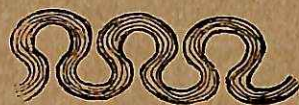

ΠΑΝΑΘΗ- ΝΑΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γ. ΣΟΥΡΗ

Φασουλῆς Φιλόσοφος — ἀπόσπασμα.

ΚΛΕΩΝΟΣ ΡΑΓΚΑΒΗ

Ὁ Χρονογράφος Θεοφάνης.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Στὸ Μοναστήρι — διήγημα — συνέχεια.

Ν. ΕΠΙΣΚΟΠΟΠΟΥΛΟΥ

Αἰμύλιος Ζολᾶ — τέλος.

ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ

Τσερναγόρα — ἐντυπώσεις ἀπὸ τὸ Μαυροβοῦνι.

ΚΙΜΩΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ

Καλλιτεχνικὴ Ζωή — Ἡ Ἑκθεσις τοῦ Παργασσοῦ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑἨΓΑΙΟΥ

Πολιτικὴ Σελίς.

ΧΑΡΗ ΗΜΕΡΙΝΟΥ

Λόγοι καὶ ἀντίλογοι.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ — ΤΕΧΝΗ — ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ν. Λεκατσᾶς. — Φασουλῆς Φιλόσοφος. — Ἀρμενικὴ φιλολογία. — Ρωμανὸς ὁ Μελωδός. — Ὁ ἀνδριάς τοῦ Κολοκοτρώνη. — Μουσικὴ. — Πινακίδες. — **Εἰκόνες:** Ν. Λύτρα «Τὸ λιβάνισμα» ἐκτὸς τοῦ κειμένου. — Σουρῆς καὶ Ἀριστοφάνης, σχεδίασμα Ν. Λύτρα. — «Στὸ Μοναστήρι» 2 εἰκόνες ὑπὸ Θαλείας Φλωρᾶ. — Ὁ ἡγεμὼν τοῦ Μαυροβουνίου Νικόλαος Α΄. — Τὸ ἀνάκτορον τοῦ ἡγεμόνος. — «Νερόμυλος» ὑπὸ Ο. Φωκᾶ. — Ν. Λεκατσᾶς.

ΤΙΜΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' εν έτος δρ. 25
 „ δι' έξ μην. „ 13
 ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ δι' εν έτος φρ. 25
 „ δι' έξ μην. „ 13

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
 ΑΘΗΝΑΙ, 18, ΟΔΟΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
 ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Έκαστον έτος των «Παναθηναίων» αποτελούν δύο όγκώδεις και πλουσίως εικονογραφημένοι τόμοι
 ΤΙΜΩΜΕΝΟΙ: Πολυτελώς χρυσόδετοι φρ. χρ. 30 } ελεύθεροι ταχ. τελών
 „ Απλώς „ „ 28 }
 „ Χαρτόδετοι „ „ 25 }
 Έν τῷ εσωτερικῷ αἱ τιμαὶ αὐταὶ εἰσδραχμας.

— Πᾶσα αἰτησίς πρὸς ἐγγραφήν συνοδεύεται ἀπαραιτήτως ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου εἰς τραπεζὴν
 ἢ ταχ. ἐπιταγῇ.
 πρὸς τὸν κ. ΚΙΜΩΝΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΝ

Διευθυντὴν τῶν «Παναθηναίων» δὸς Φιλελλήνων 18, Ἀθήνας,

ἢ πρὸς τὴν

ΤΡΑΠΕΖΑΝ ΕΜΠΕΔΟΚΑΕΟΥΣ — ΑΘΗΝΑΣ

Ὁ ἐγγράφων ὃ συνδρομητὰς καὶ συναποστέλλων τὸ τίμημα τῆς ἐγγραφῆς των
 λαμβάνει τὰ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ ἐπὶ ἐν έτος δωρεάν.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ τῶν «Παναθηναίων» εἰς ὅλην τὴν Ρωσίαν ὁ κ. Ἀναστάσιος Μάλτος,
 Ὁδησὸς Alexandrowski Prospect № 3.

„ΝΕΟΝ ΑΣΤΥ“
 ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

Διευθυντής: Δ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ

Δίκα συντάσσεται καὶ ὁλόκληρον ἐπιτελεῖον συνεργατῶν.

Ἄρθρα ἐπὶ ὅλων τῶν ζητημάτων τῆς ἡμέρας, εἰδήσεις ἀκριβέσταται,

Τηλεγραφήματα ἐξ Εὐρώπης

Τὸ πικνότερον Ἀθηναϊκὸν φύλλον.

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Ἑσωτερικοῦ. Τρίμηνος Δρ. 8. — Ἑξάμηνος Δρ. 15. — Ἑτησία Δρ. 30.

Ἐξωτερικοῦ. Ἑξάμηνος Χρ. φρ. 25. — Ἑτησία Χρ. φρ. 45.

Αἱ συνδρομαὶ ἀποστέλλονται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν (δὸς Σοφοκλέους ἀριθ. 2).

ΠΡΟΣΕΧΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Μ. Μαλακάση — ποιήματα.

Ι. Σβορώνου — Τὰ κειμήλια τῶν μουσείων μας: Πραξιτέλεια ἀνάγλυφα τῶν Μουσῶν.

Ἰωάννου Πολέμη — ποιήματα.

Κωστῆ Παλαμᾶ — ποιήματα.

Ν. Ἐπισκοποπούλου — Μεγάλῃ ἀγάπῃ — διήγημα.

Θ. Βελλιανίτου — Ἐντυπώσεις ἐκ Θεσσαλίας.

Γ. Ε. Μαυρογιάννη — Νικόλαος Μακιαβέλης.

Μ. Μαλακάση — Ἀετὸς — ἱστορικὸν σημεῖωμα.

Ὅσκαρ Λέβερτιν — Ὁ ἅγιος Κτενοποιὸς — διήγημα ἐκ τοῦ σουηδικοῦ.

Δομήνικος Θεοτοκόπουλος — μετ' εἰκόνων.

Στυλ. Γ. Σπεράντσα — ποιήματα.

Α. Παπαδιαμάντη — Ἡ Φόνισσα — μυθιστόρημα.

Παύλου Νιρβάνα — Ὁ κ. Ἀσοφος εἰς τὸν Ζωολογικὸν κήπον.

Ζ. Α. Παπαντωνίου — Μία σπαθιά εἰς τὰ σπλάχνα τῶν θεῶν — διήγημα.

Γ' ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ „ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ“

ΚΛΕΟΝΙΚΗΣ ΑΣΠΡΙΩΤΟΥ

Καθ' ἐκάστην 9-12 π. μ. καὶ 4-8 μ. μ.

ΕΙΣΟΔΟΣ ΔΕΠΤΑ 50

Αἱ ἐγγραφαὶ λογίζονται ἀρχόμε-
 ναι ἀπὸ 15 Ὀκτωβρίου ἢ 15 Ἀ-
 πριλίου.
 Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέ-
 φονται.
 Ἐν τεύχος ἀποστέλλεται δωρεάν
 ὡς δῆγμα.
 Ἀγγέλλεται πᾶν νέον βιβλίον, τοῦ
 ὁποῦ ἀποστέλλονται εἰς τὸ γρα-
 φεῖον δύο ἀντίτυπα.

Bibliothèque Wilberg

LEIH BIBLIOTHEK

CIRCULATING LIBRARY

CABINET DE LECTURE

ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΟΔ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΡ. 8

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

Κ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΑΚΗ

ΑΘΗΝΑΙ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΒΙΒΛΙΑ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΓΑΛΑΚΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

Γ. Ι. ΓΟΥΔΙΕΛΜΟΥ & Σ^Α

Ὁδὸς Γ'. Σεπτεμβρίου 22

ΟΛΑ ΤΑ ΓΑΛΑΚΤΕΡΑ ΕΙΔΗ

ΓΑΛΑ ΑΓΝΟΤΑΤΟΝ

ΠΡΟΣ 80 ΛΕΠΤΑ Η ΟΚΑ

ΜΙΑ ΔΟΚΙΜΗ ΑΡΚΕΙ

ΔΙΑ ΝΑ ΣΑΣ ΠΕΙΣΗ

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ & ΚΟΤΖΙΑ

ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ — ΑΘΗΝΑΙ

Πλούτος γραφικῆς ὕλης.
 — Ἐντυπα καὶ ἐπισκεπτήρια
 καλλιτεχνικά. — Ἐργοστάσιον
 φακέλλων τέλειον. — Χάρτης
 τυγραφικὸς λευκὸς καὶ ἐξω-
 φύλλων παντὸς εἶδους καὶ ποι-
 ὄτητος.

Εὐθηνία, Ταχύτης, Ἀκρίβεια

Δ. ΣΟΥΛΤΑΤΟΣ

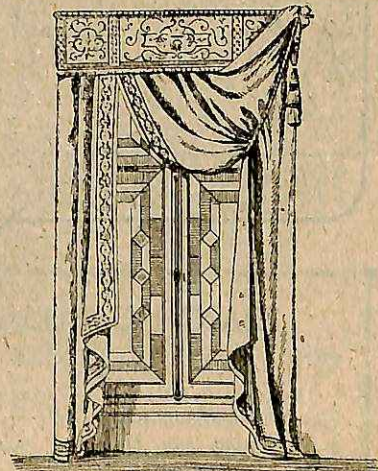
ΤΑΠΕΤΣΑΡΙΑ

Ἀθῆναι ὁδὸς Σταδίου 28

ΕΠΙΠΛΩΣΕΙΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ

ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΚΕΛΕΤΟΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΡΥΘΜΩΝ

ΤΑΠΗΤΕΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

20 ΒΡΑΒΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΑ

ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΗΜΗΣ

ΜΕΓΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Ποικίλων μεταξωτών ύφασμάτων ελληνικής βιομηχανίας,
κατασκευής καὶ συστήματος.

ΣΠΑΡΤΗΣ ΚΑΡΑΣΤΑΜΑΤΗ

Βραβευθέντων διὰ τοῦ Α. Χρυσοῦ Βραβείου ἐν τῇ Παγκοσμίᾳ ἐκθέσει τῶν Παρισίων 1900, τιμητικοῦ διπλώματος (ἀνωτέρου τοῦ χρυσοῦ) τῆς ἐκθέσεως τοῦ Σικάγου καὶ τῆς ἐκθέσεως Βουκουρεστίου καὶ δι' 20 ἄλλων βραβείων καὶ διπλωμάτων διαφόρων ἐκθέσεων ὡς καὶ 10 Βασιλικῶν τίτλων.

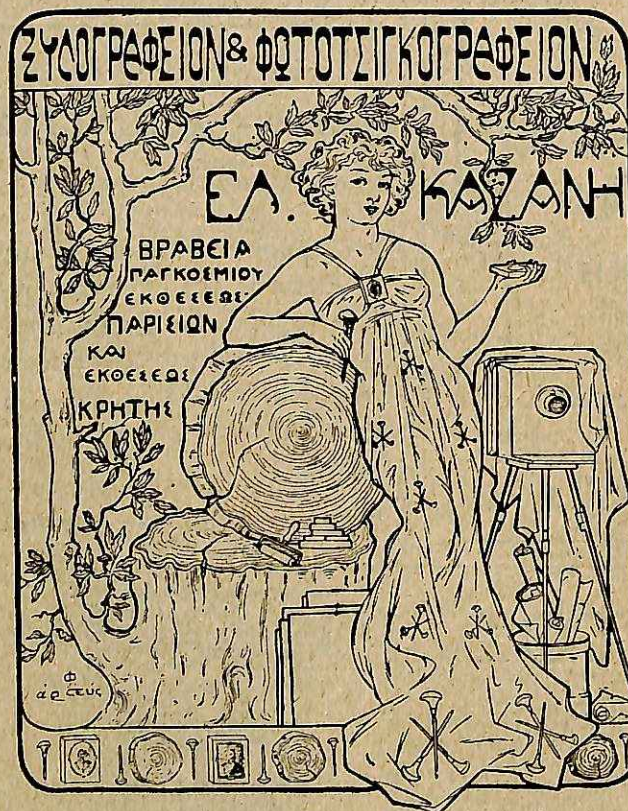
ΑΘΗΝΑΙ, ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ ΑΡ. 9

ΑΜΟΙΒΗ 50.000

Ἔνεκα τῆς καταπληκτικῆς τελειότητος τῶν μεταξωτῶν ὑφασμάτων μας ὑπερβαινόντων τὰ Εὐρωπαϊκὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν στερεότητα καὶ τελειότητα ἐργασίας πολλοὶ κακόβουλοι διαδίδουν μετ' ἐπιτάσεως, ὅτι ἐν τῷ καταστήματί μας πωλοῦνται Εὐρωπαϊκὰ τὰ ὅποια ὡς γνωστὸν δὲν εἶνε καθαρὰ μέταξα καὶ ἐπομένως φθειροῦνται ἀποτόμως.

Ὁ δυνάμενος ν' ἀνακαλύψῃ ἔστω καὶ μίαν κλωστήν χόρτου ἐντὸς τῶν μεταξωτῶν ὑφασμάτων μας καθὼς καὶ Εὐρωπαϊκὰ μεταξωτὰ ἐντὸς τοῦ καταστήματός μας θὰ λάβῃ ὡς ἀμοιβὴν **50.000** δραχμῶν.

ΑΛΛΑΣΣΟΝΤΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΟΜΒΡΕΛΛΩΝ ΔΙ' ΕΓΧΩΡΙΩΝ ΜΕΤΑΞΩΤΩΝ ΗΓΓΥΗΜΕΝΗΣ ΣΤΕΡΕΟΤΗΤΟΣ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΤΑΠΕΤΣΑΡΙΑΣ & ΘΑΛΑΜΟΣΤΟΛΙΣΕΩΣ

ΡΟΔΟΛΦΟΥ ΒΑΒΕΚ

Ὁδὸς Σόλωνος 11 Ἀθῆναι

ΕΠΙΠΛΩΣΕΙΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΡΥΘΜΩΝ

ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ ΚΕΝ-
ΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΕΤΑΣΜΑΤΩΝ

ΣΧΕΔΙΑ, ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ ΚΑΤΑ ΒΟΥΛΗΣΙΝ

Καλαισθηδία — Κομψότης — Στερεότης

ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ ΓΑΪΤΑΝΟΥ

ΑΠΟΘΗΚΗ ΧΑΡΤΟΥ

Πλατεία Ἀγίων Θεοδώρων
Ἀθῆναι.

Ὅλα τὰ εἶδη χαρτῶν τυπογραφικοῦ
πρωτοκόλλων, γραφῆς κλπ.

Τιμαὶ ἐντὸς συναγωνισμοῦ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΟΛΩΝ & Σ

ΟΙΝΟΙ, ΗΛΥΠΟΤΑ, ΚΟΝΙΑΚ, ΒΕΡΜΟΥΘ κτλ.

Ἀνώτατα βραβεῖα καὶ διπλώματα τιμῆς εἰς τὰς δια-
φόρους Ἐκθέσεις οἱ μόνοι δὲ εἰς τὴν τελευταίαν ἔχθη-
σιν τοῦ 1900 τῶν Παρισίων λαβόντες δύο Μεγάλαι
Βραβεῖα (Grand prix).

ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΣΚΑΡΔΙΑΚΟΣ

ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΟΣ

10 — Ὁδὸς Προαστείου — 10

Τὸ ἄκρον ἄνωγον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ καὶ
Ξένῃ ὑποδηματοποιίᾳ.

ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΘΗΝΩΝ

Ἰδρυθεῖσα τῷ 1894.

ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΤΗΣ Α. Β. Υ. ΤΗΣ ΠΡΙΓΚΪΠΣΣΗΣ ΣΟΦΙΑΣ

18. — Ὁδὸς Φιλελλήνων — 18.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟΝ — ΠΛΟΥΣΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ — ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΤΑΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΤΙ ΔΡ. 4.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"

Ι. Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 44

ΟΛΑ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Κ. ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ

ΑΝΘΟΠΩΛΕΙΟΝ

Λεωφόρος Πανεπιστημίου 4.

(Κατελεημμένον)

Ι. Μ. ΧΡΥΣΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΕΔΟΚΛΕΟΥΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΝ

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ. Ἐκδοσις ἐπιταγῶν ἐπὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ.
— Ἀγοραπωλησίαι συναλλαγματικῶν, ἐπιταγῶν, χρυσοῦ,
ξένων τραπεζικῶν γραμματίων καὶ τίτλων.

ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ συναλλαγματικῶν, τίτλων καὶ τοκομεριδίων
ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ.

ΔΑΝΕΙΑ. Προκαταβολαὶ ἐπὶ τίτλων. Λογαριασμοὶ τρε-
χοῦμενοι.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ:

3 1/2	ἔτησίως,	ἀπόδοσις εἰς πρώτην ἀναζητήσιν.
4	"	" μετὰ ἓνα μῆνα.
4 1/2	"	" τρεῖς μῆνας.
5	"	" ἑξ μῆνας.
5 1/2	"	" ἓν ἔτος καὶ πλέον.

ΤΜΗΜΑ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΕΩΣ

Πώλησις πάσης λαχειοφόρου ὁμολογίας εἰς μηνιαίας δό-
σεις, μετὰ τὴν τύχην ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ ἀπὸ τῆς καταβολῆς
τῆς πρώτης δόσεως.

ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

Ἀγοραπωλησίαι τίτλων ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ
ἐπὶ ἀπλῇ μεσιτείᾳ.

ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΠΑΡΗΓΟΡΙΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ. Προμήθεια παντὸς εἶδους
ἐμπορευμάτων, μηχανῶν κλπ. ὑπὸ συμφέροντος ὅρους, με-
τρητοῖς καὶ ἐπὶ προθεσμίᾳ.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΟΙΚΩΝ.

ΑΠΟΘΗΚΑΙ. Ἐμπορεύματα ἐν παρακαταθήκῃ.

Δειγματολόγιον.

ΔΕΡΜΑΤΑ Βυρσοδεψίου Μοσχάτου.

ΑΠΟΘΗΚΗ ΧΑΡΤΟΥ

17. Ὁδὸς Νομὸγατοκοπίου καὶ Πραξέδου 16.

Ἐναντὶ Υπουργείου Ναυτικῶν. Γενία.

Κ. Γ. ΠΕΡΡΑΚΗ

Εἰδικὸς ἅπαντα τὰ εἶδη χαρτῶν περὶ ὧν λέγεται διὰ ἑμπορικὰ καταστήματα εἰς βό-
λους καὶ φύλλα διὰ παντοπολείας σπράτσα ἐγγράφια ὅλων τῶν εἰδῶν διὰ παντοπολείας
ὅλα τὰ εἶδη χαρτῶν ἐγγράφια καὶ ἀποκατακατὰ διὰ Κεῖρα ἅπαντα τὰ εἶδη χαρτῶν.
Ἄπαντα εἰς τιμὰς ἐξαιρετικὰς.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΥΜΑ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΑ

Γ. Ι. ΡΑΖΗ

Ἀθῆναι — ὁδὸς Σταδίου — Ἀρσάκειον

Ἀγορά, Πώλησις, Ἀνταλλαγή.

TIMBRES - POSTE USÉS

G. I. RASIS

Athènes, Rue Stadion, Arsakion

ΖΩΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΟΣ ΤΗΣ Α. Μ. ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ

ΤΙΜΗΘΕΙΣ ΔΙ' ΟΚΤΩ ΒΡΑΒΕΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ, ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, 60

ΚΑΙ ΑΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΜΠΑΝΗΣ

ΕΠΙΠΛΟΠΟΙΟΣ

Ὁδὸς Νομισματοκοπείου 7.

ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΓΝΩΣΤΟΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΤΕΡΕΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΟΜΨΟΤΗΤΑ

Ν. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΕΜΠΟΡΟΡΑΠΤΗΣ

56 — Ὁδὸς Σταδίου — 56

ΑΓΓΛΙΚΑ ΥΦΑΣΜΑΤΑ Α. ΓΚΑΝΙΕΡ & ΣΙΑ

Εἰδικὸς κόπτης δι' ἐνδυμασίας Κυριῶν.

N. CONSTANTINIDES

MARCHAND-TAILLEUR

56 — Rue de Stade — 56

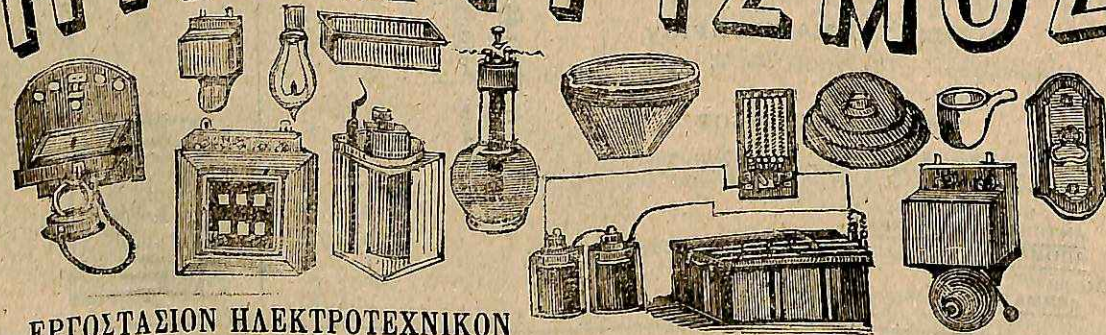
ETOFFES ANGLAISES A. GAGNIERE & Co

Costumes-tailleur pour Dames.

(Κατελεγμμένον)

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟΝ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΣ

ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ

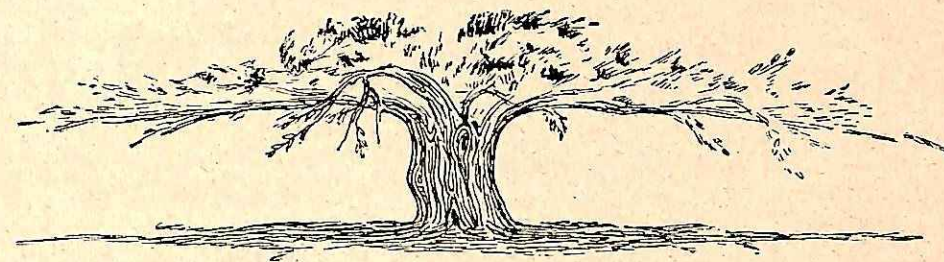
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΗΛΕΚΤΡΟΤΕΧΝΙΚΟΝ

Γ. ΚΑΖΑΓΛΗ

παρά τῇ πλατείᾳ Λαυρίου

Κατασκευὴ κινητῶν Λαμπτήρων ἀσετιλίνης, ἀποθήκη ἀνθρακασβεστίου, κατασκευὴ Λαμπῶν ἀεριοφωτος καὶ εἰδῶν πολυτελείας.

ΤΗΛΕΦΩΝΑ καὶ Ἡλεκτρικοὶ Κώδωνες
ΓΑΛΒΑΝΟΠΛΑΣΤΙΚΗ Ἐπινικελώσεις κ.τ.λ.

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ Γ'

31 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1902

ΦΑΣΟΥΛΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΜΕΝΟΥ Β' ΤΟΜΟΥ

Κύτταξε παρακαλῶ
γέρο βασιλῆᾱ τρελλῶ,
πῶς μονάχος του γυρνᾶ
μέσα σ' ἔρημα βουνά.

Τὰ κορίτσια του τὸν δώξαν μέσ' ἀπ' τὰ παλάτια του,
καὶ γυρνῶντας δίχως θρόνο
νοιῶνται μέσα τέτοιοι πόνου,
ποῦ τὰ δάκρυα στερεύνουν 'στ' ἀναμμένα μάτια του.

Τὰ μυαλά του καὶ μὲν λόγα...
τί τὰ θέλει τέτοια μάτια;
ἢ σχισμένη του πορφύρα
πέφτει κατὰ γῆς κομμάτια.

Καὶ μισόγυμνος παγώνει
μέσ' στήν πλάσι τὴν κουφή,
κὶ ἀναλύεται τὸ χιόνι
ἐπὶ χιονάτη του κορφή.

Τρικυμῖαις δὲν τὸν σκιάζουν,
μήτε τίγρεις δὲν τρομάζουν
τὸν διωγμένο Βασιληᾶ,
ποῦχει τώρα μὰ σπηλιά
γὰ παλάτι ζηλευτό...
καλὰ ποῦτυχε κὶ αὐτό.

Ἕνας γελοιοποιὸς του, μόνος σύντροφος πιστός,
ἀπ' ὀπίσω του πηγαίνει σὰν καὶ πρῶτα γελαστός,
καὶ τοῦ λέει ποῦ καὶ ποῦ:
πῶς περνᾷς, τρελλέ παπποῦ;

Κὶ ὁ τρελλὸς παπποῦς τοῦ λέει! δὸς μου δάκρυα νὰ κλάψω
τὴν βασιλική μου μοῖρα,
καὶ βελόνα γὰ νὰ ράψω
τὴν σχισμένη μου πορφύρα.

Κὶ ὁ πιστὸς ἀκόλουθός του πρῖς, τοῦ λέει, Βασιληᾶ,
τί τὴν θέλεις τὴν πορφύρα μέσ' στήν ἔρημη σπηλιά;
Ποῦ νὰ βρῇς ἐδῶ βελόναις;... ἄστιν νὰ γενῇ κουρέλια,
μήτε δάκρυα, παπποῦ,
νὰ ζητήσης τοῦ λοιποῦ,
γύρενέ μου μόνο γέλοια.

Βασιληᾶ μου τί θαρρεῖς;
πῶς νὰ κλάψης δὲν μπορείς
καὶ μὲ γέλοια μοναχά;...
γέλα γέλα, χὰ χὰ χὰ!

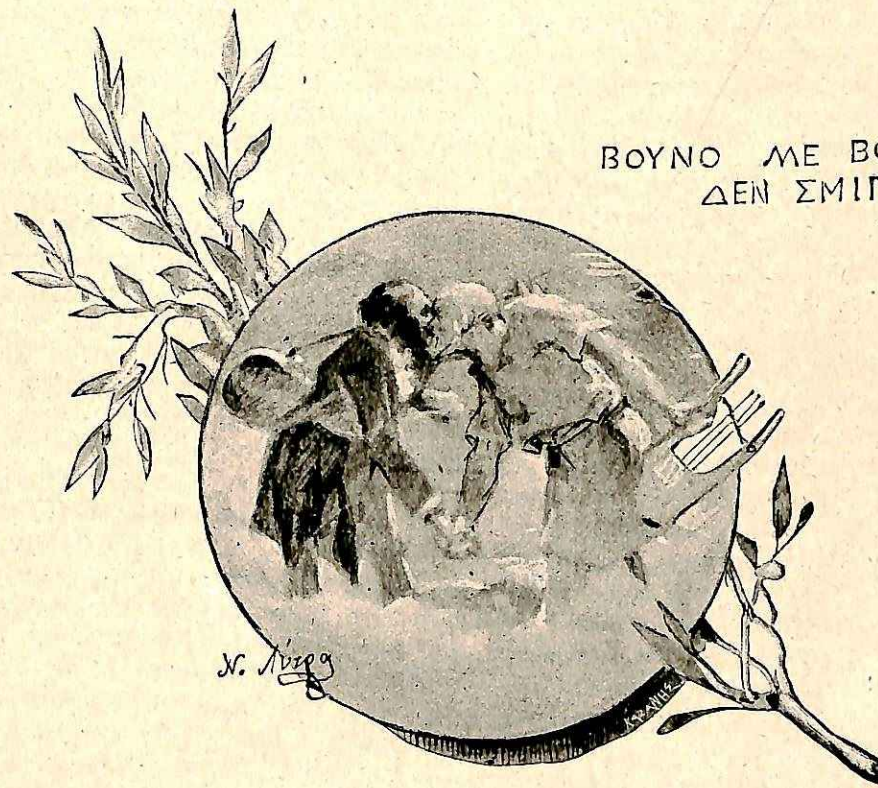
Γέλα καὶ σὺ στής μπόραις,
κὶ ἡ λατρευταῖς σου κόραις,
ποῦ τόσο σ' ἀγαποῦν,
σοῦ πῆραν καὶ τὰ κτένη σου,
κὶ ἀκτένιστα τὰ γένερα σου
ἐπὶ τὸν ἄνεμο σκορποῦν.

Τέτοια τοῦ λέει, κὶ ἔπειτα σκυφτὸς τὸν προσκυνᾷ,
κὶ ὁ Ρήγας ὁ καλότυχος τῆς δόξης καὶ τοῦ πλούτου
εὐτύχησε ρακένδυτος σὲ λόγγους καὶ βουνὰ
νὰ γίνῃ γελοιοποιὸς τοῦ γελοιοποιοῦ του.

Γ. ΣΟΥΡΗΣ

ΒΟΥΝΟ ΜΕ ΒΟΥΝΟ
ΔΕΝ ΣΜΙΓΕΙ

Σουρῆς καὶ Ἀριστοφάνης.
Σχεδίασμα Ν. Λούτα.

Ο ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ

ΟΙ εἰς τὸν ἀκένωτον θησαυρὸν τῆς προγονικῆς ἡμῶν ἱστορίας ἐντρυνύσαντες, καὶ τὰς δέλτους τῶν Βυζαντινῶν χρονογράφων ἀνασκαλεύσαντες, γνωρίζουσι καλῶς τὸν Θεοφάνην, τὸν ξηρὸν μὲν καὶ πάσης δεισιδαιμονίας μεστόν, ὥς τὸ μοναχικὸν ῥάσσον, ὅπερ νεαρὸς ἔτι περιεβλήθη, ἀλλὰ καὶ πολυτιμότερον συνάμα διὰ τὴν ἀπομνημόνευσιν τῶν τυχῶν τοῦ ἡμετέρου γένους, διότι τὸ μέγα χρονικόν, ὅπερ συνέγραψεν, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Διοκλητιανοῦ, ἐξιστορεῖ ἀκόμη τὰ τῆς βασιλείας τοῦ Νικηφόρου, ὥς καὶ τοῦ γαμβροῦ καὶ διαδόχου αὐτοῦ Μιχαὴλ τοῦ Ραγκαβῆ, μετὰ τοῦ ἐν βρεφικῇ ἡλικίᾳ στεφθέντος υἱοῦ αὐτοῦ Θεοφυλάκτου, καταλείπει δὲ ἡμᾶς μόνον κατὰ τὸ ἔτος 813, ἀφοῦ ἀναφέρει καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀνάρρησιν τοῦ Λέοντος Ε'.

Ἐνῶ δὲ οὐ μόνον διὰ τοῦ καλάμου ἀνεδείχθη ὁ ἀνὴρ, ἀλλὰ καὶ συμμετέσχεν ἐνεργῶς εἰς πάντα τὰ μεγάλα τοῦ μακροῦ αὐτοῦ βίου γεγονότα, καὶ ἰδίως εἰς τὴν σφοδρὰν διαπάλην, ἣν προεκάλεσεν ἡ περιφάνης τῶν Ἰσαύρων μεταρρυθμίσεις, τὰ τοῦ οἰκογενειακοῦ αὐτοῦ βίου χαρακτηρίζει λεπτὸν θυμηδίας ἄρωμα, τάσσον αὐτὸν παρὰ τὸν διάσημον τοῦ Ῥουσῶ ἥρωα, τὸν Ἀβελάρδον, ὃν ὑπερτερεῖ μάλιστα κατὰ τοῦτο, ὅτι, ἐνῶ τοῦ ἀτυχοῦς Γαλάτου ὁ ἄχαρις βίος ὑπῆρξε διαρκὲς θρήνος πρὸς τὴν τρυφερὰν καὶ ἀνεξίκακον αὐτοῦ Ἐλοῖζαν, κρᾶμα παραξικάρδιον ματαίων πρόθων καὶ ἄρῶν κατὰ τῆς Λαχέσεως τῆς ἀμειλίκτως κατενεγκούσης τὴν κοπτερὰν ψαλίδα, ὁ ἡμέτερος ὁμογενὴς ἐτέλεσε πρῶτον τοὺς γάμους αὐτοῦ μετὰ τῆς σφριγώσης τῆς ψυχῆς αὐτοῦ φίλης, καὶ παρειαλθὼν εἰς τὸν ἀνθῶνα, ὅπου ὑπὸ τὰ ἐρυθριῶντα γαμήλια ῥόδα ἀνέθρωςκε ζωηρῶς τοῦ ἔρωτος ἡ πηγὴ, οὐδαμῶς ὑπὸ τῶν μεθυστικῶν ἐκείνων μύρων ἐταράχθη, καὶ πλήρης θρησκοκλήπτου ζήλου περὶ ἐνὸς μόνου ἐφρόντισε, τῆς ἀμιάντου δηλονότι τηρήσεως τῆς πηγῆς ἐκείνης. Τὸ γεγονὸς τυγχάνει τοσοῦτον ἀσύνηδες, ὥστε, ἐὰν μὴ ἐνέπνευσεν ἀκόμη εἰδικὴν τινα μυθιστορίαν, πιστεύω ὅτι δικαιολογεῖ τὴν βραχεῖαν ταύτην σημείωσιν.

Ὁ Θεοφάνης ἀνῆκεν εἰς ἐπιφανῆ τοῦ Βυ-

ζαντίου οἶκον, ἀπόγονος δὲ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ ἦν ἡ Ζωὴ Καρβουνοψίνα, ἣν ἔγημεν ἀργότερον εἰς τέταρτον γάμον Λέων ΣΤ'. ὁ σοφός, ὁ υἱὸς μὲν Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος, πατὴρ δὲ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, τοῦ παρέχοντος ἡμῖν τὴν εἰδήσιν ἐν τῇ πρὸς τὸν ἴδιον υἱὸν Ρωμανὸν συγγραφῇ. Ὁ Θεοφάνης ἐγεννήθη ἐν τῇ πρωτεύουσῃ κατὰ τὸ 757, ἐκ μητρὸς Θεοδότης καὶ πατρὸς Ἰσαακίου, ἀνδρὸς πλουσιωτάτου καὶ στρατηγοῦ τοῦ τότε βασιλεύοντος Κωνσταντίνου τοῦ Ε', ἐξ οὗ εἰκάζομεν ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὴν μερίδα τῆς μεταρρυθμίσεως, καθόσον τῶν δημοσίων ἀξιωμάτων ἀπεκλείοντο οἱ ἑτεροδοξοῦντες. Εὐρὺ ἐπομένως ἠνοιγέτο τὸ στάδιον πρὸ τοῦ νεανίου, ὅστις πράγματι ἐνυμφεύθη μίαν τῶν εὐφρεστέρων κορῶν τῆς πόλεως· ἀλλ' ἀμέσως ἔπειτα, ἐμπλησθεὶς τοῦ νοσηροῦ πνεύματος, ὅπερ ἐπεκράτει τότε καὶ ἴσως ὑπὸ τῆς μητρὸς ἐπιηρεασθεὶς οὐ μόνον πρὸς τὸν πατέρα διεφώνησεν ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν μοναχικὸν βίον ἀπέκλινε, συμπαρασύρων καὶ τὴν θελκτικὴν αὐτοῦ σύζυγον. Ὁ τὸν Κοπρώνυμον διαδεχθεὶς Λέων Δ' μάτην ἀπέτρεψεν αὐτόν, εἰκοσαετῇ μάλιστα ὄντ᾽, καὶ ἀνέθηκεν αὐτῷ ὑπηρεσίαν τινὰ ἐν Κυζίκῳ· μόλις ἐβασίλευσεν ἡ Εἰρήνη, ὁ Θεοφάνης ἐξετέλεσε τὸ ἀρχικὸν αὐτοῦ βούλευμα, ὁκοδόμησεν ἰδίαν μονὴν ἐν Βιδυνίᾳ, ἐπικληθεῖσαν «τοῦ μεγάλου ἀγροῦ» ἥς ἀνεδείχθη ἡγούμενος, καὶ ἡγωνίσθη ἐκθύμως κατὰ τῆς μεταρρυθμίσεως. Ἀργότερον παρέστη ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ τῆς Νικαίας, ἔμεινεν εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ πιστὸς ὑπὸ Λέοντα Ε' τὸν Ἀναμορφωτὴν, καὶ ἀπεβίωσεν ἐξηκοντούτης κατὰ τὸ 818. Τὰ περὶ τῆς τελευταίας αὐτοῦ ποιητικότητος φέρονται. Καὶ κατὰ μὲν τοὺς φαντατικούς ἀπὸ τῆς δέσμης ἐκ τῆς Μονῆς εἰς Βυζάντιον, ὅπου, ἐμμένων εἰς τὸ ἀρχικὸν αὐτοῦ φρόνημα, ἐρρίφθη εἰς εἰρκτὴν ἐν ᾗ ἔμεινε δύο ἔτη βασανιζόμενος, καὶ τέλος, ἐξορισθεὶς εἰς Σαμοθράκην, ἀπεβίωσεν ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἄφιξιν ἐκ τῶν κακουχιῶν. Ἀλλ' ἡ ἀρχαία βιογραφία, ἣτις συνήθως προτάσσει τοῦ χρονικοῦ, λέγει ὁρθῶς ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἐκάλεσεν αὐτόν εἰς τὴν πρωτεύουσαν «οὐ τυραννικῇ καὶ

βιαία χειρὶ, ἀλλὰ θωπείαις ἐκμαλασσόμενος» ὅτι, αὐτοῦ ἐπιμένοντος, ἐστάλη εἰς τὸ Ἀνάκτορον τοῦ Ἐλευθερίου, καὶ ὅτι μετὰ διετὴ ἐν αὐτῷ διατριβήν, μετεκομίσθη εἰς Σαμοθράκην, ὅπου ἀπέθανεν ἐκ νεφρίτιδος.

Ἡ ἐν λόγῳ βιογραφία «Βίος καὶ ἐγκώμιον συμπλεκόμενον τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοφάνους, τοῦ καὶ Ἰσαακίου» τυγχάνει περιέργον ἀληθῶς ὑπόδειγμα τῆς χαρακτηριζούσης τὴν ἐποχὴν ἐκείνην θρησκομανοῦς εὐπιστίας καὶ ἀκράτου κολακείας. Τὴν γέννησιν τοῦ χρονογράφου ἐξαγγέλλει ἡμῖν ὁ ἐγκωμιαστής διὰ τῶν ἐξῆς. «Τῆς μητρὸς νηδύος ἐκβάλλεται ἀστὲρι ὁπωρινῷ ἐναλίγκιος, οὐ γὰρ ἐφέκει ἀνδρὸς γεννητοῦ παῖς ἔμμεναι, ἀλλὰ Θεοῖς ἐκ μήτρας ἡγιασμένος κατὰ τὸν Προφήτην Ἱερεμίαν». Ἡβασαντος δὲ τοῦ νεανίου καὶ τελεσθέντος ἀργότερον τοῦ περιουλήτου γάμου, μανθάνομεν παρὰ τοῦ αὐτοῦ βιογράφου ὅτι, ἐνῶ «πάντες πρὸς τὸ θυμῆρες καὶ φαιδρὸν ἀναιμένοι, τὴν ἐπιθαλάμιον ἐκείνου ἐπανηγύριζον εὐτυχίαν» ὁ γαμβρὸς «νυκτὸς τῷ κοιτῶνι τῇ συμβίῳ ἅμα προσορμισθεὶς, ἐπὶ τῆς κλίνης παρακαθιστάμενος» ὁμίλησεν αὐτῇ διὰ μακρῶν... περὶ τῆς ματαιότητος τῶν ἐπιγείων καὶ τῶν ἀγαθῶν τῆς παρθενίας! Ὑπῆρξε δὲ φαίνεται λίαν εὐγλωττος, διότι ἡ θαλερὰ νύμφη «ἡ τοῦ Χριστοῦ ἀμιάντος καὶ ἀκεραία περιστερά, ἡ τρυγὼν ἡ φιλέρημος μᾶλλον καὶ φίλαγνος ἢ φιλόγαμος» οὐ μόνον πείθεται, ἀλλὰ καὶ ἀνακραεῖ, «Καὶ πόσῳ μᾶλλον δικαιοτέρον, ὃ φίλτατε, δι' ὅλου τὸ τῆς παρθενίας τηρεῖσαι καλόν, ἢ τῷ πλείστῳ μέρει καταρρυπῶσαι!» Εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο «ἐκπληξίς εἶχε τὸν νεανίαν, τὸ γὰρ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἀκήκοεν καὶ πρῶτα μὲν σὺν δάκρυσι πρηγνὴς ἐν γῇ προσηλωθεὶς, εὐχαριστίαν ἀνέτιθει τῷ κτίσαντι» εἰτα δὲ ἀφωρίσθη μετὰ τῆς συζύγου εἰς τὸν μοναχικὸν βίον.

Τότε δὲ ἤρχισαν σχεδὸν ἀμέσως τὰ θαύματα. Καὶ ἄλλοτε μὲν «οἱ τῆς κακίας γεννητόρες δαίμονες, νυκτὸς ἀνέδην ἐπικωμάζονσι, καὶ τὸν ἀντίχειρα, σὺν δίκην ἀγρίου, τοῖς ὁδοῦσι λαβόμενοι, δοιμείαν τὴν ἀλγηδόνα ἐνεποίησαν τοὺς τῶν ὁδόντων τύπους ἐπαφέντες», ὅπερ ἦν βεβαίως δεινὸς πειρασμός, καίτοι ὑπῆρχον ἴσως δύσπιστοί τινες ὑποπτεύσαντες ὅτι ἡ εἰς τὰς νυκτερινὰς ἐκείνας ἐπιθέσεις ὑπὸ τῶν πο-

νηρῶν πνευμάτων παρασυρομένη ἦν αὐτῇ ἡ τρυγὼν ἡ φιλέρημος ἀσυναισθήτως ἐπιδιώκουσα τοῦ συνεύνου τὴν ἀφύπνισιν ἐκ τῶν ἀθρησιῶν αὐτοῦ ὁνείρων, ἀλλ' ὁ ἅγιος ἀνὴρ «ἀπομυρῶματι ξύλων τιμίων ἐπιχρίσας χεῖρα τὴν πάσχουσαν, ἐλευθέραν ἐναπέδειξε μώλωπος». Ἄλλοτε θεραπεύει τοὺς ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ Βεελζεβοὺλ κατεχομένους, ἄλλοτε κατευνάζει τοὺς κλύδωνας, ἄλλοτε δι' ἐνὸς νεύματος ἀναπληροῖ τὸν εἰς ἐλεημοσύνας ἐξαντλούμενον σῖτον τῆς Μονῆς καὶ τόσα πράττει, ὥστε ὁ ἀτυχὴς βιογράφος ἐπὶ τέλους ἀναφωνεῖ. «Ῥῶν κύματα θαλάττης ἐξαριθμεῖν, ἢ κοτύλῃ πέλαγος ἐκμετρεῖν, ἢ τὰς ἐκείνου τῶν θαυμάτων νιφάδας ἐγκωμίων λόγοις περιλαβεῖν». Οὐχὶ ἀδίκως, τῇ ἀληθείᾳ, διότι καὶ μετὰ θάνατον ἐξηκολούθησεν ἡ θαυματουργὸς αὐτῇ ἐνέργεια. Μόλις ἀπεβίωσεν ὁ ἱερὸς ἀνὴρ ἐν Σαμοθράκῃ, ἐκραγέτος λοιμοῦ μεταξὺ τῶν κτηνῶν, «ἄκρα τῇ λάρνακι ὕδωρ ἀπομυρίσαντες οὐ γὰρ προσψαῦσαι τοῦ θείου κατετόλμησαν σώματος, καὶ τοῖς νοσοῦσιν ἐπιρράναντες» ἀπηλλάγησαν τῆς λοίμης. Οὐδ' ἔπαυσαν ἔκτοτε πρὸς τὸ σκῆνος ἐρχόμενοι οἱ «νόσοις ἀνηκέστοις πεπεδημένοι, οἱ δαιμονιῶντες, οἱ παράλυτοι ταῖς κλίταις μόλις ἐπιφερόμενοι, οἱ τυφλοὶ ὑφ' ἑτέρων χειραγωγούμενοι, οἱ χωλοὶ, οἱ κωφάλαοι, τὰ αἰμορροοῦντα γυναῖκα κτλ.» Τὸ δὲ κράτιστον «χειρὸγραφο» μεστὸν μοχθηρῶν πράξεων, ἐσφραγισμένον τῇ θήκῃ προσανατεθέν, ὥς μηδέποτε γραφὴν τοῖς πᾶσι ἐγνωρίζετο.

Καθόσον δὲ ἀφορᾷ εἰδικότερον τὸ χρονικὸν τοῦ Θεοφάνους, κέκτηται μὲν τοῦτο, ὡς ἄνωτέρω ἔφημεν, ἀναμφίλεκτον ἀξίαν, καὶ ὡς ἐκ τοῦ μήκους αὐτοῦ, καὶ συνεπείᾳ τῆς καταστροφῆς τῶν ἐτέρων πηγῶν, ἀλλ' ἐλαχίστην ἐμπνέει ἐμπιστοσύνην, ὡς ἐκ τῆς ἄκρας αὐτοῦ ἐμπαθείας καίτοι ἐνιαχοῦ διαφαίνεται ὑπὸ τὸ στρώμα τοῦτο πάλλουσα ἡ φιλόπατρις τοῦ γράφοντος καρδία. Πιστεύων ἀδιστακτικῶς εἰς τοὺς ποικίλους καλογηρικοὺς μύθους, μόνον ἔχει γνώμονα ὁ Θεοφάνης τὸ στενὸν θρησκευτικὸν δόγμα, καὶ οὕτω ἐνῶ ἐπισωρεῖ ἐπὶ τῶν Ἰσαύρων καὶ ἄλλων περιφανῶν ἡμῶν Βασιλέων τὰς σφοδρότερας ὕβρεις, ἀνυποῖ ἀπ' ἐναντίας μέχρι τρίτου οὐρανοῦ τὴν Εἰρήνην καὶ ἄλλους Ἀνακτας, ὧν τὰς πράξεις ἀνέγραψεν ἡ ἀδέκαστος ἱστορία δι' αἵματος καὶ βορβόρου.

ΚΛΕΩΝ ΡΑΓΚΑΒΗΣ

Βερολίνον, τῇ 4/17 Ὀκτωβρίου 1902.

ΣΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ*

Εικονογραφηθέν υπό Θαισίας Φλωρά.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΣΠΕΡΙΣ. — 865 Μ. Χ.

Ἡ αἰθουσα τῆς Ζωῆς πλημμυρεῖ ἀπὸ τὴν χρυσὴν ἀριστοκρατίαν τοῦ Βυζαντίου.

Γλυκομίλητοι ὄλοι, χαριτωμένοι, καλοὶ τραγουδισταί, ἐπερίμεναν ν' ἀκούσουν ψάλτη λυγερό 'Αποστολίτη' ποῦ θὰ ἔψαλλε γιὰ πρώτη φορὰ τῆς Κασσιανῆς τὸ τροπάριον.

Ἡ Ζωὴ μὲ τὴν παρακώρη τῆς τὴν Εὐδοκία, λάμπουν ἀπὸ εὐμορφιά καὶ σκορποῦν λόγια γλυκὰ καὶ γλυκύτερα χαμόγελα.

— Πῶς; Ἄφηκες τὴν ἀποκοπτὴ τράπεζα² σήμερα; λέγει σιγὰ ἡ Ζωή

Τὰ μάτια τῆς Εὐδοκίας, ἐκείνα τὰ ὁλόμαυρα μάτια, τὰ ὁποῖα ἐκλόνισαν τὴν αὐτοκρατορίαν, καὶ μέσα εἰς τὰ ὁποῖα ἐνόμιζεν ἡ Εὐδοκία ἡ Δεκαπολίτισσα, ἡ περιφρονημένη σύζυγος τοῦ Μιχαήλ, πῶς βλέπει τῆς κολάσεως τὴν πίσσα, ἄστραψαν.

— Εἶσαι ταραγμένη;

— Μὴ μὲ 'μιλῆς' μὴ μὲ ῥωτᾷς, δέσποινα; ἦλθα ἐδῶ νὰ ξεχάσω ὅλην τὴν ἀηδία τῆς ζωῆς μου καὶ σὺ μὲ τὸ ἐνδιαφέρον σου, μοῦ τὰ ἐφερρες πάλιν στὸ νοῦ. Ἡ ζωὴ μου... τί ἀηδία... Ἄς ἦμαι λαμπροστολισμένη... ἄς παίζω στὰ χέρια μου τοὺς θησαυροὺς τῆς οἰκονόμου Αὐγούστας Θεοδώρας... εἶμαι... εἶμαι ἕνας φρενοκόμος.

— Σῶπα, μᾶς ἀκούουν.

— Χὰ χά χά... θὰ μάθουν τάχα νέα πράγματα... ὄλοι τὸ ξεύρουν... μὰ ἤθελα νὰ μάθουν ὅσοι μὲ καταρῶνται... νὰ μάθουν, πῶς εἶμαι ὁ δυστυχέστερος ἀπὸ ὅλους τοὺς φρενοκόμους. Ἐγὼ δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ δείρω τὸν τρελλό μου καὶ μάλιστα πρέπει νὰ τὸν σκουντῶ σὲ νέαις τρέλλαις, τρέλλαις ποῦ

δὲν κινοῦν οὔτε τὸν οἶκτον οὔτε τὸ γέλοιο τῶν γυναικῶν, μόνον τὰ δάκρυα καὶ τοὺς σταλαγμοὺς τοῦ αἵματος...

— Αὐτὴ ἡ μετάνοια καὶ ἡ ἀηδία δὲν εἶναι πρώτη φορὰ ποῦ φωληάζουν στὴν καρδιά σου... εἶπα στὴν καρδιά σου; ἐσὺ δὲν ἔχεις καρδιά, ἔχεις μιὰ ἀχόρταστη ἀπὸ ὄργια καὶ ἀπὸ χρυσάφι νεράϊδα... Κρίμα, εἶσαι πάλιν στὰ νεῦρά σου, καὶ εἶχα νὰ σοῦ ἀναθέσω μίαν ἐντολήν.

— Λέγε, μπορεῖ νὰ εἶναι διασκεδαστική.

— Βλέπεις ἐκεῖνον ἐκεῖ τὸν ὑψηλὸν ποῦ στέκεται σὰν ἱστορικὸς ἥρωας...

— Ναί, πῶς μοιάζει μὲ τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον!!!

— Αὐτὸς... εἶναι ἀπὸ τοὺς δυσηρεστημένους... ἤθελα νὰ σὲ παρακαλέσω νὰ τὸν κατακτήσης... μὰ ἴσως νὰ ὠρκίσθης πίστιν στὸν Μιχαήλ σου... Χὰ χά χά.

— Αὐτόν; εἶπεν ἀφηρημένη ἡ Εὐδοκία...

— Ναί... ἐπίτηδες τὸν προσκάλεσα νὰ τὸν γνωρίσω ἐγώ... δὲν 'περίμενα πῶς θὰ ἦρχετο σήμερα... Τύχη ἀγαθὴ...

— Δέσποινα, πλησιάζει νὰ συμπληρωθῇ τὸ τάξιμό σου τρέξε στὸ μοναστήρι καὶ φρόντισε γιὰ τὴ σωτηρίαν τῆς ψυχῆς σου ἡσυχά. Ὁ Μακεδὼν ἄς μὴ σὲ φοβίξῃ ἐγὼ τὸν ἀναλαμβάνω.

— Τί αὐτοπεποίθις!! ἄχ ἔτσι κὲγὼ μιλοῦσα ἄλλοτε. Ἐχει δίκιο ἡ Εὐδοκία ἡ Δεκαπολίτισσα, ἡ σεβαστὴ Αὐγούστα μας, νὰ σοῦ διαβάξῃ νέους ἀφορισμούς. Μὰ ἔλα... βλέπω πῶς ὁ Μακεδὼν μὲ τὸν Κωνσταντῖνον Ἰμβριον ἐμβῆκε εἰς τὴν μικρὰν αἶθουσαν... ἔλα... ἄς ψηλαφήσωμεν τοὺς τύπους τῶν ἡλῶν τοῦ ἐχθροῦ μας... Ἐγὼ κατώρθωσα νὰ ἔλθῃ σήμερον.

Ἡ Ζωὴ καὶ ἡ Εὐδοκία ἐπλησίασαν τὸν νέον Μακεδόνα.

Ἡ Ζωὴ παρεμέρισε σὰν νὰ μὴν ἐπερίμενε τὴν συνάντησιν ἐνὸς ἀγνώστου ξένου εἰς τὴν αἶθουσάν της.

— Μοῦ φαίνεται ξένος, πρώτη φορὰ σὰς βλέπω στὴν αἶθουσάν μου. Ἀλλά... σταθῆτε... κάπου σὰς εἶδα βοηθῆστέ με...

— Ἐγώ, Δέσποινα, σὰς βλέπω γιὰ πρώτη φορὰ.

— Ἀ, θυμῆθηκα. Ἐχω τὴν προτομὴ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Τοῦ ὁμοιάζετε... Εὐδοκία, κόρη μου, τί συλλογίζεσαι; Μὲ ποιὸν ὁμοιάζει ὁ ἄρχων ἐδῶ;

— Ἀ... ναί... ἀλήθεια... παράξενο... ναί... ναί... μοιάζει μὲ τὸν Ἀλέξανδρον.

— Μὰ ἐκεῖνος ἦτο εὐθυμὸς γιατί τόσο σκοτάδι στὰ μάτια σου, ξέने; Γιατί τόσα σύννεφα σωριασμένα στὸ μέτωπό σου; καμμιὰ καρδιά ἀπιστῇ σ' ἐπλήγωσε στὸ μανοπάτι τῆς ζωῆς;

— Δέσποινα...

— Πῶς ἐταράχθηκες; Ἡ τρελλὴ νεότης...

— Ναί Ἐγὼ δὲν εἶμαι νέος. Ἦλθα σήμερα ἐδῶ γιὰ νὰ σὲ γνωρίσω. Ἀλήθεια, Δέσποινα, εἶσαι γυναῖκα ἐπικίνδυνη.

Ὁ Κωνσταντῖνος Ἰμβριος ἐπλησίασε καὶ σιγὰ σιγὰ ἐψιθύρισε:

— Βασίλειε, χάθηκες Δέσποινα, ἔπλε πολὺ πολὺ ὁ φίλος μου.

— Ἀφῆσε, Κωνσταντῖνε, μὲ κατηγοροῦν καὶ θέλω νὰ μὴν ἀκούω μόνον τὰ γλυκόλογα ποῦ μὲ λιβανίζουν. Λέγε, ξέने, ἐλεύθερα καὶ ἂν μοῦ δείξῃς τὸν κίνδυνον ἀπὸ ποῦ πηγάζει καὶ ποιὸν φοβερίζεις, θὰ διορθωθῶ.

Ἡ Ζωὴ ξαπλώθηκε σὲ χαμηλὸ ἀνάκλιτρο

καὶ ἡ Εὐδοκία μὲ παράξενη φλόγα στὴ σκοτεινὴ ματιὰ της, κάθησε στὰ πόδια της.

— Μὲ χαρὰ ξεφωνίζουν ὄλοι, πῶς ὁ Βάρδας ἔκαμε τὸ Βυζάντιον νέας Ἀθήνας... αἱ... ἐγὼ τὸ θέλω Σπάρτην νέαν, μὲ πολίτας στρατιώτας καὶ μὲ νόμους δικαίους.

— Οἱ Ἀθηναῖοι, σὲ βεβαιῶ, Δέσποινα, δὲν θὰ διάβαζαν ποιήματα, ἂν οἱ Βούλγαροι ἔδειχναν τὰ δόντια ἀπὸ πάνω καὶ τόσοι ἄλλοι δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ.

— Δέσποινα, ὁ Θεοδόσιος ἀπαγγέλλει τὸ ποίημά του, εἶπεν ὁ Κωνσταντῖνος Ἰμβριος καὶ θέλησε νὰ σύρῃ τὴ Ζωή!

— Τρέχω ν' ἀκούσω τὸ ποίημα καὶ θὰ ἐπιστρέψω νὰ σ' ἀκούσω, ξέने, κάθε ἄνθρωπος ποῦ ἔρχεται νὰ μοῦ μιλήσῃ γιὰ τὸ καλὸ τῆς πατρίδος, «καλῶς ὥρισε».

Ἡ Ζωὴ μπῆκε στὴν αἶθουσα. Ἡ Εὐδοκία μὲ τὴν παράξενη θεοσκοτεινὴ ματιὰ της ἔτρωγε τὸν Μακεδόνα καὶ τοῦ εἶπε σιγὰ, πολὺ σιγὰ...

— Ἐλα ν' ἀκούσῃς ἐγκώμια, ἔλα νὰ λιβανισθῇς μὲ τὸ λιβάνι ποῦ λιβανίζουν τὴ Ζωὴ καὶ τὸ Βάρδα.

Ὁ Μακεδὼν ἔτρεξε κατόπι της καὶ ἀλήθεια ἕνας ὕμνος γιὰ τὸν Περικλῆ καὶ γιὰ τὴν Ἀσπασία, ποῦ ὀλοφάνερα μιλοῦσε γιὰ τὸ Βάρδα καὶ γιὰ τὴ Ζωή, ἔκαμε ὅλους νὰ ξεσπάσουν σὲ ἀκράτητο ἐνθουσιασμό. Ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ νέου Μακεδόνα πετάχθηκαν σπύδιαι ἀπὸ περιψρόνησι καὶ μῖσος γεμάταις.

* Ἰδε σελίδα 11.

¹ Ψάλτης τοῦ ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων.

² Ἡ τράπεζα ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐδείκνυε ὁ Αὐτοκράτωρ μετὰ τῶν ἐπισήμων ξένων.

Διάβασε και ὁ Σταυράκιος ἓνα ποίημα θρησκευτικό στὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ.

Ὁ ψάλτης ὁ Ἀποστολῆς, μὲ φωνὴ γλυκεῖα καὶ λυγρὴ χρωμάτισε μὲ τέχνη καὶ μὲ δύναμι ἐκεῖνο τὸ παραπονετικὸ τροπάριον τῆς Κασσιανῆς καὶ ὅλοι μὲ εὐλάβεια, μὲ θαυμασμό, μὲ συγκίνησι, τὸ ἄκουσαν.

Ἡ Ζωὴ εἶπε δυὸ λόγια στὸ Βάρδα καὶ ὁ νέος διωρίσθηκε πρωτοψάλτης στὴν ἁγία Σοφία.

Ὁ Βάρδας μὲ τὴ μορφὴν τοῦ ἐυγενικοῦ μιλοῦσε παρήμερα μὲ τὸν Λέοντα τὸν μαθηματικὸν γιὰ τὴ σχολὴ τῆς Μαγναύρας καὶ ἐνῶ ὁ διδάσκαλος τοῦ μιλοῦσε γιὰ ἓνα πτωχὸ νέον ποῦ ἤθελε νὰ διακόψῃ τὰ μαθήματά του, ὁ Βάρδας ὑπεσχέθη νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν σχολὴν, νὰ τὸν ἀκούσῃ καὶ νὰ τὸν προστατεύσῃ.

Σιγὰ σιγὰ κατὰ ἔλεγον καὶ γιὰ τὴν πολιτικὴν, μὰ συζητοῦσαν τόσῳ δυνατὰ γιὰ τὰ ἱπποδρόμια καὶ γιὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ αὐτοκράτορος ποῦ ἐθριάμβευε σ' αὐτά, ὥστε δὲν ἔφθανε ἡ συνομιλία ἡ πατριωτικὴ σὲ κανενὸς αὐτιά.

Ἡ Ζωὴ ἀφοῦ εἶπε ἀπὸ δυὸ λόγια εἰς ὅλους, ἦλθε πλησίον τοῦ Μακεδόνα.

— Τὸ βλέπεις; θέλω νὰ σ' ἀκούσω, δὲν θέλω νὰ μεθῶ μόνον μὲ τὸ λιβάνι τοῦ Θεοδόσιου.

— Δέσποινα, ὁ Θεοδόσιος, μπορεῖ νὰ λιβανίσῃ δὲν ἐσύρθηκε σκλάβος σὲ βουλγάρικα χέρια, δὲν τὸν ἔκαψε τὸ ἥλιοπύρι, καὶ τὸ ἀγριοβόρρι δὲν τὸν ἔδειρε. Δὲν διάβασε στὴν ἄγρια ματιὰ τοῦ θηρίου τὴν καταδίκη τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καὶ δὲν εἶδε τὸν ἥλιο κόκκινο ἀπὸ ντροπῇ. τὴ σελήνη χλωμὴ ἀπὸ ἀγανάκτησι γιὰ σχέδια ἀνέρα. Ἀς ψάλλῃ ὁ Θεοδόσιος, ἃς λέγῃ ὁ Σταυράκιος, ἐκεῖ κάτω μᾶς περιμένει σταυρὸς γιὰ νὰ σταυρωθοῦμε ἀνάποδα.

Ἴσως ποτὲ κανεὶς δὲν σοῦ εἶπε τὴν ἀλήθεια.

— Λέγε...

— Ἄν ἄλλοτε τὸ ἄρμα τοῦ θεοῦ τοῦ πολέμου τὸ ἔσυρεν ὁ τρόμος καὶ ἡ βία, τώρα οἱ καιροὶ ἄλλαξαν καὶ σέρνουν τὸ ἄρμα τῆς εἰρήνης. Τὸ ξέρω... μὰ θὰ πῶ ὅσα πρέπει νὰ πῶ καὶ ἃς πληρώσω τὴν τόλμη μου μὲ τὴ ζωὴ μου.

Εἶπες πῶς μοιάζω τὸν Ἀλέξανδρο. Ἐκεῖ στὴ Μακεδονία ὁ Ἀλέξανδρος δὲν πέθανε. Ἐκεῖ ἡ μάνα κοιμῖται τὸ παιδί της μὲ τοὺς θριάμβους του. Τὸ τελευταῖο Μακεδονόπαιδο τὴν θέλει τὴν Ἑλλάδα μεγάλην καὶ στὸν πόλεμον καὶ στὴν εἰρήνην.

— Τέτοιο γάλα βύζαξα ἐγὼ καὶ ἔτρεξα φτωχόπαιδο, ἔτοιμος νὰ χύσω τὸ αἷμά μου γιὰ νὰ ἀληθύνουν τὰ ὄνειρά μας. Ἐτρεξα νὰ φιλήσω τὸ χῶμα τῆς νέας μητροπόλεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Κάτω ἀπ' τὸ λάβαρο νὰ πολεμήσω καὶ νὰ μὴν ποῦν πῶς νερούλιασε τὸ αἷμα τὸ Ἑλληνικό...

— Λέγε...

— Τὰ λέγω σ' ἐσένα, Δέσποινα, γιὰτὶ σὲ ξέρω παντοδύναμη, κ' ἐγὼ τὴν θέλω τὴν γυναῖκα Ἀριάδνη, νὰ βαστῇ τὸν μῖτον στῆς ζωῆς τὸ λαβύρινθο.

Ἦλθα καὶ εἶδα τὰ χρυσοῦφραντα φορέματα νὰ σκεπάζουν κορυμὰ ἀνάξια.

Μὰ ἐγὼ δὲν ἀπελπίζομαι, Δέσποινα, οἱ ἐυγενεῖς καὶ οἱ κόλακες ποῦ μετριοῦνται στὰ δάκτυλα, ἃς γράφουν στίχους καὶ ἃς διασκεδάζουν μὲ τὰ ἱπποδρόμια, τὰ ἀπομεινάρια τῆς ρωμαϊκῆς ἀνατροπῆς.

Κάτω ἀπ' αὐτοὺς ποῦ μετριοῦνται στὰ δάκτυλα, ζῇ ἓνας λαὸς Ἑλληνικός δὲν τοῦ σκεπάζει σάπια ρωμαϊκὴ πορφύρα τὸ κορμί.

Καὶ ὁ λαὸς αὐτὸς δὲν κοιμᾶται, δὲν ἀπέκαμε νὰ μεγαλοργῇ καὶ θὰ σηκωθῇ τιμωρός, νὰ δείξῃ τὴν καταγωγὴν του.

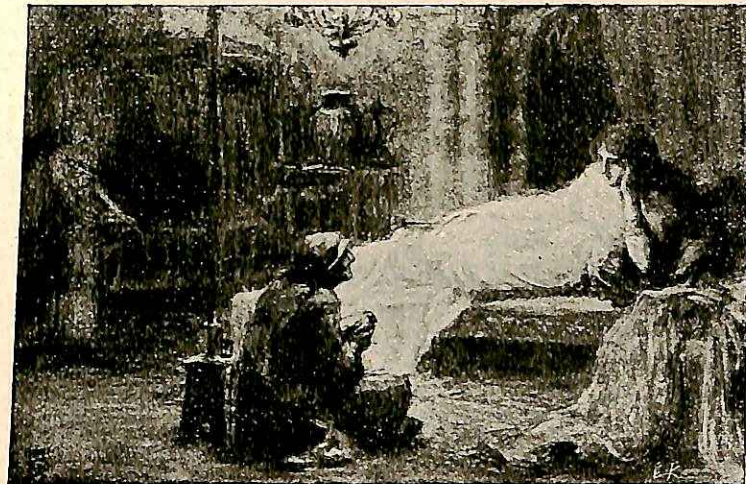
— Βασίλειε, εἶσαι τρελλός... ἐφώναξεν ὁ Κωνσταντῖνος Ἰμβριος.

— Τρελλός, ἢ προφήτης. Λιθοβολίστε με, ἀλλὰ ἀκοῦστέ με.

— Μάντι κακῶν ὅλοι θέλομεν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τὸν θριάμβον ὅλοι δι' αὐτὸν ἐργαζόμεθα. Κωνσταντῖνε, ἄδικα ἀνησυχεῖς. Ὁ νέος εἶναι νεοφερμένος καὶ ἅμα μᾶς γνωρίσῃ καλὰ, θὰ μάθῃ τὸ ἔργον μας μὲ ὅλας τὰς λεπτομερείας του. Μὰ ἔχω μιὰ παρατήρησι νέε, πῶς ἀφοῦ εἶσαι τόσῳ θερμὸς πατριώτης, ξεχνᾷς στὸ πατριωτικὸ σου παραλήρημα, πῶς ἡ Ἑλὰς ἔλαμψε μὲ τὰς καλὰς τέχνας, ὅσον καὶ μὲ τὰ πολεμικὰ μεγαλουργήματα; Ὁ Βάρδας προσπαθεῖ νὰ φέρῃ ὅχι μόνον τὰς Μούσας, ἀλλὰ ὅλο τὸ δωδεκάθεον.

— Ἦθελα τὸν Ἄρην, τὴν Ἐννώ, τὸν φόβον, τὸν τρόμον, ἤθελα τὴν γνωστικὴν Ἀθηνᾶν, νὰ κεραυνώσῃ μὲ τὴν αἰγίδα της ὅλους τοὺς τριγυρινοὺς ἐχθροὺς, νὰ μᾶς στερεώσῃ καὶ νὰ μᾶς ἡσυχάσῃ ἀπὸ παντοῦ, γιὰ νὰ ἡμεθα ἡσυχοὶ καὶ συγκεντρωμένοι νὰ πολεμήσωμε τὸν θηριώδη ἐχθρὸ ποῦ προβάλλει ἄγριος καὶ αἱμοβόρος... τὸν Βούλγαρο...

Ὁ Κωνσταντῖνος Ἰμβριος ἀπέσυρε τὸν νέον Μακεδόνα μὲ βίαν, ἐνῶ τοὺς παρηκολοῦθει

ἀπειλητικὸ τώρα τῆς Ζωῆς τὸ βλέμμα, καὶ θεοσκότεινο ἀνεξιχνίαστο... τὸ βλέμμα τῆς Εὐδοκίας.

— Εἶπες πολλά, εἶπεν ὁ Κωνσταντῖνος· ἔπρεπε νὰ μὴν ὁμιλήσῃς ἀκόμη.

— Ναί· ἀλλὰ ὅλοι πρέπει νὰ μάθουν, ὅτι ὁμίλησα, ὅτι προειδοποίησα καὶ ὅτι... κατόπιν ἐκτύπησα.

— Ὅσα εἶπες πληρῶνονται μὲ αἷμα.

— Ἦθελα νὰ μ' ἐφόνευαν... ἀλλὰ δὲν θὰ τὸ κάμουν.

Ἐγὼ ὁμιλῶ μεγαλοφώνως καὶ ἂν μὲ φονεύσουν θὰ πέσω μάρτυς τῶν ἰδεῶν μου. Μ' ἐννοεῖς; Τὰ λόγια μου τότε, ποτισμένα μὲ τὸ αἷμά μου, θὰ καρποφορήσουν καὶ ὁ λαὸς ἀπὸ τὰ σπλάχνα τοῦ ὁποῖου βγήκα καὶ ὁ ὁποῖος μ' ἀγαπᾷ... θὰ μ' ἐκδικήσῃ. Ἀς μὲ φονεύσουν.

Ἡ Ζωὴ πολὺ χλωμὴ, ἀπεφάσισε νὰ σιωπήσῃ. Αὐτὰ ὅλα ἦσαν πολὺ ἀνησυχητικὰ διὰ τὴν αὐτοκρατορίαν, διὰ τὸν Βάρδα... ἀλλ' ἐκεῖνη θὰ ἐκλείετο στὸ μοναστήρι πλέον καὶ ἔπειτα τὸν ἀνέθεσε τὸν Μακεδόνα εἰς τὰ παντοδύναμα τῆς Ἰγγερίνης θέλητρα.

Ἡ αἰθουσα ἐκενῶθη. Ἡ Ζωὴ ἔμεινε μόνη· ὁ Βάρδας συνώδευσε τὴν Ἰγγερίνην εἰς τὰ ἀνάκτορα. Ἐρρίχθηκε κατάκοπη σὲ ἀπαλὸ θρόνο, μισοέκλεισε τὰ μάτια της καὶ ἐσυλλογίσθηκε πολλὰ πολλὰ! Ἡ Θεοδώρα κλείσθηκε στὸ μοναστήρι. Ὁ υἱὸς της ἔγεινε θηρίο...

Ἡ θαλαμηπόλος ἦλθε σιγὰ σιγὰ.

— Δέσποινα, περιμένει.

— Φέρε τὴν στὸν κοιτῶνά μου.

Μιὰ γρη῏ μὲ ἄγριο πρόσωπο, μὲ κόκκινα μάτια, μὲ ἀκάθαρτα φορέματα ἐμβῆκε στὸν κοιτῶνα, ὅπου τώρα ἡ Ζωὴ ξαπλωμένη τὴν περιμένει.

— Σοῦ ἔφερα, Δέσποινα τώρα μὲ τ' ὁλό-

γιμο φεγγάρι, ἓνα καινούργιο φυλακτὸ γιὰ τὴ βασκανία, καὶ ἓνα βότανο γιὰ τὴν ἀγάπη.

— Τίποτα καινούργιο εἶδες στὸ ἄστρο μου; ῥώτησε ἡ Ζωὴ μὲ ἀγωνίαν.

— Δέσποινα, πολὺ αἷμα εἶδα στὸ ἄστρο σου.

Ἡ Ζωὴ ἐχλώμιασε.

— Καὶ ὁ Βάρδας;

— Σοῦ ἔφερα τὸ περιστέρι. Γιὰ ἰδὲ πῶς χτυπᾷ ἡ καρδούλα του! νά, ἔτσι λαχταρᾷ γιὰ σένα ἡ καρδιὰ τοῦ Βάρδα.

Αὐτὸ εἶναι ἀληθινὸ καὶ ὁλοφάνερο ὅπως εἶναι ἀληθινὰ, πῶς εἶσαι ἡ εὐμορφότερη τῆς χώρας.

— Ἡ μητέρα μου σ' ἐπίστευε...

— Ἐγὼ τῆς προφήτεψα πῶς θὰ γένῃς βασίλισσα.

— Βλέπεις; δὲν προφητεύεις πάντα ἀλάθευτα.

— Ἀ... Δέσποινα!! Μήπως ἐσὺ δὲν εἶσαι ἡ ἀληθινὴ Αὐγούστα;

Ἡ Ζωὴ χαμογέλασε.

— Μὰ εἶσαι χλωμὴ λιγάκι. Ἴσως νὰ σ' ἐβάσκαναν. Ἐλα νὰ σὲ ξεβασκάνω. Φέρε τὸ κερί τῆς ἀναστάσεως καὶ τὰ μυρωδικὰ. Ἡ θαλαμηπόλος τὰ ἔφερε μὲ σεβασμὸν καὶ ἡ μέγαιρα ξεβάσκανε μὲ τὰ ξόρκια της καὶ μὲ τὴν βρωμερὰν ἀναπνοήν της τὴν ἀφροπλάσμενην Δέσποιναν.

Ἐφυγεν ἡ μάγισσα, καὶ ἡ Ζωὴ προσευχήθηκε δλόθερμα στὴν προστάτιδά της Παναγίαν καὶ γλυκὰ ἀποκοιμήθηκε, ἐνῶ μέσα στὸν ὕπνο της, σὰν νὰ τὴν ἐτάραττε τὸ αἷμα ποῦ εἶδε ἡ μάγισσα, ἔλεγε βιαστικά... «Ἀπὸ κεῖ ἔρχεται τὸ αἷμα... ἀπὸ κεῖ... τρέξε, Εὐδοκί, κόρη μου... τρέξε... πέτα... νὰ μὴ σὲ κατακρίνουν ὅτι καρκινοβατεῖς, ὅπως τὰ δαιμόνια τοῦ καλοῦ... τρέξε...»

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ἔπεται τὸ τέλος.

διάζω. «Ίσως δὲν θὰ κάμω ὅμως καὶ τίποτε. Θὰ εἶμαι τόσον γέρον! Θὰ ἀναπαυθῶ!»

Ἡ ἀπόφασις αὕτη δὲν ἐπραγματοποιήθη. Μετὰ τὸ τέλος τῶν Ρουγκῶν Μακάρ οὔτε ἀνεπαύθη οὔτε ἤλλαξε σύστημα.

Ὀλίγους μῆνας μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ δόκτορος Πασκάλ, ὁ Ζολᾶ ἔκαμνε ἓνα ταξείδιον εἰς τὴν Λούρδην, τὴν πόλιν τοῦ προσκυνήματος ὧλων τῶν ἀναπήρων, τῶν ὑστερικῶν καὶ τῶν θρησκομανῶν Γάλλων — τὴν Τήνον καὶ τὴν Μέκκαν τῆς Γαλλίας — καὶ ἤρχιζε νὰ γράφῃ τὸ πρῶτον μέρος τῆς τριλογίας τῶν «Τριῶν Πόλεων». Ἦτο ἡ λογικὴ ἐξέλιξις τοῦ ἔργου του. Εἰς τοὺς Ρουγκῶν Μακάρ εἶχε περιγράψῃ εἰς γιγαντιαίαν σειρὰν τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν τοῦ παρελθόντος καὶ εἶχε δώσει τὴν σύνθεσιν ὅλης τῆς κοινωνικῆς ζωῆς ἢ ὅποια συνέβαινε εἰς τὴν Γαλλίαν. Νὰ ἐξετάσῃ τὴν ἐπώασιν τοῦ μέλλοντος, νὰ καθορίσῃ τὴν κατάστασιν τῶν μεγάλων προβλημάτων τῆς νέας ἀνθρωπότητος, νὰ προσπαθῇ νὰ φωτίσῃ καὶ νὰ λύσῃ τὰ δύο ἀπειλητικὰ καὶ γιγάντια ζητήματα τῶν ἡμερῶν μας, τὸ ζήτημα τῆς θρησκείας καὶ τὸ ζήτημα τοῦ σοσιαλισμοῦ, — ὑπῆρξαν ἡ ἀφετηρία καὶ ὁ σκοπὸς τῶν «Τριῶν Πόλεων».

Καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐφραντάσθη τὸν ἥρωά του τὸν Πέτρον Φρομάν, ἥρωα ταρασσόμενον ἀπὸ ἀμφιβολίαν, παθαινόμενον ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν τῶν μεγάλων προβλημάτων, θέλοντα νὰ πιστεύσῃ, ζητοῦντα νὰ εὕρῃ τὴν ὁδὸν τῆς Δαμασκοῦ καὶ πηγαίνοντα εἰς τὴν Λούρδην τὸ πρῶτον, εἰς τὴν Ρώμην ἔπειτα, εἰς τὸ Παρίσι τελευταίως ὅπως εὕρῃ τὸ φῶς καὶ ὅπως εὕρῃ τὴν ἡρεμίαν καὶ εὕρῃ τὴν βεβαιότητά.

Τὸ θέμα εἶνε ὥραϊον καὶ εὐρὺ καὶ εἶνε ἀνάγκη τάχα νὰ εἴπῃ κανεὶς ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Ζερμινάλ» καὶ τῆς «Καταστροφῆς» μᾶς ἔδωκε καὶ μετὰ τὴν ἀφορμὴν αὐτὴν περιγραφὰς τελείας, λυρικά τεμάχια πρώτης δυνάμεως; Ἡ περιγραφή τοῦ τραίνου τῶν ἀσθενῶν τὸ ὅποιον σαρώνει ὅλους τοὺς ἀποκλήρους εἰς τὴν μυστικὴν πόλιν, αἱ ὀλονυκταὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, αἱ περιγραφαὶ τῆς Ρώμης ἀπὸ τὸ Πίντισιο, οἱ ἀσθενικοὶ τὸ πρῶτον καὶ ὑγιεῖς ἔπειτα ἔρωτες τοῦ Πέτρον Φρομάν, τὸ Παρίσι περιγραφόμενον ὡς πόλις ἐργασίας εἰς τὰς τελευταίας τὰς σχεδὸν ἀποκαλυπτικὰς σελίδας τοῦ τρίτου μυθιστορήματος, εἶνε ὑπέροχα τεμάχια τὰ ὅποια θὰ μένουν μετὰ τῶν μαρμαριῶν τοῦ ἔργου τοῦ Ζολᾶ. Δυστυχῶς ἡ τριλογία αὕτη ἡ ὅποια ἔχει ἓνα σκοπὸν, ἡ ὅποια ἐκθέτει τὸ θρησκευτικὸν καὶ σοσιαλιστικὸν πρόβλημα καὶ ἡ ὅποια

φαίνεται μολταῦτα ὡς μία μεγάλη καὶ ποικίλη δημοσιογραφικὴ συνέντευξις ποιηθεῖσα ἀπὸ ἓνα ἐπικὸν καὶ μεγαλοφυᾶ συγγραφέα, δὲν δίδει τόσον τὴν αἴσθησιν τῆς ἀληθείας καὶ τὴν αἴσθησιν τῆς ζωῆς τὴν ὁποίαν ἔδιδον τὰ προηγούμενα ἔργα τοῦ συγγραφέως. Αἰσθάνεται κανεὶς ὅτι ὁ Ζολᾶ ὑποστηρίζει μίαν θέσιν, ὅτι συγκεφαλαιώνει ἀναγνωσθέντα βιβλία, ὅτι ἔχει προδιαγεγραμμένον σκοπὸν καὶ ἐπειδὴ κατὰ βῆθος δὲν λέγει τίποτε νέον, τίποτε καινουργές, δὲν δύναται νὰ προσελκύσῃ καὶ πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον. Ἔργα μεγάλου συγγραφῆως πλημμυροῦντα ἀπὸ τεμάχια θαυμάσια γραμμένα μετὰ γραφίδα μεγάλου καλλιτέχνου, αἱ «Τρεῖς Πόλεις» δὲν εἶνε μολταῦτα εὐτυχῆ ἔργα, οὔτε ἔργα τὰ ὅποια ἔχουν ἐλπίδας ὅτι θὰ μένουν.

Ὀλιγώτερον ἀληθὲς ἀκόμη, ὀλιγώτερον βασιζομένη εἰς τὴν ζωὴν ἀλλὰ περισσότερον ποιητικὴ, περισσότερον στηριζομένη εἰς τὴν αἰωνιότητα, εἶνε ἡ σειρὰ τῶν «Τεσσάρων Εὐαγγελίων» τὴν ὁποίαν ἤρχισε ὁ συγγραφεὺς τῶν Ρουγκῶν Μακάρ καὶ τὴν ὁποίαν ὁ θάνατος δὲν τὸν ἀφῆκε νὰ τελειώσῃ. Ἐκ τῶν τεσσάρων μυθιστορημάτων, ἡ «Γονιμότης» μόνον καὶ ἡ «Ἔργασία» ἐδημοσιεύθησαν, τὸ τρίτον δὲ ἡ «Ἀλήθεια», τέλειον εὐτυχῶς, βλέπει τὸ φῶς, ἐκδιδόμενον ὁλοὲν ὡς ἐπιφυλλὶς τῆς «Αὐγῆς». Ἡ «Δικαιοσύνη» ἡ ὁποία θὰ ἀπετέλει τὸ τέλος τῆς σειρᾶς, ἐτάφη τέλειον μετὰ τὸν συγγραφέα της.

Καὶ τὸ ἔργον αὐτὸ εἶνε μία λογικὴ ἐξέλιξις τῶν σκέψεων καὶ τῶν πνευματικῶν ἀσχολιῶν τοῦ Ζολᾶ. Ὁ συγγραφεὺς αὐτὸς ὅστις ἐξωγράφισε μίαν κοινωνίαν καὶ συνεκεφαλalaίωσε μίαν ἐποχὴν, ἠθέλησε τώρα εἰς τὰ «Τέσσαρα Εὐαγγέλια» νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ παρόν, νὰ προσπαθῇ νὰ ἀτενίσῃ τὴν κοινωνίαν τοῦ μέλλοντος, τὴν ἰδανικὴν κοινωνίαν, ὁποίαν τὴν ἤθελε καὶ τὴν ἐφραντάζετο αὐτὸς ζῶσαν ὑπὸ τὴν εὐλογίαν τοῦ ἡλίου, ἐλευθέραν προλήψεων, ἀφιερωμένην εἰς τὴν ἐπιστήμην, ἀπηλλαγμένην τῆς ἀγρίας πάλης τῆς ἐπικρατήσεως, στηριζομένην εἰς τὴν ἰσότητά, στηριζομένην εἰς τὴν ἀλήθειαν, μὴ στερουμένην οὔτε τὴν ἐλευθερίαν, οὔτε τὸν ἔρωτα μᾶς ἀνθρωπότητος, ἐπὶ τέλους ὁποίαν οἱ οὐτοπισταὶ καὶ οἱ ὄνειροπόλοι ὅλου τοῦ κόσμου τὴν ἠθέλησαν πρὸ τοῦ Ζολᾶ. Ἀπὸ τὰς τέσσαρας μεγάλας συνθήκας τῆς νέας αὐτῆς φανταστικῆς κοινωνίας, τὴν ἐλευθερίαν τοῦ γάμου, τὴν λατρείαν πρὸς τὴν γονιμότητα, τὴν ἰσότητά καὶ τὴν λατρείαν τῆς ἐργασίας, τὴν ἰδρυσιν κοινωνιστικῶν ἐργατικῶν πόλεων ὅπου τὰ ἦδη θὰ εἶνε κοινά, ὅπου αἱ διασκεδάσεις θὰ

εἶνε κοινά, ὅπου ἡ ἐργασία θὰ εἶνε ὀλίγη, ὅπου αἱ μηχαναὶ καὶ αἱ ἐφευρέσεις θὰ ἀντικαθιστοῦν κατὰ τὸ δυνατόν τὰς ἀνθρωπίνους χεῖρας, ὅπου ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θὰ ζοῦν ὡς μία μεγάλη οἰκογένεια, ὅπου ἡ ἔλλειψις τοῦ γάμου θὰ ἐμποδίσῃ τὰ δράματα τοῦ πάθους καὶ ἡ ἔλλειψις ἀνισότητος περιορισῶν τὰ δράματα τῆς κοινωνίας — τὰ δύο αὐτὰ ἰδανικά τὰ δύο αὐτὰ εὐαγγέλια ἐπρόφθασε νὰ πραγματοποιήσῃ ὁ Ζολᾶ.

Ἄλλ' ἐννοεῖται ὅτι τὰ σχέδια αὐτὰ τὰ ὅποια φαίνονται ξηρὰ ἴσως, καταλλήλότερα διὰ φιλοσοφικὰς πραγματείας, ὁ Ζολᾶ τὰ ἔγραψε διὰ χειρὸς ποιητοῦ, καὶ νομίζει κανεὶς ὅτι ἐδιπλασίασε, ἐπολλαπλασίασε τὸ ποιητικὸν τοῦ τάλαντον, ὅτι ἔκαμε μεγαλοπρεπέστεραν ἀκόμη τοῦ ὕφους τοῦ ἐνδρύτη. Κἄτι τι ἀληθὲς ἀπὸ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς Βίβλου, κἄτι τι ποῦ ἐνθυμίζει τὰς ζωηρὰς φορτωμένας καὶ μολταῦτα ἀπλᾶς καὶ γαληνιαίας σελίδας τῶν Ἰνδικῶν ἐποποιῶν διαπνέει τῆς «Γονιμότητος» καὶ προπάντων τῆς «Ἔργασίας» τὰς σελίδας. Μετὰ τοὺς ἀποκαλυπτικούς πίνακας τῶν Ρουγκῶν Μακάρ ὅπου ὅλα τὰ ἐλαττώματα καὶ ὅλαι αἱ πληγαὶ ἐκτίθενται, ἰδοὺ ὅπου ἡ «Ἔργασία» μᾶς ἀποκαλύπτει ἓνα κόσμον ἀγαθότητος, ἓνα κόσμον γαλήνης ὅπου ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ζοῦν μετὰ τὴν συνείδησιν τῆς ἐπιτελεσθείσης ἐργασίας, ἔχουν τὴν ἡρεμίαν τῆς ἐλλείψεως τῶν πόθων, ζοῦν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀποθνήσκουν μετὰ εὐλογίας. Ἐνας ὥραϊος καὶ ἀπλοῦς καὶ τίμιος κόσμος ἐργασίας ἀποθεομένου διαρκῶς ἀπὸ τὴν μάγον γραφίδα τοῦ συγγραφῆως μᾶς δίδει ὡς μίαν νοσταλγίαν τοῦ ἰδανικοῦ καὶ φρεῦ! ἀδυνάτου αὐτοῦ χρυσοῦ αἰῶνος τὸν ὅποιον ὁ Ζολᾶ εὐαγγελίζεται. Καὶ εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ καταπλαγῇ κανεὶς προπάντων ἀπὸ τὴν μεγάλην εὐγένειαν τοῦ ὕγιους αὐτοῦ τάλαντου τὸ ὅποιον ἐδέχθη ὅλας τὰς ὕβρεις, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔπεσαν ὅλαι αἱ κατηγορίαι καὶ τὸ ὅποιον εἰς ὅλην τὴν ζωὴν ἐξηκολούθησε μίαν ἐργασίαν εὐσυνειδησίας, ὕγιων ἀρχῶν καὶ ἀκουράστου ἐργασίας, στηριζομένης εἰς τὰ δύο ἰδανικά τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀληθείας, τὰ ὅποια εἶχεν ὡς ὑπογραμμὸν τῆς ζωῆς του καὶ ὡς ὑπογραμμὸν τοῦ ἔργου του.

Αὐτὸ εἶνε τὸ μυθιστορικὸν ἔργον τοῦ Ζολᾶ 30 περίπου τόμοι, πλεον τῶν 18 χιλιάδων σε-

λίδων, ὅπου χίλια διακόσια — καθὼς ἡρίθμει εἰς τὸν ἐπικήδειόν του ὁ Ἄβελ Ἑρμαν — πρόσωπα κινοῦνται, ὅπου ὁλόκληρος δημιουργία ταράσσεται, ὅπου τίποτε δὲν ἀφίνεται ἀνεξέταστον, κανὲν ἐπάγγελμα, καμμία τάξις, κανὲν πάθος, κανὲν ἐλάττωμα δὲν ἀποκλείεται, ὅπου ὁλόκληρος ἡ Ζωὴ ὅπως καὶ εἰς τὴν φύσιν λαμβάνει μέρος.

Παρὰ τὸ μυθιστορικὸν ἔργον ὁ Ζολᾶ ἔχει καὶ κριτικόν, ὁκτὼ περίπου τόμους ἄρθρων καὶ μελετῶν του, ὅπου ὅμως εἶνε πολὺ κατώτερος, ὅπου δεικνύει πολλὰ δῶρα δυνάμεως καὶ βιαιότητος, ἀλλ' αὐτὸ μόνον. Οἱ τόμοι αὐτοὶ τῶν «Μισῶν» τοῦ «Πειραματικοῦ Μυθιστορήματος», τῶν «Νατουραλιστικῶν μυθιστοριογράφων» καὶ τῶν δύο «Πολέμικων» μολονότι μετ' ἐυλωπίας γραμμένοι, ἐξεγείροντες τρικυμίας κατὰ τὴν ἐκδοσὶν των, δὲν προσθέτουν τίποτε εἰς τὸ ἔργον του. Βεβαίως αἱ ἐπιθέσεις κατὰ τοῦ Οὐγκώ καὶ τοῦ Δουμᾶ, τὰ ἐξυμνητήρια ἄρθρα διὰ τὸν Φλωμπέρ καὶ τὸν Γκονκούρ καὶ τὸν Στένδαλ, αἱ ὑπερασπίσεις τοῦ Μανέ καὶ τὰ κατηγορητήρια τοῦ Δεσσάν ἔχουν μίαν νευρώδη ζωηρότητα ἡ ὁποία τὰ ἔκαμνε νὰ φαινῶνται ὡς φιλολογικὰ γεγονότα εἰς τὸν «Φιγαρὼ» καὶ τὸν «Καλλιτέχνην». Ἀλλὰ ἦσαν μᾶλλον θέματα τῆς ἀνάγκης καὶ δογματισμοὶ τῆς ἀνάγκης καὶ ὑπερασπίσεις τῆς ἀνάγκης εἰς τὰς ὁποίας ἐξηναγάζετο ὁ Ζολᾶ καὶ ἦσαν προπάντων ἐπιθέσεις μετὰ τὰς ὁποίας ἐπέστρεφεν ὀπίσω ὕβρεις προηγουμένας, μέσα ἐπὶ τέλους ὑπερασπίσεως τοῦ πανταχόθεν καὶ λυσσώδως προσβαλλομένου μυθιστοριογράφου. Ἄλλως τε πλεῖστα μὲν τῶν ἄρθρων του ἀνῆρσε κατόπιν, πολλὰς βιαιότητάς του, ἰδίως τὰς σχετικὰς μετὰ τὸν Οὐγκώ διώρθωσε, τὰ δὲ δύο βιβλία του τῆς νατουραλιστικῆς αἰσθητικῆς αὐτὸς ὁ ἴδιος περίπου διέψευσε διὰ τῶν ἔργων του.

Τὸ θέατρον ἐπίσης ὑπῆρξε ἀνέκαθεν τὸ ὄνειρον τοῦ μυθιστοριογράφου τῶν Ρουγκῶν Μακάρ ἀλλ' ἦτο διαρκῶς τὸ ὄνειρον τὸ ὅποιον ἀνέβαλλε. Τὰ ἐκτελεσθέντα ὁπωσδήποτε ἔργα του, ἐκτὸς διασκευῆς τινων μυθιστορημάτων του, εἶνε ὀλίγιστα καὶ μέτρια.

Ἐν γένει ὁ Ζολᾶ ὑπῆρξε μυθιστοριογράφος καὶ ὡς μυθιστοριογράφον μόνον πρέπει κανεὶς νὰ τὸν ἐξετάσῃ.

Ν. ΕΠΙΣΚΟΠΟΠΟΥΛΟΣ

Τὸ δεύτερον μέρος εἰς προσεχὲς φύλλον.

ΤΣΕΡΝΑΓΟΡΑ

Εντυπώσεις από τὸ Μαυροβούνι *

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΗΓΕΜΟΝΟΣ ΝΙΚΟΚΑΟΥ ΤΟΥ Α'.

ΟΤΑΝ ἐρρύψαμεν τὴν ἄγκυραν εἰς τὸ 'Ρίζανον, ἐν ἀπὸ τὰ ἀτάραχα καὶ νεκροφανῇ πολίσματα, τὰ ὁποῖα θάλλουν εἰς μελαγχολικὸν ἐναγκάλισμα τὸν ἐράσιμον κόλπον τοῦ Καττάρου, τὸ ὄνειρῶδες αὐτὸ φιδὸρ τῆς Ἀδριατικῆς, ὅπως τὸ ἐβάπτισεν ὁ Ξαβιὲ Μαοριέ, καὶ μία αὐστριακὴ ἀτιμάκατος ἦλθε νὰ παραλάβῃ τὴν Α. Υ. τὸν πρίγκηπα Νικόλαον, βασιλικὸν ἀντιπρόσωπον τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς ἡγεμονικοὺς γάμους τοῦ Μαυροβουνίου, ἡ μετάβασίς μας εἰς Κεττίγνην ἦτο προβληματική. Ἡ Αὐστριακὴ κυβέρνησις, ἕνεκα τῶν σπουδαίων ὀχυρωματικῶν ἔργων τοῦ Καττάρου, ἀπαγορεύει τὴν προσέγγισιν πολεμικῶν πλοίων εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς λιμένας τοῦ κόλπου. Μετὰ τὴν ἀποβίβασιν ἐπομένως τῆς Α. Υ. διετάχθημεν νὰ μεθορμισθῶμεν εἰς ἓνα τῶν ἐξωτερικῶν λιμένων καὶ μετ' ὀλίγον ἐποντίζαμεν πάλιν τὴν ἄγκυραν εἰς τὸ Μελίν, κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ στομίου τοῦ Καττάρου καὶ ὅπισθεν τοῦ γραφικοῦ συνοικισμού τοῦ Καστελνουνόβο, τοῦ ἀπλουμένου ὑπὸ τὸν κατάφυτον λόφον, εἰς τὴν ἀγκάλῃ τῶν καταρρεόντων, μελαγχολικῶν τειχῶν ἐνὸς παλαιοῦ φρουρίου. Διὰ νὰ ἐπιχειρήσωμεν μίαν ἐκδρομὴν καὶ μίαν ἀνάβασιν μέχρι τῆς Κεττίγνης, ὅπου τὴν ἐπαύριον ἐτελοῦντο οἱ γάμοι τοῦ διαδόχου Δανιὴλ μετὰ τῆς πριγκηπίσσης Ζούτας τοῦ Μελεμβουργ-Στρέλιτς, ἔπρεπε πρῶτον νὰ ἐπιχειρήσωμεν τετράωρον πλοῦν μέχρι τοῦ Καττάρου δι' ἐνὸς τῶν μικρῶν ἀτμοπλοίων, τῶν ἐξυπηρετούντων τὴν συγκοινωνίαν τῶν κόλπου, καὶ ἐκεῖθεν δι' ἀμαξῶν νὰ ἐπιχειρήσωμεν τὴν πολὺωρον ἀνάβασιν τοῦ Μαυροβουνίου. Ὅλαι αἱ πληροφορίαι ἦσαν ἀπελπιστικά. Ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ μικροῦ ἀτμοπλοίου, τὸ προβληματικὸν τῆς εὐρέσεως ἀμαξῶν εἰς Κάταρον, αἱ ὁποῖαι μισθωθεῖσαι ἀπὸ τῆς προτεράϊας εὐρίσκοντο ὅλαι ἤδη εἰς τὴν Κεττίγνην, ἡ ἔλλειψις ἐπαρκῶν καταλυμάτων εἰς τὴν μικρὰν πρωτεύουσαν, ἦσαν τόσα ἐμπόδια διὰ

* Ἐκ τοῦ προσεχῶς ἐκδιδομένου τόμου.

μίαν ἐκδρομὴν καὶ μίαν ἀπόλαυσιν, τὴν ὁποίαν ὄνειρευόμεθα, κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ ὁραίου διαύλου, εἰς τὸ καρρὲ τῆς «Κρήτης».

Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον ἐμπόδιον πρὸ τοῦ ὁποίου ἐσταματοῦσαν αἱ τολμηρότεραι ἀποφάσεις μας, ἦτο τὸ ἀκόλουθον. Ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς Ἑλλάδος ἐν Μαυροβουνίῳ, ὁ πρὸ ὀλίγου ἀποθανὼν Ἀλέξανδρος Λογοθέτης, ὅστις εἶχεν ἐπιβῇ ἀπὸ τὸ 'Ρίζανον τῆς «Κρήτης», ὅπως ὑποδεχθῇ τὴν Α. Υ., ἐφαίνετο πολὺ στενοχωρημένος εἰς τὴν ἔκφρασιν τῆς ἐπιθυμίας τῶν ἀξιωματικῶν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν Μαυροβουνιωτικὴν πρωτεύουσαν. Ἐχων ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ θαλαμηγὸς τοῦ Πρίγκηπος ἔμελλε νὰγκυροβολήσῃ μακρὰν τοῦ Καττάρου καὶ ὅτι ἡ Α. Υ. θὰ μετέβαινεν ἐκεῖ δι' αὐστριακοῦ πολεμικοῦ, τεθέντος εἰς τὰς διαταγὰς του, εἶχε δηλώσει ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς θαλαμηγού δὲν θὰ παρίσταντο κατὰ τοὺς γάμους καὶ κατὰ συνέπειαν εἰς τὸ ἐπίσημον πρόγραμμα δὲν εἶχε ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ ἐπιτελεῖον τῆς «Κρήτης». Ἐν τῇ ὀξυνοίᾳ του ὁ ἀγαθὸς γέρον διεβλέπεν ὅτι ἡ ἐπίσημος μετάβασίς μας εἰς Κεττίγνην θὰ τετέλει κάποιαν παραφωνίαν, ἦτο δὲ ἀργὰ πλέον διὰ νὰ ἐπανορθωθῇ ὅτι ἐγκαίρως δὲν ἔγινεν. Τὸ ἐπίσημον πρόγραμμα εἶχεν ἤδη τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ, τὰ ὀλίγα καταλύματα εἶχον διατεθῇ. τὸ μοναδικὸν ξενοδοχεῖον τῆς Κεττίγνης εἶχεν ὑπερπληρωθῇ ἀπὸ τοὺς συρρεῦσαντας ξένους, ὁ ἡγεμὼν δὲν εἶχε καὶ ἰδέαν ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀξιωματικοὶ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ παραστοῦν κατὰ τοὺς γάμους. Ὁ ἀγαθὸς γέρον ἐφαίνετο συγκεχυμένος πρὸ τοῦ ἀπροόπτου προσεπάθει δὲ νὰ παραστήσῃ τὰ ἐμπόδια πλέον ἀνυπερόβλητα ἀφ' ὅ,τι πραγματικῶς ἦσαν. Ἡ Α. Ὑψηλότης ἐφαίνετο θλιβόμενος ὅτι ἡ κατάσταση τῶν πραγμάτων δὲν θὰ ἐπέτρεπεν εἰς τοὺς ἀξιωματικούς του νὰ παραστῶσι κατὰ τὴν ὁραίαν τελετὴν καὶ νὰ ἴδουν τὴν ἡρωϊκὴν χώραν, τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ἦτο πιθανὸν νὰ ἐπισκεφθοῦν καὶ δευτέραν φορὰν εἰς τὴν ζωὴν των. Καὶ μαντεύων τὴν θλίψιν καὶ τὴν ἀπογοήτευσίν μας, ἐστράφη μὲ καλὸσύνην καὶ μᾶς εἶπε.

— Ἐλᾶτε ἂν εἰμφορέσετε ἡρόνιτο, ὡς περι-

ηγηταί. Θὰ εἶνε κρῖμα νὰ χάσετε αὐτὴν τὴν εὐκαιρίαν.

Εἰς τὴν ὑψηλὴν ἐνθάρρυνσιν ὀφείλομεν τὰς ὀλίγας ἀληθινομήτους ἡμέρας τῆς Τσερναγόρας...

Αἱ λεπτομέρειαι αὐταὶ θὰ ἦσαν ἴσως περιτταί, ἂν δὲν ἦσαν ἀπαραίτητοι διὰ νὰ ἐξηγηθῶν μερικὰς λεπτομερείας μιᾶς παραδόξου ἀλλὰ χαρακτηριστικῆς παρουσιάσεως ἐνώπιον ἐνὸς ἡγεμόνος.

*

Τί ἐμεσολάβησεν μετὰ τὸ ὄριον τοῦ Μελίν καὶ τῆς πρωτεύουσας τοῦ Μαυροβουνίου ἐν ἀπόγευμα καὶ μίαν νύκτα, ἀποτελεῖ σειράν ὁραίων περιπετειῶν, μεστῶν ἀπὸ ἐντυπώσεις καὶ ἐπεισόδια. * Ὁπωσδήποτε τὴν ἡμέραν τῶν ἡγεμονικῶν γάμων, πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, πέντε Ἕλληνες ἀξιωματικοί, μὲ ταξιδιωτικὰ ἐνδύματα καὶ ταξιδιωτικούς κούκους, διεσχίζαμεν τὰς σημαϊστολιστοὺς ὁδοὺς τῆς Κεττίγνης εἰς ἀνα-

* Ἰδε κεφάλαια: Ἀπὸ Μελίν εἰς Κάταρον — Ἀπὸ Καττάρου εἰς Κεττίγνην.

Ὁ ἡγεμὼν τοῦ Μαυροβουνίου Νικόλαος Α'.

ζήτησιν καταλύματος, ὀλίγον προβληματικὴν.

Ἡ τύχη μας ἦτο ἀβεβαία, ἀλλ' ὡς ἀπεδείχθη μετ' ὀλίγον μία ὑψηλὴ πρόνοια καὶ καλὸσύνῃ ἡγούρνη ἐπ' αὐτῆς. Ἡ Α. Υ. μόλις ἀφικθεῖσα εἰς Κεττίγνην ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ εὐρεθῇ ὁπωσδήποτε καταλύμα διὰ τοὺς ἀξιωματικούς του καὶ ταυτοχρόνως ἐν τηλεγράφημα τοῦ ἀυλάρχου κ. Παπαρηγοπούλου, τοῦ ὁποίου ἡ ἀβρὰ εὐγένεια καὶ ἐγκαρδιότης ὑπῆρξε δι' ὅλους ἡμᾶς πηγὴ ἀληθινοῦν ὑποχρεώσεων, μᾶς ἐκάλει νὰνέλθωμεν εἰς Κεττίγνην. Τὸ τηλεγράφημα δὲν μᾶς εἶχε προλάβει εἰς τὸ Μελίν, ἀλλὰ καὶ ἄνευ αὐτοῦ εἶχαμεν ριψοκινδυνεύσει τὴν ἐκδρομὴν καὶ ἡ εὐχάριστος ἐκπληξίς μᾶς ἀνέμενεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Ἐνῶ ἀπεθέταμεν εἰς τοὺς διαδρόμους τοῦ ξενοδοχείου, ἐνὸς ἀρκετὰ κομποῦ καὶ ἀνέτου ξενοδοχείου, κειμένου ἀκριβῶς ἀπέναντι τῆς κομῆς ἐπαύλεως τοῦ Διαδόχου Δανιὴλ, τοὺς ταξιδιωτικούς μας σάκκους, ζητοῦντες ἔστω καὶ μίαν ἐλευθέραν γωνίαν τοῦ ξενῶνος, ἔσπευσαν νὰ μᾶς εἰδοποιήσουν ὅτι τὸ κατὰ-

λυμά μας ἦτο ἔτοιμον καὶ μᾶς ἀνέμενε. Μετ' ὀλίγον εὐρέθημεν εἰς ἓν ἄνετον οἶκημα, ὅπου μία αἶθουσα μὲ πέντε καθαρὰς καὶ σχετικῶς πολυτελεῖς κλῖνας μᾶς ἀνέμενε. Τὸ κατάλυμά μας εὐρίσκετο ἀκριβῶς πλησίον τοῦ οἰκήματος, τὸ ὁποῖον εἶχε διατεθῇ διὰ τὸν Πρίγκηπα Νικόλαον καὶ τὸν αὐλόρχην κ. Παππαρηγόπουλον, μᾶς κομψῆς διωρόφου οἰκίας, πλησίον τοῦ ἀνακτόρου τοῦ Ἡγεμόνος. Τὸ κατάλυμά μας — μία νέα ἐκκληξίς — ἀνῆκεν εἰς μίαν Ἑλληνίδα, χήραν κάποιου αὐλικοῦ θεράποντος τοῦ Μαυροβουνιωτικοῦ παλατίου, ἡ ὁποία ἐνοικίαζε δωμάτια μετ' ἐπίπλων διὰ τοὺς ξένους. Ἡ ξενοδόχος μας μᾶς ὑπεδέχθη μετὰ πατριωτικῶν δια- χύσεων, μᾶς διηγήθη τὰς περιπετείας αἱ ὁποῖαι τὴν ἔφεραν μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ Μαυροβουνίου, πρῶτην καὶ ἴσως τελευταίαν Ἑλληνίδα ἐκεῖ ἐπάνω, μᾶς διηγήθη ἀκόμη ὅτι πρὸ ἐτῶν ἐφιλοξένησεν εἰς τὸν ξενῶνα τῆς καὶ ἓνα Ἑλληνα δημοσιογράφον (τὸν κ. Γαβριηλίδην) καὶ μᾶς ὑπεσχέθη ὅτι πρὸς χάριν μας θὰ ἐνθυμεῖτο πάλιν τὴν ἑλληνικὴν μαγειρικὴν. Ὁ πλοίαρχος, ὁ ὁποῖος μετὰ περιπετειώδη πλοῦν ῥήγῃ τὴν ἄγκυραν εἰς τὸν λιμένα καὶ προσδέσῃ τὰ πρυμνήσιά του, δὲν πατεῖ με περισσοτέραν χαρὰν τὴν γῆν τοῦ τόπου, ὅπου τὸν περιμένουν αἱ ἐκπλήξεις τοῦ ἀγνώστου καὶ τοῦ νέου, μὲ ὅσην χαρὰν ἀφήσαμεν τὸ κατάλυμά μας, διὰ νὰ σκορπισθῶμεν, ἀσφαλεῖς καὶ ἥσυχοι εἰς τὰς ἐορτασίμους ὁδοὺς τῆς πανηγυριζούσης πόλεως.

Ἐσπεύσαμεν πρὸ παντὸς νὰ καταθέσωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας καὶ τοὺς εὐλαβεῖς χαιρετισμούς μας πρὸς τὸν Ὑψηλὸν συνταξιδιώτην καὶ γείτονά μας. Ἡ μικρὰ ἐκείνη ἀπόδος ἐξώγονεῖτο ἀπὸ κίνησιν ἀσυνήθη, καλπασμούς ἵππων, κυλινδήματα ἁμαξῶν, διπλωματικὰς καὶ στρατιωτικὰς στολὰς ὄλων τῶν ἐπισήμων τοῦ Μαυροβουνίου, οἵτινες ἤρχοντο νὰφήσουν τὰ ἐπισκεπτήριά των εἰς τὸν Ἑλληνα βασιλόπαιδα. Εἰσῆχθημεν εἰς τὸ ἰσόγειον τοῦ πριγκηπικοῦ ξενῶνος, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευεν ὡς γραφεῖον καὶ αἶθουσα ὑποδοχῆς. Τὸ μικρὸν οἶκημα εἶχε διασκευασθῇ μὲ κάποιαν σεμνὴν χάριν καὶ πολλὴν καλαισθησίαν. Τὰ ἔπιπλα εἶχον μετακομισθῇ ἐκ τοῦ ἀνακτόρου τοῦ Ἡγεμόνος, τὰ δάπεδα ἦσαν ἐστρωμένα με ὠραίους ἀνατολικούς τάπητας, εἰκόνες εἶχον ἀναρτηθῇ εἰς τοὺς τοίχους, νεοβαρεῖς κατὰ μίμῃσιν κομποῦ στορέσματος, καὶ μικρὰ ἑλληνικὴ σημαία εἶχεν ἀναρτηθῇ ἀπὸ στυλίδιου ἐξ ἐνὸς τῶν παραθύρων τῆς προσόψεως. Εἰς τὸ

ἄνω πάτωμα εὐρίσκοντο οἱ κοιτῶνες τοῦ Πρίγκηπος, ὁ ὁποῖος κατελθὼν μετ' ὀλίγας στιγμὰς, ἤκουσε μειδίων τὰς περιπετείας τῆς ἡρωϊκῆς ἀναβάσεώς μας εἰς τὴν Κεττίγγην καὶ μᾶς προσέφερεν, μετὰ τῆς ὑψηλῆς καὶ ἐγκαρδίου εὐγενείας, ἣτις στολίζει τὸν ἄβρον καὶ ὑπέροχον βλαστὸν τοῦ βασιλικοῦ ἡμῶν οἴκου, νὰ θεωρῶμεν, κατὰ τὰς ἡμέρας αὐτὰς τῆς μαυροβουνιωτικῆς ξενίας, τὸν οἶκον Του ὡς ἰδικόν μας. Οὕτω κατὰ τὰς ὀλίγας ἡμέρας τῆς διαμονῆς μας εἰς τὴν πανηγυρίζουσαν Μαυροβουνιωτικὴν πρωτεύουσιν, τὸ κομψὸν γραφεῖον τοῦ Πρίγκηπος μᾶς ἐδέχετο φιλόξενον, μετὰ τὰς περιπλανήσεις καὶ τὰς ἐκδρομὰς ἐν μέσῳ τῶν ἐορτῶν καὶ τῶν πανηγύρεων τῆς Κεττίγγης.

Ἐν μέσῳ ὅλης τῆς λάμπειας τῶν στολῶν, τῶν ὀπλῶν καὶ τῶν παρασήμων, εἰς τὸν τόπον αὐτὸν ὅπου ὅλοι εἶνε στρατιῶται, φαίνεται ὅτι οἱ πέντε Ἕλληνες ἀξιωματικοὶ ἀπετελούσαμεν μίαν περίεργον παραφωνίαν. Δὲν ἐβράδυνε ὁμως, ὅπως δὲν ἀργήσαμεν νὰ καταλάβωμεν, νὰ γίνῃ γνωστὴ ἡ ἰδιότης μας εἰς ὅλην τὴν Κεττίγγην, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἤρchiσε νὰ μᾶς στενοχωρῇ καὶ νὰ μᾶς παρουσιάσῃ ὀλίγον ἀστείους εἰς τοὺς ἰδίους ὀφθαλμούς μας. Ἐπίσημοι καὶ ἀνεπίσημοι ἐβλεπαν μὲ περιέργειαν τὸ παράδοξον θέαμα πέντε ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἐσύχναζαν μὲ τόσῃν ἀφέλειαν περιβολῆς, εἰς τὸν ξενῶνα τοῦ Ἑλλήνου βασιλόπαιδος, ἐν μέσῳ τύσης λάμπειας χρυσοῦ καὶ χάλυβος. Ἀλλὰ μήπως ἦτο δυνατόν νὰ ἐπανορθωθῇ πλέον τὸ πρᾶγμα; Τὸ Μελὶν ἀπεῖχε μακρὰν, πολὺ μακρὰν καὶ ἀφοῦ πλέον τὸ αὐστηρὸν ἡκόνειτο, ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἠλπίσαμεν καὶ μᾶς ἦτο ἐπιβεβλημένον νὰ διέλθωμεν τὰς ἡμέρας αὐτὰς, ἐξεσχίσθη τόσον ἀνεπίστως, εἰμεῖθα πλέον ἠναγκασμένοι νὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς μίαν ψευδῆ, νόθον καὶ στενόχωρον κατάστασιν ἡμιεπισημότητος. Τὰ βλέμματα ὅλα ἐστρέφοντο περίεργα καὶ ἐταστικά πρὸς τὴν ἀφελῇ πενιχρότητά μας, οἱ φακοὶ τῶν φωτογραφικῶν μηχανῶν μᾶς κατεσκόπευαν, οἱ στρατιῶται μᾶς ἤνοιγαν θέσιν νὰ περᾶσωμεν, εἰς τὰς ἐπισήμους συναθροίσεις ἤρχετο πάντοτε μετὰ σεβασμοῦ κάποιος ἀξιωματικὸς νὰ μᾶς ὑποδείξῃ μίαν ἰδιαίτεραν θέσιν καί, κατὰ τὴν θριαμβευτικὴν στιγμὴν τῆς ἀφίξεως τῆς νύμφης ἀπὸ τὸ Ἀντίβαρι, ἐνῶ ἀνεμέναμεν, ὡς ἅπλοι θεαταὶ ἔξωθεν τῆς ἐπαύλεως τοῦ Διαδόχου, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ πορβισθῇ ἡ ξανθὴ νύμφη, εἶδαμεν ἓνα ἀνώτερον ὑπάλληλον τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ἐκτελοῦντα χρῆμα τελετάρχου, νὰ σπεύδῃ πρὸς

Τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ἡγεμόνος.

ἡμᾶς, νὰποκαλύπτεται, ἐν μέσῳ τῶν ἐκπλήκτων βλεμμάτων τῶν παρισταμένων καὶ νὰ μᾶς ὀδηγῇ ἐντὸς τοῦ κήπου, μετὰ τῶν ἐπισήμων κεκλημένων. Δὲν εὐχομαι εἰς κανένα, φέροντα τὰ ἐνδύματα τὰ ὁποῖα ἔφερα τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ ἀποσβολωμένον εἰς τὸν βαθμὸν ποῦ ἤμην ἀποσβολωμένος, δὲν εὐχομαι εἰς κανένα χριστιανόν, νὰ τύχῃ παρομοίας κεραυνοβόλου τιμῆς. Καὶ ἐν τούτοις ἐδέχθημεν τὴν τιμὴν — εἰμπορούσαμεν νὰ κάμωμεν διαφορετικά; — καὶ ἐλάβαμεν τὴν τιμητικὴν θέσιν μετὰ τῶν ἐπισήμων, ἐνῶ τὰ τηλεβόλα ἐκρότουν καὶ τὰ ζῖβιο ἔφθαναν τὸν οὐρανὸν καὶ αἱ σημαῖαι ἐκυμάτιζαν ἐπάνω ἀπὸ τὸ ἐλαφρὸν βῆμα τῆς ξανθῆς νύμφης, ἡ ὁποία μετὰ μακρὰν ὁδοπορίαν κατεῖρχετο τῆς ἁμάξης διὰ νὰ ριφθῇ εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν νέων ἡρωϊκῶν γονέων τῆς, τῶν ἀπογόνων τῶν Πέτροβιτς Νιέγους, οἱ ὁποῖοι συγκεκινημένοι καὶ δακρύοντες εἶχον κατέλθῃ εἰς τὸ προαύλιον, διὰ νὰ ὑποδεχθῶν ὡς νύμφην παραμυθίου, ἐρχομένην ἀπὸ μακρὸν βασιλεῖον πρὸς τὸ βασιλόπουλο τῶν Μαύρων Βουνῶν, τὴν πριγκίπισσαν Ζούταν τοῦ Μέκλεμβουργ-Στρέλιτς.

Ἀλλ' οὐδέποτε εἰμποροῦσα νὰ φαντασθῶ τὴν τελευταίαν κεραυνοβόλον τιμὴν, ἡ ὁποία μᾶς ἀνέμενε, ἐμὲ καὶ τοὺς συντρόφους μου, εἰς τὴν πρωτεύουσιν τοῦ Μαυροβουνίου. Δὲν ἤξεύρω ἐὰν κανεὶς ἀπὸ τοὺς φωτογραφικοὺς φακοὺς, οἱ ὁποῖοι μᾶς κατεσκόπευαν ἐπιμόνως κατὰ τὴν ὀλιγοήμερον διαμονὴν μας εἰς τὴν Κεττίγγην, διέσωσε τὴν περίεργον καὶ ὀλίγον ἀστείαν παράστασιν μας. Ἀλλ' ἐὰν ἴδῃ ποτὲ τὸν ἑαυτὸν μου μὲ τὴν φαιὰν ἐκείνην καὶ ὀλίγον γηραλέαν περιβολὴν καὶ τὸν ταξιδιωτικὸν κοῦκον καὶ μὲ βεβαιώσουν ὅτι ὑπὸ τοιαύτην μὀρφὴν ἐπαρουσιάσθη εἰς μίαν ἐπίσημον στιγμὴν, ἐνώπιον ἐνὸς ἡγεμόνος, περιστοιχι-

ζομένου ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν περισσοτέρων βασιλικῶν οἰκῶν τῆς Εὐρώπης, ὀρισμένως δὲν θὰ τὸ πιστεύσω. Καὶ ὁμως καὶ τὸ θαῦμα αὐτὸ ἐτελέσθη εἰς τὴν Κεττίγγην.

Ἀνύποπτοι τὸ ἀπόγευμα ἐκείνο τῶν ἀλησμόνητων γάμων εὐρισκόμεθα συγκεντρωμένοι εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Πρίγκηπος. Ἐξαφνα μία ἁμαξα ἡγεμονικὴ σταματᾷ πρὸ τοῦ καταλύματος καὶ ὁ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Μπερνάτοβιτς, ἐν μεγάλῃ στολῇ, ἓνας νέος συμπαθοὺς καὶ γλυκυτάτου ἔξωτερικοῦ, ὁμιλῶν τὴν γαλλικὴν ὡς Γάλλος, κατέρχεται τῆς ἁμάξης καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν αὐλόρχην κ. Παππαρηγόπουλον :

— Ἡ Α. Ὑψηλότης ὁ Ἡγεμὼν, λέγει, πληροφορηθεὶς μὲ ἰδιαίτεραν χαρὰν, ὅτι Ἕλληνες ἀξιωματικοὶ παρενυρίσκονται εἰς Κεττίγγην, ἐπιθυμεῖ νὰ λάβῃ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ τοὺς γνωρίσῃ. Καὶ παρακαλεῖ τοὺς κ. κ. ἀξιωματικούς νὰ παρουσιασθῶν ἐνώπιον τῆς Α. Ὑψηλότητος.

Ἐστρέψαμεν ὅλοι ἐκθαμβὰ βλέμματα ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων μας, τοῦ κ. Μπερνάτοβιτς καὶ τοῦ κ. αὐλόρχου. Ὁ κ. Παππαρηγόπουλος ἐμάντευσε τὰς σκέψεις μας καὶ μετὰ μίαν ἄφρονον συνεννόησιν, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν κ. Μπερνάτοβιτς, διηρμήνευσε μὲ δεξιὰν λεπτότητα, τὰς σκέψεις μας.

— Οἱ κ. κ. ἀξιωματικοὶ ἐκφράζουν τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην των πρὸς τὴν Α. Ὑ. διὰ τὴν ὑψηλὴν τιμὴν. Εὐρισκόμενοι ὁμως ἐντελῶς ἀνεπισήμως ἐνταῦθα, λυποῦνται βαθύτατα ὅτι ἀδυνατοῦν νὰ ἐπωφεληθῶν τῆς ὑψηλῆς τιμῆς, ἡ ὁποία τοὺς παρέχεται.

Ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Ἡγεμόνος ὑπεκλίθη καὶ ἀνεχώρησε. Ἀλλὰ πρὶν προσφθάσωμεν ν' ἀναπνεύσωμεν ἡ ἁμαξα σταματᾷ καὶ πάλιν πρὸ τοῦ καταλύματος καὶ ὁ κ. Μπερνάτοβιτς, ἀπαγγέλλει ἐκ νέου τοὺς φοβεροὺς λόγους.

— Ἡ Α. Ὑ. ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ τοὺς κ. κ. ἀξιωματικούς, ὅπως εὐρίσκονται ἐνταῦθα.

Ἐὰν ἡ γῆ δὲν ἡνοίξε νὰ μὲ καταπῇ, ὅπως εἶπε κάποτε ὁ Ἀνατὸλ Φράνς, ἦτο διότι ὁ Θεὸς σπανίως εἰσακούει τῶν δεήσεων μας. Ἀντηλλάξαμεν ἐν τετραγμένον βλέμμα πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὰ ἐνδύματά μας καὶ ἠκολουθήσαμεν τὸν ἀπεσταλμένον τοῦ Ἡγεμόνος. Πρὸ τοῦ Ἀνακτόρου, τοῦ παλατιοῦ ἀνακτόρου, τοῦ δμοιάζοντος ὀλίγον μὲ στρατώνα, τὸ πλῆθος συνωθεῖτο ἀσφυκτικῶς. Ἦσαν ἐκεῖ ὅλοι οἱ πρόμαχοι τῆς Τσερναγόρας, ἀπόστολοι ἐκ περάτων τῆς ἡρωϊκῆς χώρας, γενεαὶ πολεμιστῶν μὲ παράσημα ἀνδρείας, καλύπτοντα τὰς οὐλὰς τῶν ἡρωϊκῶν στέρνων, καὶ ἦσαν ὅλοι ἐκεῖ καρδοκοῦντες νὰ προσβλέψωσιν ἐπὶ τῶν προφυλαίων τοῦ ἀνακτόρου τὸν ἡγεμόνα καὶ συμπολεμιστὴν, παρουσιαζόμενον ἐκεῖ εἰς θεωρίαν ἐπικήν, ἐνώπιον τῶν ὑπηκόων του. Διεσχίσαμεν μὲ ἀγωνίαν τὸ πλῆθος, τὸ ὁποῖον παρεμέριζε. Ἐκεῖ πρὸ τῆς μικρᾶς μαρμαρινῆς κλίμακος, ἀντίκρουσα κατὰ πρῶτον τὸν ἡρωϊκὸν ἡγεμόνα, μὲ τὸ τετράγωνον, ἀθλητικὸν παράσημα, τὸν ὁποῖον ἐπλάττα εἰς τὴν φαντασίαν μου, ὡς τελευταῖον ἀπόγονον τῶν ὀμηρικῶν βασιλέων, πολεμιστὴν καὶ ψάλτην, πατέρα καὶ δικαστὴν τοῦ λαοῦ του, ἀθροίζοντα περὶ αὐτὸν εἰς τὸ παλάτιον του τοὺς αἰδοῦς τοὺς ψάλλοντας τὰ κλέα τῶν μαυροβουνιωτικῶν πολέμων πρὸς τοὺς ἡχους τῆς γούζλας, ἤρωα καὶ ποιητὴν, ψάλλοντα εἰς τοὺς στίχους τῆς Ἀρραβωνιαστικῆς τοῦ Ἀλήμπεη τὰ πάθη τῆς μαυροβουνιωτικῆς ψυχῆς καὶ εἰς τὴν Πριγκίπισσαν τῶν Βαλκανίων τὰ ὄνειρα καὶ τὰς ἐλπίδας τῆς φυλῆς του. Ὅταν μετ' ὀλίγον εὐρέθην ἀντιμέτωπος τοῦ ἡρωϊκοῦ ἡγεμόνος ἐνόμισα, ὅτι παριστάμην πρὸ μιᾶς ἱστορικῆς ἐνοράσεως, παρερχομένης ἐμπρὸς μου ὡς εἰς φαντασμαγορίαν.

Θὰ ἐδυσκολευνόμην νὰ εἴπω ἀκριβῶς, εἰς τὴν σύγχυσιν μιᾶς τόσο ἀπροόπτου καὶ τόσο παραδόξου παρουσιάσεως, ποῖοι περιέκυκλωναν τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸν εὐτυχὴ πατέρα, τὸν ὁποῖον ἐπευφύμει κάτωθεν καὶ ἤνχετο τὸ λατρευτικὸν πλῆθος. Ἀλλ' ἦσαν ἐκεῖ, ἔπρεπε νὰ ἦσαν οἱ βασιλικοὶ ἀπεσταλμένοι τῆς Εὐρώπης, ὅλης, ἡ δούκισσα τοῦ Μεκλεμβούργου, μήτηρ τῆς νύμφης, ὁ μέγας δούξ Φρειδερίκος τοῦ Μεκλεμβούργου, ὁ πρίγκηψ τῆς Νεαπόλεως, ἡ πριγκίπισσα Βάτεμβεργ, ὁ μέγας δούξ Κωνσταντῖνος τῆς Ρωσσίας, οἱ Μαυροβούνιοι ἡγεμονίδαι, ὁ ἡγεμονίδης Μίρκος μὲ τοὺς ἀστράπτοντας μαύρους ὀφθαλμούς καὶ αἱ ὑπερχαλεῖς ἡγεμονίδες, «αἱ παρθένοι τῶν βράχων», ἡ πριγκίπισσα τῆς Νεαπόλεως, βασίλισσα τῶρα

τῆς Ἰταλίας, καὶ ἡ ἡγεμονόπαις Ξενία λάμψεις καὶ καλλοναὶ καὶ μεγαλεῖα, ὅλοι ἐκεῖ περὶ τὸν πατριαρχικὸν γεννάρχη, εἰς τὰ προφυλαία τοῦ Ὀμηρικοῦ μελάρου.

Καὶ μετὰξὺ ὧν αὐτῶν εἰς μίαν μοναδικὴν παρουσίαν, οἱ πέντε ἡμεῖς μὲ τὸ κατερρακωμένον πλέον ἱκόντιο. Ἡ Α. Υ. ὁ πρίγκηψ Νικόλαος παρουσίασεν ἕνα ἕκαστον ὀνομαστικῶς πρὸς τὸν Ἡγεμόνα, ὑπὸ τὴν συγκέντρωσιν ὧν ἐκείνων τῶν ἐπισήμων βλεμμάτων καὶ τοῦ λαοῦ, τοῦ συνωθουμένου κάτωθεν τῶν προφυλαίων. Ὁ Ἡγεμὼν ἔτεινε τὴν στιβαρὰν χεῖρα ἀποτεινὼν φιλόφρονας λόγους. Εἰς τὸ ὄνομα: Μιαούλης, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Α. Υ. ἐπαρουσίαζε τὸν ὑποπλοίαρχον κ. Α. Μιαούλην, ὁ Ἡγεμὼν εἶπε:

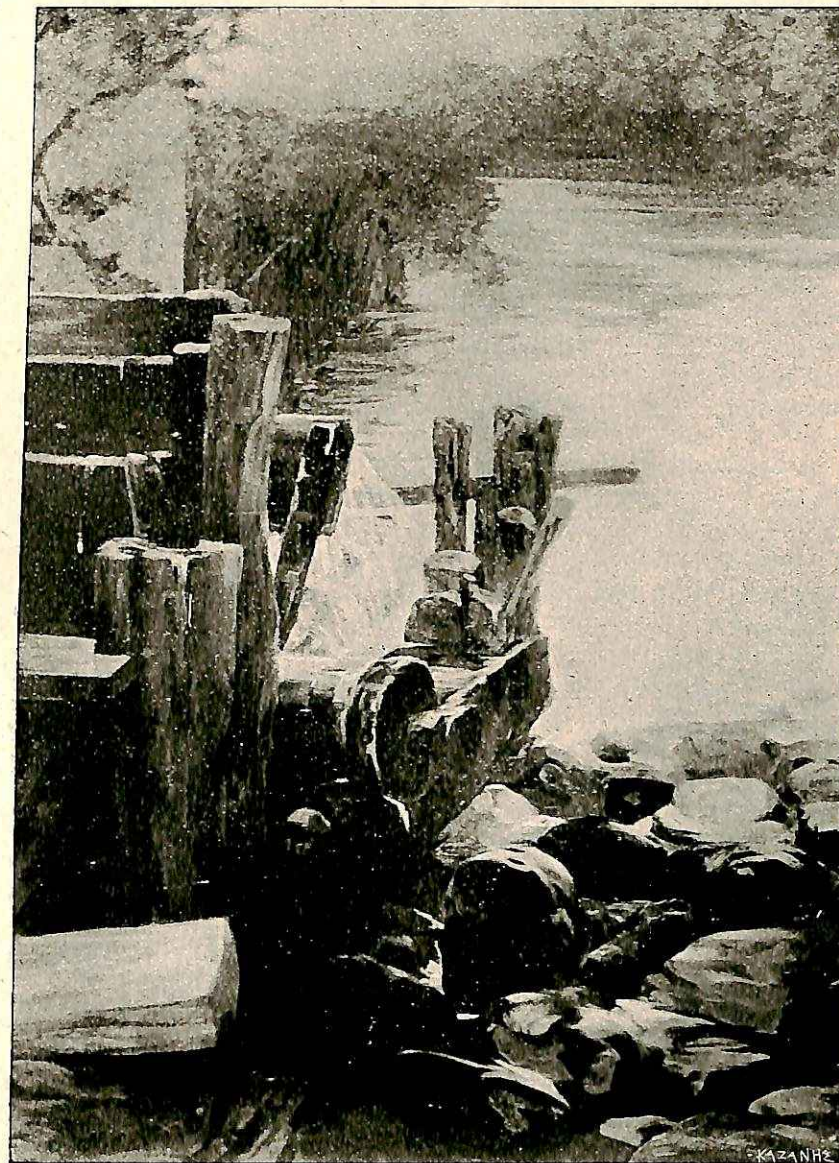
— Γνωρίζω τὸ ἡρωϊκὸν αὐτὸ ὄνομα. Τὸ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τῆς μεγάλης ἐπαιστάσεώς σας.

Ἐπειτα ἀπέτεινε πρὸς ἕνα ἕκαστον ἐρωτήσεις εἰς τόνον ἀφελῆ καὶ πατρικόν, περὶ τῶν ἐντυπώσεών μας ἀπὸ τὸ Μαυροβούνι, περὶ τῶν βουνῶν τῆς Ἑλλάδος, τὰ ὁποῖα ὑπῆρξαν καὶ ἐκεῖνα ἡ κοίτης τῶν ἐλευθερωτῶν τοῦ ἔθνους, περὶ τῆς διαμονῆς μας εἰς τὴν πρωτεύουσάν τῆς Τσερναγόρας, λόγους μεστοὺς ἀγαθότητος καὶ ἀφελείας. Ἐπειτα ἔτεινε πάλιν τὴν χεῖρα τὴν ἡρωϊκὴν πρὸς ἕνα ἕκαστον καὶ μὲ ἕνα παιδικὸν καὶ ἐγκάρδιον μειδίαμα:

— Θὰ ἦσθε ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μας αὐτὸ τὸ βράδυ, ἐλπίζω.

Ὅταν ἀναλογίζωμαι ἀκόμη σήμερον τὴν ἀπρόοπτον, παράδοξον καὶ πρωτοφανῆ αὐτὴν παρουσίαν ἐνώπιον τοῦ ἡγεμόνος Νικολάου τοῦ Α'. ἕνα ἐρύθημα μοῦ ἀναβαίνει εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εὐχομαι κανεὶς ἀπὸ τοὺς φωτογραφικοὺς φακούς οἱ ὁποῖοι μᾶς κατώπτευαν μὲ τόσῃν ἐπιμονῇ, νὰ μὴ διαιώνισεν τὸ ὀλίγον παράδοξον θέαμα. Ἀλλὰ κατὰ βάθος αἰσθάνομαι ὅλην τὴν ἐγκαρδιότητα, ὅλην τὴν ἀφελείαν τῶν τρόπων καὶ ὅλην τὴν καλοσύνην ἐνὸς ὀμηρικοῦ ἡγεμόνος, ὁ ὁποῖος πάντοτε ὑπεράνω τῶν τύπων καὶ τῶν στενῶν ἐθιμοτυπιῶν τῆς αὐλῆς, ἐπέμεινε νὰ σφίξῃ εἰς μίαν ἐγκάρδιον χειραψίαν τὰς χεῖρας τῶν ὀλίγων Ἑλλήνων, οἵτινες ἦλθαν ἐκεῖ ἐπάνω νὰ καταθέσουν τὸν φόρον τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τῆς λατρείας τῶν πρὸς ἕνα λαὸν ἡρώων καὶ πολεμιστῶν καὶ πρὸς ἕνα ἡγεμόνα, ἀναμνησκοντα ἀκόμη τοὺς παναρχαίους ποιμένας τῶν λαῶν, τοὺς ὁποίους δὲν θὰ ἐπανίδῃ πλέον ὁ κόσμος.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΝΕΡΟΥΛΟΣ
ΕΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ Ο. ΦΩΚΑ

Η ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ

Ο μικρός σχετικῶς ἀριθμὸς τῶν ἀποσταλέντων ἐφέτος ἔργων ἐβοήθησε πολὺ τὴν Ἐπιτροπὴν εἰς τὴν διάταξιν. Καὶ ἡ ἐντύπωσις εἰς τὸν ἐπισκέπτην εἶναι ὡραία, δὲν κουράζεται τὸ μάτι, καὶ ἡ αἰσθητικὴ δὲν καταστρέφεται ἀπὸ τὴν ἐπισώρευσιν τῶν εἰκόνων, ὅπως ἦσαν πέρυσιν ἀσφυκτικῶς τοποθετημέναι. Λείπουν τῶν πολλὰ ὀνόματα ἐφέτος ἀπὸ τὸν Παρνασσόν. Δὲν ἤξεύρομεν ἂν τὰ συναντήσωμεν εἰς τὴν μεθαύριον ἀνοίγουσαν Ἐκθεσιν τοῦ Δημαρχείου — ἄλλοτε Ζαπτείου — ἀλλὰ τώρα ὁπωσδήποτε αἰσθανόμεθα τὴν ἀπουσίαν τῶν θρησκευτικῶν θεμάτων τοῦ Ράλλη, τοῦ Ἰσχυροῦ τάλαντου τῆς Ἀσπριώτου, τοῦ ποιητικωτάτου Τσιμωνίδου, τοῦ Τσιριγώτη, τοῦ Σαββίδου, τοῦ Φιλιππότη, τοῦ Σώχου καὶ τόσων ξένων.

* *

Ἀτάκτως, ὅπως εὐρίσκονται αἱ σημειώσεις μας, μᾶς ἔρχεται πρῶτον τὸ ὄνομα τοῦ κ. Μαθιοπούλου. Μὲ χρωστήρα σταθερώτερον ἢ πέρυσι, μὲ τοὺς λεπτοὺς, ἐλαφροὺς καὶ ἀρμονικωτάτους χρωματισμοὺς του, μὲ ὕψος παρισινοῦ ζωγράφου — δὲν θέλομεν νὰ τονίσωμεν τὸ ὅτι παρισινίζει, διότι κάθε Ἑλλήν καλλιτέχνης, οἱ νέοι μάλιστα ἀκολουθοῦν τὴν τεχνοτροπίαν καὶ τὸ πνεῦμα περίπου τῆς χώρας ὅπου ἐσπούδασαν, ἕως ὅτου χαράξουν δρόμον ἰδικόν των, τὸ ὁποῖον εὐέλπιδες ἀναμένομεν — μᾶς ἐπιδεικνύει ὁ κ. Μαθιοπούλος ὡραίας προσωπογραφίας κυριῶν. Ἰδίως κυριῶν. Γνωρίζει ν' ἀποδίδῃ τὸ λεπτεπίλεπτον τοῦ γυναικείου κόσμου, τῆς γυναικείας ἀβρότητας, μὲ τέχνην καὶ μὲ χάριν. Ἡ μικρὰ προσωπογραφία ἰδίως τῆς κυρίας Γ. καταδεικνύει πολλὴν τὴν ἀντίληψιν τῶν ἀποχρώσεων. Ἡ ἐλαιογραφία του «Μετὰ βροχὴν» ἐπισκιάζεται ἀπὸ τὴν ἐναντι τοποθετημένην «Ἐσπερινὴν Ἀρμονίαν», μίαν ὀπτασίαν φωτὸς σβεννυμένου, ζωῆς φερομένης πρὸς κἄτι ὡραῖον καὶ φανταστικόν, ἐν ᾧ φαίνεται εἰς τὸν δρόμον τῆς γυνὸς ἕνας κλῶνος, ἡ μόνωσις τῆς ζωῆς τῆς ἐπιλέκτου, ἡ ὁποία χωρίζεται ἀπὸ τὴν γύρω πεδότητα καὶ μέσα εἰς τὸ

ὄνειρον ταξιδεύει. Εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ τοῦ κ. Μαθιοπούλου βλέπομεν κινούμενον ἕνα πνευματικὸν κόσμον, τὸ ὁποῖον πολὺ συμβάλλει εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ τάλαντου τοῦ νέου ζωγράφου.

* *

Μία μικρὰ μικροῦς ἐλαιογραφία τοῦ κ. Ἀριστέως «Διὰ τὴν μονὴν», μὲ αἰσθησιν τοπικὴν καὶ χρῶμα τοπικόν, προκαλεῖ τὴν προσοχήν μας. Ζωγραφισμένη μὲ ἀφέλειαν, ἀποδίδει τὴν ἀπλότητα τοῦ θεματός του, καλογήρου μεταβαίνοντος ἐπὶ τοῦ ὑπομονητικοῦ ὑποζυγίου του εἰς τὸ ἐκεῖ πλησίον ἂν μέσον τῶν δένδρων διαφαινόμενον μοναστήριον. Ἐχει πολὺ ὡραῖαν τὴν σύνθεσιν καὶ πολὺν χαρακτῆρα. Ἡ μικρὰ αὐτὴ εἰκὼν μᾶς παρουσιάζει τὸν κ. Ἀριστέα ὑπὸ νέαν μορφήν, ἐμπνεόμενον ἀπὸ τὴν γύρω ἑλληνικὴν ζωὴν, δυναμένην νὰ παρέχῃ εἰς τοὺς ζωγράφους ἀπειρίαν θεμάτων, μὲ τὴν ἰδιαιτέραν σφραγίδα τῆς. Ἰδίως εἰς ζωγράφον ὁποῖος ὁ κ. Ἀριστεὺς ὅστις γνωρίζει νὰ μεταγγίξῃ εἰς τὴν φύσιν τὴν δύναμιν τῆς φαντασίας του. Ὀλίγη ἴσως ἀτμοσφαῖρα, χυμένη εἰς τὸ βάθος τῆς εἰκόνης καὶ ζωογονοῦσα ἕνα παραπονεμένον πεῦκον, θὰ ἀνεδείκνυε ἀκόμη περισσότερον τὸ ἔργον.

* *

Μέσα εἰς ἕνα φανταστικὸν περιβάλλον, ὥσάν νὰ ἦντιλησεν ὁ ἀριστοτεχνικὸς χρωστήρ τοῦ ζωγράφου ἀπὸ τὴν ὁμορφίαν καὶ τὴν δροσερότητα καὶ τὸ ἄρωμα τοῦ Μαΐου, φαντάζονται ἐκεῖ φωτεινότερα τὰ «Ρόδα». Εἶναι τὸ ἔργον τοῦ κ. Ἰακωβίδου, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τῆς εἰσόδου τῆς μικρᾶς αἰθούσης σὲ προσκαλεῖ μὲ τὴν γοητείαν ποὺ ἔχουν τὰ ἄνθη ἐπὶ τῆς ψυχῆς μας. Ἐνα δοχεῖον ἀπλούστατον, γεμάτον ἀπὸ τριαντάφυλλα ὅλων τῶν χρωμάτων καὶ ὅλων τῶν ἀποχρώσεων, καὶ ἕνα ῥόδον χάμω πεσμένον, ἀποτελοῦν τὴν εἰκόνα. Δροσερά, διαφανῆ, ὠνιρευμένα τριαντάφυλλα, εὐθυμα ἐορτάζουν τοὺς γάμους των καὶ σκορπίζουν παντοῦ ὁλόγυρα, μὲ μίαν ἀτμοσφαῖραν ἀπὸ πέταλα χιλιό-

χρωμα, τὴν χαρὰν καὶ τὸν ἔρωτα. Πλησιάζομεν καὶ διακρίνομεν μόλις, εἰς τὸ βάθος τῆς εἰκόνης, τὸ πλαίσιον καθρέπτου τοποθετημένου ὀπισθεν τῶν ῥόδων. Καὶ ἀπὸ τὸν φανταστικὸν κόσμον ποῦ ἐπλάσαμεν καὶ ἐξήσαμεν ὀλίγας στιγμὰς, μεταβαίνομεν εἰς τὴν πραγματικότητα — τὴν σκληρὰν πραγματικότητα — ἥτις μᾶς ἐξηγεῖ τὸν κόσμον ἐκεῖνον τὸν ὁνειρώδη, διὰ τῆς ἀντανάκλασεως τοῦ καθρέπτου. Ἐν τούτοις δὲν παύομεν νὰ ἡμεθα κατὰπληκτοὶ ὑπὸ τὸ κάλλος τοῦ ἔργου. Δὲν παύομεν νὰ ἐνθουσιασώμεθα ἀπὸ τὸ ὡραῖον φῶς ποὺ ἐμψυχώνει ἀπὸ τὸ βάθος τὴν εἰκόνα καὶ χύνεται ἀφρονον ὁλόγυρα. Ἐὰν ἡμεθα ἡμεῖς ὁ ζωγράφος, θὰ ἐξηφανίζαμεν ἐπὶ τέλους τὸν καθρέπτην καὶ θ' ἀφίναμεν νὰ κυριαρχῇ τὸ ὄνειρον καὶ ἡ ὀπτασία. Αὐτὸ θὰ προσέθετε ἕνα τίτλον ἀκόμη εἰς τὸν τιτλοῦχον μεταξὺ τῶν ζωγράφων μας.

Περὶ τῆς προσωπογραφίας τοῦ κ. Θῶν ἐγράψαμεν ἤδη, ἐξαιρόντες τὴν τέχνην τοῦ κ. Ἰακωβίδου, γνωρίζοντος ν' ἀποδώσῃ μέχρι τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν τῆς ζωῆς μὲ δύναμιν καὶ ἀκρίβειαν. Ὁ κ. Ἰακωβίδης ἐκθέτει ἐπίσης τὴν προσωπογραφίαν τοῦ νιοῦ του, μὲ τὰς ποιικιλότητας φωτοσκιάσεις τῆς ἐν ὑπαίθρῳ ζωγραφικῆς. Τὰ χρώματά του, παράδοξα ἴσως εἰς ἀγύμναστον μάτι, ἐνέχουν ὅλον τὸν πλοῦτον τοῦ περιβάλλοντος καὶ ἀποτελοῦν ἕν ὅλον πολὺ ἀρμονικόν.

* *

Ἐδῶ σταματῶμεν ἐνώπιον τοῦ γηραιοῦ διδασκάλου κ. Λύτρα τοῦ συνδυάζοντος εἰς τὸ ἔργον του τὴν πεζὴν πραγματικότητα μὲ τὴν ὑψίστην ποίησιν. Ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ, ἐν ὅλῃ ἀγνότητί της ἐνέπνευσε πάντοτε τὸν Ἑλληνα ζωγράφον. Καὶ μᾶς δίδει σήμερον μίαν τῶν ποιητικωτέρων, τῶν χαρακτηριστικωτέρων στιγμῶν τοῦ ἑλληνικοῦ βίου μὲ «Τὸ αὐγὸ τοῦ Πάσχα». Ἀπλότης συλλήψεως, ἀπλότης χρωμάτων, ἀφέλεια ἐκτελέσεως, εἶναι τὰ γνωρίσματα τῆς εἰκόνης του. Ἀλλ' ἂν κἄτι λείπῃ ἀπὸ τὸ ἔργον αὐτό, κἄτι μεταξὺ τέχνης καὶ αἰσθήσεως, ὡς μέσα εἰς ὄραμα τὸ εὐρίσκομεν εἰς τὴν παραπλευρῶς τοποθετημένην σπουδὴν του «Τὸ λιβάνισμα», ὡραῖον, εὐγενές, βαθύ, ἀπόκοσμον, ὄνειρώδες. Ἀπόκοσμον καὶ ὅμως τόσον σιμὰ μὲ τὴν ζωὴν, μὲ τὸν θάνατον μᾶλλον — εἶναι καὶ ὁ θάνατος τῆς ζωῆς μία ἐκφανσις — τὴν ὥραν ποῦ γονατιστὴ ἐμπρὸς εἰς προσφιλεῖ τάφον, ποῦ τὸν ξεχωρίζει ἐπάνω εἰς τὴν γλοαμένην γῆν ἕνας σταυρὸς μόνον, προσφέρει

* *

μικρὰ κόρη τὸ λιβάνισμα εἰς τὸν νεκρόν. Ὅλα γύρω, ἡρεμὸν, ἀπαλὸν καὶ ἀνεπίδεικτον περιβάλλον, ἀρμονίζονται ἐξόχως μὲ τὴν σεμνὴν καὶ πλήρη μυστηρίου πρᾶξιν τῆς κόρης, ποῦ τὴν συνοδεύει μία ἄφωνος τῆς φύσεως προσευχή, ὅταν μὲ στοργὴν κρατῇ τὸ θυμιατό. Ἡ στάσις αὐτὴ ἀκριβῶς, μὲ τὰ δύο χέρια προτεταμένα, δὲν εἶναι μία ὡραία παράστασις τῆς ὑψίστης ἀγάπης πρὸς τὸν ἀπόντα, ἡ ὁποία κατέχει τὴν ψυχὴν της ὅλην; Ἀπειρος σοφία ὠδήγησε τὸν ποιητὴν ζωγράφον εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἰδέας του Ἀπλῇ, ἀπλουστάτῃ ἢ σύνθεσις, περιλαμβάνουσα μὲ ὀλίγας γραμμὰς ἕνα αἰώνιον σύμβολον τῆς ζωῆς, μέσα εἰς μίαν σελίδα τοῦ καθημερινοῦ βίου. Εἶναι ὁ αἰώνιος χωρισμὸς ἐδῶ κάτω καὶ ἡ αἰωνία ἔνωσις ὑψηλὰ εἰς τὸν ὡραῖον ψυχικὸν κόσμον.

* *

Μία ἐνδιαφέρουσα φυσιογνωμία εἰς τὸν καλλιτεχνικὸν μας κόσμον εἶναι ὁ κ. Ἀλέξανδρος Δημητρίου, περὶ τοῦ ὁποίου προσεχῶς θὰ γράψωμεν εἰδικὴν μελέτην. Ρεαλιστὴς μᾶλλον, γνωρίζει ν' ἀποδίδῃ τὴν φύσιν ἐν τῇ γυμνότητι της μὲ τὰς καλλοῦν καὶ τὰς ἀτελείας της τὰς ὁποίας ὅμως θερμαίνει καὶ ζωογονεῖ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ δύναμις, ἡ ἀπορρέουσα ἀπὸ μίαν μελέτην σοβαρὰν τῆς ζωῆς τῆς πραγματικῆς, τῆς εὐρισκούσης ἐν αὐτῇ ἀφωσσωμένον καὶ θερμὸν λάτριν. Κἄτι ἄλλο ἐνίστε τὸν διακρίνει, ὥσάν νὰ ἐκφεύγῃ νομίζεις τοῦ πραγματικοῦ, διὰ τοῦ σχεδίου, διὰ τοῦ περιβάλλοντος, διὰ τοῦ χρώματος, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ εἰπώμεν ὅτι ἀναδεικνύεται πολλάκις ἀριστοτέχνης.

Τὰ ἐκτιθέμενα εἰς τὸν Παρνασσὸν ἔργα του εἶναι τρεῖς ὕδατογραφίαι «Στὸ λιμάνι», «Κολοκυθὸς» καὶ «Ἀραπάκι». Εἰς τὸ «Λιμάνι» ἰδίως, βλέπομεν κἄτι ποῦ προσπίπτει ἀμέσως εἰς τὸ μάτι, τὰ καθαρά καὶ διαυγῆ χρώματά του. Τὸ «Ἀραπάκι» μία ἀφελεστάτη σκηνὴ ἀραβικὴ μὲ τὰς διαφόρους διαβαθμίσεις του καὶ τὴν ἔσοχον προοπτικὴν του ἀποτελεῖ ὡραῖον ἔργον. Εἰς τὸν κ. Δημητρίου ἀναγνωρίζομεν ἀκρίβειαν σχεδίου καὶ εὐγένειαν χρώματος. Δὲν δειλιά ὁ καλλιτέχνης νὰ ἀδελφῶνῃ χρώματα ζωηρὰ καὶ πλήρη τὸ ἐν παρὰ τὸ ἄλλο ὡς εἰς τὸ «Ἐν ὥρᾳ θέρους» τὸ ὁποῖον εἶδομεν εἰς τὸ ἔργαστήριόν του, καὶ νὰ τηρῇ συγχρόνως τὴν ἀρμονίαν, τὴν μουσικὴν τῶν ἡχῶν, οἱ ὁποῖοι διαδέχονται ἀλλήλους ρυθμικῶς.

* *

Ἡ «Ἀρμονία» τοῦ κ. Θωμοπούλου, τὴν ὁποῖαν ἐδημοσιεύσαμεν πέρυσι, ὅτε ἐξετέθη ὡς πρόπλασμα εἰς τὴν αἵθουσαν τῶν «Παναθηναίων» δεικνύει τὴν τέχνην τοῦ κ. Θωμοπούλου ἐπὶ τοῦ μαρμάρου. Μὴ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν μερικὰς ἐλλείψεις — ζήτημα μελέτης μόνον — εὐρίσκομεν εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ πολλὴν πλαστικότητα μὲ τὰς ἐλαφροτάτας καμπυλότητας τῆς σαρκὸς καὶ τοὺς κυματισμούς τῆς. Ἡ σμίλη τοῦ κ. Θωμοπούλου ἐπέρασεν ἐλαφρὰ ἐπάνω εἰς τὸ μάρμαρον καὶ τοῦ ἐχώρισε τὴν πνοὴν τῆς ζωῆς.

* *

Ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν ζωγραφικὴν. Ὁ κ. Φωκᾶς, ὁ πιστὸς ἐραστὴς τῆς ἑλληνικῆς φύσεως, ἔχει καὶ ἐφέτος ἓνα δυνατόν ἔργον τὸν «Νερόμυλον». Τὸ θέμα φαίνεται πεζόν. Καὶ φαίνεται καὶ πεζὴ καὶ ἡ εἰκὼν κατὰ πᾶν εἰς τὸν παρατηρητήν. Ἐκεῖνα τὰ χονδρόξυλα τοῦ μύλου εἰς τὸ πρόσθιον μέρος μὲ κατὰ πέτρες, συσσωρευμέναι σιμά, μὲ κατὰ χρώματα ὡσὰν παράδοξα, ἐναλλάσσοντα, διαθέτουν ἐπιφυλακτικῶς. Καὶ προχωρεῖ τὸ μάτι πρὸς τὸ βάθος ὅπου αἰσθάνεσαι ὅλην τὴν δρόσον τοῦ νεροῦ καὶ ὑγρὰ ἀπὸ τὴν ζωὴν τὰ καλάμια εἰς τὰς δύο ὄχθας, μὲ ὡραιότητα ἀποχωρώσεις πρᾶσινον καὶ κυανίζον ὁλοὲν πρὸς τὸ τέλος τὸ τοπίον, ἀπαλὰ, ἀπαλὰ σβυνόμενον μαζὶ μὲ τὴν εἰκόνα τὴν ὁποῖαν ἀρχίζεις παρασυρόμενος νὰ πλάτῃς μέσα σου. Καὶ ἐπιστρέφεις σιγὰ σιγὰ ὀπίσω κατὰ μῆκος τοῦ νεροῦ, τὸ ὁποῖον ἀφρισμένον κοντὰ εἰς τὸν μύλον χύνεται, καὶ φθάνεις ἐκ νέου εἰς τὰ χονδρόξυλα καὶ τὰ πέτρες τὰς ἐναλλασσούσας, καὶ τώρα πλέον δὲν εἶναι χρώματα παράδοξα ἀλλ' ἀποτελοῦν μίαν ὁραίαν ἀφετηρίαν, καὶ μίαν ὁραίαν ὁπτασίαν.

Αἱ σπουδαὶ τοῦ κ. Φωκᾶ, τρεῖς μικραὶ σπουδαίτοιποι, ἡμποροῦν νὰ διεκδικήσουν καί ποίαν θέσιν ὡς ἔργα τελειωμένα.

* *

Καὶ μία ἀκόμη καλλιτέχνης, ἡ Δις Λασκαρίδου, ἀγαπῶσα ἐπίσης τὸ θαμβωτικὸν φῶς τοῦ οὐρανοῦ μας, πλημμυρίζει μὲ αὐτὸ τὰ ἔργα τῆς, καὶ μᾶς δίδει μίαν αἴσθησιν ἢ ὁποῖα ἔχει συγγένειαν κάποτε μὲ κατὰ φανταστικόν. Ἀλλ' ἡ τέχνη δὲν εἶναι πάντοτε πραγματικὴ. Ἴσως καὶ τὸ πάντοτε καταντᾷ περὶ τὸν. Καὶ ἴσως μάλιστα δι' αὐτὸ μᾶς ἐλκύει τόσο πολὺ ἡ «Πρωϊνὴ αὖρα» διότι μετέχει τοῦ ὄνειρώδους ὁ χρωματισμὸς τῆς. Ἀλλ' ὅμως τε ἔχει καὶ ἄλλα

ἔργα ἢ Δις Λασκαρίδου διὰ τοὺς περισσότερον ρεαλιστάς. Τίς οἶδε μάλιστα ἂν ἡ ἀπουσία ἐνὸς ἢ δύο ἐξ αὐτῶν δὲν θὰ ἔδιδε περισσότερον χρῶμα εἰς τὰ ἄλλα. Εἰς τὸ «ἀπὸ τὴν Ἑργασίαν» ἔξαφνα διακρίνομεν κατὰ ὄχι τόσον χαρακτηρισμένον εἰς τὴν χωρικὴν τῆς. Καὶ τὸ ἀναφέρομεν διὰ νὰ ἦναι εἰλικρινῇ τὰ συγχαρητήριά μας διὰ τὴν τέχνην τῆς Δδὸς Λασκαρίδου τὴν ἑλληνικὴν, τὴν ἐμπνεομένην ἀπὸ τὴν μελέτην τῆς ἑλληνικῆς φύσεως, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνευρίσκει τὰς χορδὰς τοῦ θίγουν τοῦ καλλιτέχνου τὴν ψυχὴν.

* *

Ἐδῶ εὐρισκόμεθα πρὸ καλλιτέχνου Ἑλληνος μὲν ἀλλ' ἀνήκοντος εἰς σχολὴν καθαρῶς ξένην. Εἶναι ὁ κ. Παρθένης. Ὁ κ. Παρθένης ζῇ ἐν Βιέννῃ. Καὶ ἡ Βιέννη βαδίζει μεταξὺ τῶν πρώτων εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἐν τῇ τέχνῃ. Δὲν τὸν καταδικάζομεν, οὔτε ἐνθουσιαζόμεθα μὲ τὴν τεχνοτροπίαν του. Ἀλλ' ἡκούσαμεν ἓνα φίλον μας νὰ λέγῃ: τί ὥραϊον φανταστικὸν διήγημα θὰ ἔγραφα ἐπάνω εἰς αὐτὲς τῆς εἰκόνες! Καὶ εἶναι ἀρκετὸν αὐτὸ διὰ τὸν Ἑλληνα ζωγράφον. Ἄν ἡ ψυχὴ τοῦ διηγηματογράφου εὐρήκε μέσα εἰς τὰ ἔργα του ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον διαρκῶς ζητεῖ ὥραϊον καὶ ὑψηλόν, διατί οἱ ἄλλοι νὰ μὴν ἡμπορέσουν νὰ αἰσθανθῶν τὴν ἰδίαν συγκίνησιν;

* *

Ἡ γνωστὴ εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῶν «Παναθηναίων» ζωγράφος Δις Θάλεια Φλωρᾶ διακρίνεται καὶ ἐφέτος μὲ διάφορα ἔργα καὶ σπουδὰς τῆς. Εἰς τὴν «Ἑργασίαν» ἀναγνωρίζομεν τὴν εὐγενὴ καὶ λεπτὴν αἴσθησιν τοῦ κόσμου τὸν ὁποῖον ζωγραφίζει, τὰ ἀπλὰ καὶ ἀφελῆ, — ἂν ἐπιτρέπεται ἡ ἔκφρασις — χρώματα, τὰ χυμένα ἐπάνω εἰς τὰ ἔργα τῆς. Εὐγένεια περιβάλλοντος, εὐγένεια ἡθους, εὐγένεια ἐκτελέσεως τὴν χαρακτηρίζουν. Ἡ ἐργασία ἀπορροφῶσα τὴν προσοχὴν τῆς κόρης ἀλλὰ καὶ θάλπουσα μίαν ὁραίαν σκέψιν τοῦ στολίζει τὴν νεότητά, καὶ ἐν ἀδιόρατον νέφος καὶ μίαν ἀδιόρατον προσδοκίαν. Καὶ ταυτίζονται ἡ σκέψις αὐτὴ καὶ ἡ προσδοκία, μὲ τὸν ὀπισθεν τῆς κόρης γαλανὸν ὀρίζοντα τῆς μικρᾶς εἰκόνας, ὁ ὁποῖος ξανοίγει διαμέσου τοῦ ἐξώστου ὡς φωτεινὸν ὄραμα. Εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Δδὸς Φλωρᾶ βλέπομεν τὴν Ἑλληνίδα καλλιτέχνίδα βαδίζουσαν ἐμπρὸς γοργὰ εἰς τῆς τέχνης τὰ ὄνειρευμένα παλάτια, τῶν ὁποίων κρατεῖ σταθερὰ τὰ χρυσὰ κλειδιά.

* *

Παρὰ τῷ κ. Ὀθωναίῳ φαίνεται μία διαρκὴς πρόοδος τελουμένη. Αἱ θαλασσογραφίαι του εἶναι μίαν ὁραίαν τάσιν πρὸς τι ἀνώτερον, ἰδίως ὁ «Μπάτης» του, ὅστις μὲ διαφόρους τόνους τείνει ν' ἀποδώσῃ τὸ ὄνειρόν του ἐν τῇ τέχνῃ τὸ ὁποῖον ἔχει πλέξει μέσα εἰς τοῦ νεροῦ τὰς πολυτρόπους παραλλαγὰς. Ὀλιγότερον καλὸν εἶναι τὸ «Ἀλμεγμα» τὸ ὁποῖον ἐν τούτοις ἔχει ἓνα τεχνικώτατον μέρος, ἐκεῖ εἰς τὸ βάθος τῆς στάνης, μὲ πολὺ καλὰς διαβαθμίσεις τοῦ φωτός, δυνάμενον ν' ἀποτελέσῃ αὐτὸ μόνον μίαν μικρὰν χαριτωμένην εἰκόνα.

* *

Εἰς τὰ ἐπιτραπέζια, ἔχομεν νὰ ἐπιδειξώμεν ἓνα εἰλικρινῇ καὶ πεπειραμένον ζωγράφον τὸν κ. Οἰκονόμου. Ἀλλ' εἶναι ἀχάριστον τὸ εἶδος αὐτό. Καὶ ὁ καλλιτέχνης εὐρίσκει ἄλλου διέξοδον τοῦ ταλάντου του καὶ ἀπολαμβάνομεν μὲ εὐχαρίστησιν ἀληθινὴν τὸ «Τοπίον Ἀττικῆς»,

* *

Εἶναι ἀνάγκη νὰ καθορίσωμεν τὸ συναίσθημα τὸ ὁποῖον γεννᾶται ἐφέτος ἀπὸ τὴν ὀλιγώτερον ἴσως ἐπιβλητικὴν ἢ πέρυσιν ἀλλὰ μὲ ἐν βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρὸς εὐέλπιδά. Ἐκθεσιν τοῦ Παρνασσού;

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΕΛΙΣ

ΜΕΤΑ την κατάρτισιν τῶν μικτῶν καὶ ἐπιμικτῶν συνδυασμῶν καὶ τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων, ἤρξατο τὸ δεύτερον στάδιον τοῦ ἐκλογικοῦ ἀγῶνος. Ἐκαστος τῶν ὑποψηφίων περιουλλέγει τοὺς ὁπαδούς του καὶ αἱ διάφοροι ὁμάδες, συμφυρόμεναι ἐν τῷ αὐτῷ λέβητι, σχηματίζουσι τὴν ἀριθμητικὴν εἰς ψήφους δύναμιν, ἣτις ἐκτείνεται ἐπὶ πάντας τοὺς συμμαχοῦντας ὑποψηφίους.

Ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ κοινωνικῇ ὁργανώσει τῆς ἀρχαίας Ρώμης, ἕκαστος τῶν πατρικίων συνεκέντρων περὶ ἑαυτὸν ἀριθμὸν τινα ἀστικῶν οἰκογενειῶν ἐκ τῆς τάξεως τῶν πληβείων, αἵτινες ἀπετέλουν τὴν λεγομένην πελατείαν. Αὐτὸς ἦτο ὁ ἐρμηνευτὴς τῶν νόμων καὶ ὁ προστάτης τῶν πελατῶν καθ' ἅπαντα τὰ σημεῖα τοῦ δημοσίου καὶ ιδιωτικοῦ δικαίου. Οὕτω τὸ πολυπληθὲς τῆς πελατείας ἔδιδε τὸ μέτρον τῆς ἐπιβολῆς τοῦ πατρικίου αὐτοῦ δυνάμει ἐν καὶ ἐνίσχυε τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ δύναμιν ἐν τῷ συνδυασμῷ τῶν διαφόρων παραγόντων, οἵτινες φέρουσι κατὰ τὰς πολιτικὰς κοινότητας τὴν ἐπικράτησιν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ προσώπου.

Ἀνάλογόν τι, *mutatis mutandis*, συνέβαινε, κατὰ τὸ πλεῖστον δὲ συμβαίνει καὶ σήμερον, παρ' ἡμῖν. Ἡ ἰσχύς παλαιῶν πολιτικῶν οἰκογενειῶν, προερχομένη κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ἱστορικῶν λόγων, στηριζομένη δὲ ἐπὶ ἀριθμοῦ προστατευομένων, μεταδίδεται ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱὸν καὶ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Ὁ ἀνὴρ εἰς μίαν ἐπαρχιακὴν πολιτικὴν μερίδα εἶναι συνήθως ὁ προστατευόμενος τῆς πολιτευομένης οἰκογενείας καὶ εἰς ἀντάλλαγμα τῆς διαρκοῦς ταύτης προστασίας, ἐκτεννομένης ἐπίσης καθ' ἅπαντα τὰ σημεῖα τοῦ κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ βίου, παρέχει τὴν ψήφον αὐτοῦ, ἣν ὁ προστάτης διαθέτει κατὰ τὸ δοκοῦν. Κατὰ τὸν σήμερον δ' ἰσχύοντα πολιτικὸν ὁργανισμόν ἡ πολιτικὴ δύναμις οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ μετουσίωσις ὠρισμένου ἀριθμοῦ ψήφων.

Οὕτω κατ' οὐσίαν ὑφίσταται παρ' ἡμῖν εἰδός τι πολιτικῆς ἀριστοκρατίας ἢ μᾶλλον ὀλιγαρχίας, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐμφανοῦς

ἀναλόγως τοῦ πνεύματος ἐκάστης ἐπαρχίας. Ὁ δὲ δημοκρατικὸς παράγων, ὁ εκπροσωπούμενος ὑπὸ τῶν νέων πολιτευομένων ἐκάστης ἐπαρχίας, μὴ εὐρίσκων ἔτι ἱκανὸν ἔδαφον ἀναπτύξεως, περιορίζεται εἰς τὸ νὰ πολεμῇ διὰ τῶν αὐτῶν ὅπλων, δημιουργῶν οὐχὶ κίνησιν ἰδεῶν, ἀλλὰ νέους προστατευτικούς κύκλους, καὶ διανοίγων οὕτως ἑαυτῷ ἁπλῶς καὶ μόνον νέας ἑδρας ἐν τῇ ὑφισταμένῃ πολιτικῇ ὀλιγαρχίᾳ.

Ὁ ὁργανισμὸς οὗτος εὗρεν εὐνοϊκὸν ἔδαφος συντηρήσεως καὶ ἀναπτύξεως ἐν τῷ συστήματι τῆς πολλαπλῆς ψήφου. Ὁ ἔχων ἅπαξ κεκτημένον διὰ τοῦ προστατευτικοῦ κύκλου ὠρισμένον τινὰ ἀριθμὸν ψήφων δύναται διαστέλλων τὴν δύναμιν ταύτην νὰ ἐπεκτείνῃ ἐφ' ἐτέρους συναδέλφους, προσλαμβάνων συγχρόνως τὴν δύναμιν ἐκείνων. Ἡ δ' ἐπαρχιακὴ συμμαχία ἐπιφέρει τεχνητὸν πολλαπλασιασμόν, δυνάμενον νὰ παραγάγῃ τὴν κατὰ τύπους πλειοψηφίαν, δι' ἧς ὁ ἐπαρχιακὸς παράγων προσλαμβάνει δύναμιν ἐν τῇ γενικῇ τοῦ ἔθνους πολιτικῇ κινήσει. Ἡ δευτέρα αὕτη δρᾶσις εἶναι ἀπαραίτητος πρὸς συντήρησιν τῆς προστατευτικῆς δυνάμεως, ἣν ὑποδηλοῖ ἡ συνήθης παρ' ἡμῖν φράσις «ἐπαρχιακὰ συμφέροντα». Ἐπιτυγχάνεται δὲ διὰ τῆς συντάξεως τῶν πολιτικῶν κομμάτων, ἅτινα εἰσὶ τρόπον τινὰ οἱ κοινοὶ θεματοφύλακες τῶν ἐπαρχιακῶν συμφερόντων ἐκάστου. Αἱ διαφωναίαι καὶ τὰ προγράμματα εἰσὶν ἁπλᾶ προσχήματα ἐπιβαλλόμενα ἐκ τῆς συνηθείας καὶ ἐκ τῆς μιμήσεως τῶν ἀλλοῦ ἰσχυόντων συνταγματικῶν ἐθίμων.

Οὕτως ἐξηγεῖται τὸ φαινόμενον τῆς ἐν τῇ ἐκλογικῇ δρᾶσει συνεργασίας προσώπων, ἅτινα τὴν ἐπαύριον τῆς ἐκλογῆς θὰ συνάψωσι πρὸς ἄλληλα δεινὸν ἀγῶνα ἐν τῷ κοινοβουλίῳ, καὶ ἡ αἰφνιδία μεταπήδησις ὀλοκλήρων συντεταγμένων ὁμᾶδων λαοῦ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἕτερον πολιτικὸν χρωματισμὸν ἄνευ ἄλλης αἰτίας ἢ τῆς μεταστάσεως τοῦ προστάτου ἀπὸ τῆς μιᾶς θέσεως εἰς τὴν ἄλλην ἐν τῇ συντάξει τῶν κοινοβουλευτικῶν κομμάτων. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ μικτοὶ συνδυασμοὶ ἔχουσι πολὺ βαθυτέρας τὰς ρίζας, παρ' ὅσον συνήθως νομίζεται, καὶ

οὐδαμῶς κλονίζονται ἐκ τῶν καθ' ἐκάστην ἐν τῷ τύπῳ ἀπαγγελλομένων σφοδρῶν φιλιππικῶν.

Ἐν τούτοις ἀπόπειρά τις προγράμματος γίνεται κατὰ τὴν παρούσαν ἐκλογὴν. Σύμπασα σχεδὸν ἡ ἀντιπολίτευσις, προεξαρχούσης ἰδίως τῆς ἰσχυροτέρας μερίδος, καταγγέλλει τὴν σύστασιν καὶ ὑπαρξιν τῆς ἡδὴ κυβερνήσεως, ὡς ἀντισυνταγματικὴν, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι προῆλθεν ἐκ τῆς μειοψηφίας τῆς βουλῆς, καίτοι ὑποστηριχθεῖσα διὰ τῆς ψήφου τῆς πλειονότητος. Διαβλέπουσα δ' ἐν τούτῳ κίνδυνον καταστρατηγήσεως τῶν θεσμῶν, καλεῖ τὸν λαὸν ὅπως δώσῃ δι' οἶονεϊ δημοψηφίσματος τὴν αὐθεντικὴν ἐρμηνείαν εἰς τὸ γράμμα τοῦ Συντακτικοῦ νόμου.

Ἀληθῶς τὸ ἐρώτημα δὲν τίθεται ἀρκετὰ σαφῶς. Ἀποκροῦνται ἄρα καὶ αὐταὶ αἱ συμμαχίαι τῶν κομμάτων πρὸς καταρτισμὸν μικτῶν κυβερνήσεων; Ἀποκροῦνται καὶ αὐτὴ ἡ συντήρησις κυβερνήσεως πλειοψηφούσης διὰ τῆς συμπράξεως μικρῶν ὁμᾶδων μειοψηφίας; Ἡ πάντα μὲν ταῦτα θεωροῦνται σύμφωνα πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ πολιτεύματος, καταδικάζονται δὲ μόνον ἡ κυβερνήσις, ἡ ἐξερχομένη ἐκ τῆς σχετικῶς μειοψηφούσης μερίδος καὶ ὑποστηριζομένη διὰ τῶν ψήφων τῆς σχετικῶς πλειοψηφούσης; Ἄν οὕτω τίθεται τὸ ἐρώτημα, νομίζομεν ὅτι καταντᾷ λίαν μικρολόγον καὶ ἀνεπαρκῆς ὅπως διχάσῃ τὰς ιδέας τοῦ ἔθνους. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει κατὰ πᾶσαν μεταβολὴν τῶν ἀριθμητικῶν δυνάμεων ἐν τῇ Βουλῇ πρέπει ν' ἀναλύεται καὶ ἀνατέμνεται ψυχολογικῶς ὁ ἐνδιάθετος λόγος ἐκάστης βουλευτικῆς ψήφου, πρᾶγμα ἐντελῶς ἀδύνατον. Κατ' ἀνάγκην ἄρα ἔδει νὰ καλῆται ἀμέσως ὁ λαός, ὅπως ἀποφανθῇ περὶ νέας κυβερνήσεως, ἀφοῦ δι' οἰονδήποτε λόγον δὲν δύναται πλέον νὰ τηρήσῃ τὴν ἀρχὴν ἐκείνην, ἣτις ὑπεδείχθη ἐμμέσως ἐκ τῶν καλπῶν. Καὶ τότε τὸ πολίτευμα ἤθελε μετατραπῇ ἀπὸ κοινοβουλευτικοῦ εἰς δημοκρατικόν, ὑποδεικνυομένης τῆς κυβερνήσεως ἀμέσως ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ὡς συμβαίνει περίπου ἐν τῇ Ἀμερικανικῇ Συμπολιτείᾳ διὰ τῆς ἀμέσου ἐκλογῆς τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Ἄλλ' οὔτε τὸ πνεῦμα τοῦ ἡμετέρου Συντάγματος εἰς τὴν σημαίαν αὐτὴν ἀναναί τοιοῦτον, οὔτε τὴν σημαίαν αὐτὴν ἀναπτύσσει ἐμφανῶς τὸ πολεμικὸν πρόγραμμα τῶν

διαβλεπόντων ἐν τῇ πολιτικῇ δρᾶσει τοῦ τελευταίου ἔτους καταστρατήγησιν τῶν θεσμῶν.

Ἡ διαφωνία, καίτοι μὴ ἐπαρκῶς ἐξαγγελιομένη, ἔγκειται πρᾶγματι ἀλλοῦ. Ἐκεῖνο, ὅπερ κυρίως ἀποκροῦνται, εἶναι ἡ πρωτοβουλία τοῦ βασιλικοῦ παράγοντος ἐν τῷ καταρτισμῷ τῶν κυβερνήσεων καὶ ἡ ὑποτιθεμένη ἐπικράτησις τῶν σκέψεων καὶ ἰδεῶν τοῦ ἀνευθύνοῦ ἄρχοντος ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ ὑπευθύνου ὑπουργοῦ ἐνασκήσει τῆς κυβερνητικῆς ἐξουσίας. Ζητεῖται ἄρα ὁ περιορισμὸς τῆς ὑπευθύνου ἀρχῆς εἰς ἐντελῶς τυπικὴν δρᾶσιν καὶ ἡ καθιέρωσις τοῦ ἀκράτου κοινοβουλευτισμοῦ; Ἄν οὕτως ἔχῃ, νομίζομεν ὅτι ἔδει νὰ διατυπωθῇ οὕτως ἔχῃ, νομίζομεν ὅτι ἔδει τὸν λαὸν ἐρώσασθαι καὶ παρορῆσαι τὸ πρὸς τὸν λαὸν ἐρώτημα, ὅπως ἡ ἀπάντησις αὐτοῦ λάβῃ πρᾶγματι τὴν σημασίαν τοῦ δημοψηφίσματος. Ἀλλὰ σήμερον καλεῖται ν' ἀποφανθῇ ὁ λαὸς ὑπὲρ τῶν θεσμῶν, χωρὶς νὰ γινώσκῃ ἐπαρκῶς ποῖον εἶναι τὸ σημεῖον, ἐφ' οὗ μέλλει νὰ δώσῃ τὴν ἐρμηνείαν. Συνεπῶς ἡ προσδοκωμένη ἀπάντησις ἔσται ἐντελῶς ἑσπερημένη σημασίας. Τοῦναντίον μία τῶν μερίδων τῆς κατὰ τὸ φαινόμενον συμμαχοῦσης ἀντιπολιτεύσεως, ἐξέφρασε διὰ στόματος τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς ἐντελῶς ἀντίθετον ἰδέαν, ζητοῦσα ἀκριβῶς τὴν ἐπέμβασιν τοῦ ἀνευθύνου ἄρχοντος πρὸς διαρκὴ ἐξέλεξιν καὶ ἐποπτείαν τῶν κυβερνητικῶν πράξεων καὶ ἐν τῷ συστήματι τούτῳ καὶ μόνῳ διαβλέπει τὴν πολιτικὴν βελτίωσιν.

Εἶναι ἀντικείμενον μακρᾶς μελέτης ἡ εξέτασις τῆς μέχρι τοῦδε ἐπὶ τῶν τυχῶν τοῦ ἔθνους ἐπιδράσεως τοῦ ἀκράτου κοινοβουλευτισμοῦ, καὶ ὡς ἐνησκειτο κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νέου Συντάγματος, καὶ ὡς ἐνησκιθῇ κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν. Φρονοῦμεν κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν δὲν ἔχει ἀφορδὴν νὰ εἶναι εὐχαριστημένον ἐκ τῶν ἀποτελεμάτων νὰ εἶναι εὐχαριστημένον ἐκ τῶν ἀποτελεμάτων. Καὶ ἂν ἐλαμβάνετο ἐμφανῶς ὡς ποσμάτων. Καὶ ἂν ἐλαμβάνετο ἐμφανῶς αὕτη, ἀμφιβάλλουσαν ἂν ὁ λαὸς ἤθελε τὴν ἀκολουθήσῃ.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀναμένομεν ἁπλῶς νὰ ἴδωμεν ποῖον ἔσται τὸ ἀποτέλεσμα τῆς συρράξεως τῶν ἐπαρχιακῶν παραγόντων, τῶν ἀποτελούντων τὴν πολιτικὴν ὀλιγαρχίαν, ἣτις θὰ διανεμηθῇ καὶ πάλιν τὰς κοινοβουλευτικὰς ἑδρας.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΑἰΓΑΙΟΣ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΟΛΑΙ ΑΙ ἑλληνικαὶ ἐκλογαὶ εἶχον τοὺς ἀγνώστους ποιητὰς των. Ὁ ποιητὴς Λαὸς πηγαινών πρὸς τὴν κάλπην χρειάζεται καὶ περισσότερον τῆς κλαπαδόρας καὶ τῆς ζητωκραυγῆς, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην τοῦ στίχου. Καὶ μέσα εἰς τὴν μέθην τῶν διαδηλώσεων γεννῶνται καὶ σβύνουν, ἀφότου δέρνεται ἡ Ἑλλάς με τὰς ἐκλογάς. οἱ ἐκλογικοὶ στίχοι, ἐφήμεροι, τέκνα τῆς μέθης, πνιγόμενοι ὑπὸ τὰς ὀπλὰς τῶν ἵππων ποῦ ἐφορμοῦν κατὰ τῆς διαδηλώσεως, ἐπανερχόμενοι ἔπειτα, ἢ λησμονούμενοι διὰ παντός, μαζὶ με ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἐξύμνησαν. Ἐχουν ὅλοι τὴν λιτότητα τῆς λαϊκῆς ἀντιλήψεως. Αὐτοὶ ἐδῶ εἶνε γεμάτοι χυδαιότητα, ἐκεῖνοι θούριοι ὀδηγοῦντες τὰ πλήθη εἰς σπαραγμόν, οἱ ἄλλοι εἰρωνεία με αἰχμὴν βελόνης. Δὲν ἐπεχείρησε κανεὶς ἀκόμη ἔργον συλλέκτου διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἐκλογικῆς ποιήσεως. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν πολιτικῶν στίχων τοῦ Σούτσου καὶ τοῦ Ὁρφανίδου μέχρι σήμερον, εἰς τὸ διάμεσον τῶν ἐτῶν αὐτῶν, ὅπου ἡ Πολιτικὴ ἔγεινεν ἕνας ὄρος περιλαμβάνων μαζὺ τὴν ἑξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν πολιτικὴν τοῦ δημάρχου Παρακαμπυλίων, ὅπου ἐβόησαν τὰ πλήθη ἀναταρασσόμενα ἀπὸ τὸ μεθύσι τῶν ψήφων, ὅπου αἱ ἐκλογαὶ ἦσαν πόλεμος με στρατιωτικὴν τέχνην καὶ με διπλωματίαν, εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ἀναφαίνονται πάντοτε τὰ δύο εἶδη, ἢ τὸ ἕνα εἶδος, τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἐκλογικῆς ποιήσεως. Ἐν τῷ μεταξὺ ἔγεινε καὶ ἕνας πόλεμος πρὸς τὴν Τουρκίαν. Ἐγειναν τόσοι στίχοι καὶ εἰς αὐτόν, λαϊκοὶ στίχοι, ἀναπηδήσαντες ἀπὸ τοὺς χοροὺς τῶν ἐπιστράτων ἐπάνω εἰς τὴν Θεσσαλίαν, κλείοντες τὴν μέθην τῆς ἐλπίδος καὶ τὴν λύσσαν τοῦ ἄλγους. Θὰ ἦτο περίεργον πρᾶγμα μία συλλογὴ. Διότι καὶ ἡ πολεμικὴ αὐτὴ ποίησις εἶχε στοιχεῖα πολιτικῆς ἀντιλήψεως τοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε συλλέκτης οὔτε εἰς τὴν πρώτην οὔτε εἰς τὴν δευτέραν περίστασιν. Καὶ τὸ μόνον λαϊκὸν ποίημα ποῦ ἔμεινεν ἀπὸ τὸν πόλεμον ἦτο ἐκεῖνο τοῦ Νικολοῦ, ἐνὸς τρελοῦ ὁ ὁποῖος παρέδωκεν εἰς τὴν αἰωνιότητα

τοὺς τέσσαρας ἐκείνους στίχους τοῦ διὰ τὴν δρᾶσιν τοῦ ναυτικοῦ.

*Ἐπῆγα καὶ εἰς τὴν Στυλῖδα
καὶ ἀραγμένα ἐκεῖ εἶδα
τὰ τρία μας τὰ θωρηκτά,
περιτὰ πᾶν κ' αὐτά!*

Ὅσον διὰ τὴν ποίησιν τῶν ἐκλογῶν, ἡμεῖς οἱ νεώτεροι τοῦλάχιστον τὴν ἠκούσαμεν ἀρχετὰ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας. Μίαν φορὰν ὑπῆρχον ποιηταὶ ποῦ ἔψαλλον τὸ κόμμα ὅπως καὶ μίαν Μαρίαν. Ἐνθυμοῦμαι πρὸ δώδεκα ἐτῶν τὸν Κόκκον τὸν μακαρίτην, ἕνα ποιητὴν ποῦ εἶχε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην θέσιν εἰς τὴν φιλολογίαν, νὰ βροντοφωνῇ ἕνα μακρότατον ποίημα ὑπὲρ τοῦ Τρικούπη ἀπὸ πανύψηλον μπαλκόνι τῆς πλατείας Συντάγματος πρὸς τὴν χυνομένην κάτω θάλασσαν τῆς τρικουπικῆς διαδηλώσεως. Πῶς ἦσαν τόσον διαφορετικὰ τὰ πράγματα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην; Ἰσως διότι οἱ ποιηταὶ ἔγραφον στίχους δι' ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, ἰσως διότι οἱ πολιτικοὶ ἦσαν ἀπειρώς ἑξωραϊσμένοι ἀπὸ τὴν λαϊκὴν λατρείαν καὶ ἐφαίνοντο τιτᾶνες. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι τώρα κατ' οὐδένα λόγον δὲν θὰ εὐρεθῇ ποιητὴς δεχόμενος νὰ ἐξυμνήσῃ τὸν ἀρχηγὸν τῆς πλειονοψηφίας ἢ τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἀφίνεται δὲ τὸ ἔργον αὐτὸ μόνον εἰς τὸν λαόν, ὁ ὁποῖος τὸ ἐκτελεῖ ὄχι καὶ με πολλὴν προθυμίαν. Ἐνα καὶ τὸ ἴδιον δίστιχον χρησιμεύει πολλάκις εἰς δύο ἐκλογάς. Μερικὰ παλαιὰ ἐπανέρχονται καὶ κάμνουν πάλιν τὸν γῦρον των, ἐντελῶς ξεπλυμένα. Ἀλλὰ γενικῶς τὸ κόμμα ἔχασε τὴν ποίησίν του, δὲν ἐξυμνεῖται πλέον. Ἡ ἐκλογικὴ ποίησις εἶνε τοπικὴ. Ἐξυμνοῦνται ἢ κοροϊδεύονται μόνον τὰ ἄτομα εἰς τὰς ἐπαρχίας, μόνον μερικοὶ ὑποψήφιοι συνδυασμῶν.

*Τὴν ἔπαθες καὶ πάλι
κὺρ Γιώργη σεβνταλῆ,
ἀπόξω θὰ χαζεύης
τὴν ὠμορφη Βουλὴ.*

Αὐτοὶ εἶνε ἐφετεῖνοὶ στίχοι εἰς κάποιαν ἐπαρχίαν τῆς Στερεᾶς. Ἐνῶ διὰ τὸν κ. Στριφτό-

μπολαν λόγου χάριν, τὸν μεγαλοπρεπέστερον τῶν φουστανελλοφόρων τῆς Ἑλλάδος, τὸν συνόδον τοῦ Ὁθῶνος εἰς τὴν ἑξορίαν του, σήμερον δὲ ὑποψήφιον βουλευτὴν Πατρῶν, διατηρεῖται ἀκόμη τὸ παλαιὸν τετράστιχον.

*Τὸ λέγε τὰ πουλάκια
κάτω στὰ ρέμματα
πῶς θ' ἄβγ' ἢ φουστανέλλα
δὲν εἶνε ψέμματα.*

Ὑπάρχουν μερικά ποῦ ὑπενθυμίζουν τὴν βροντὴν τῶν πιστολισμῶν, τὸν Ὀμηρικὸν γδοῦπον βαρέων σωμάτων πιπτόντων ὑπὸ τὰς ἐκλογικὰς σημαίας.

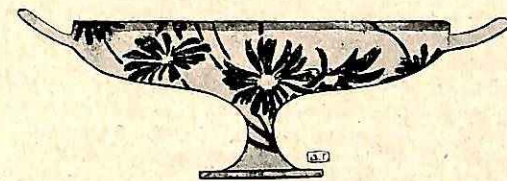
*Κυβέρονσι δική μας
καὶ χωροφυλακὴ
Κόπιασε νὰ ψηφίσῃς
βρὲ Πατακιά νταῖ!*

Ἀλλὰ τὰ σημερινὰ ποῦ βγαίνουν εἰς τὰς ἐπαρχίας εἶνε ἀραιὰ, ξεθυμασμένα, ὑμνοῦντα ἕνα ἔμπορον λόγου χάριν ἢ ἕνα δικηγόρον, ὁ ὅποιος εἶχε τὴν εὐτυχίαν νὰ ἀπασχολήσῃ τὴν δημοτικὴν Μοῦσαν διότι ἔγεινεν ὑποψήφιος. Κανὲν τραγοῦδι πλέον δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ κόμμα ἢ εἰς κάποιαν πανελλήνιον πολιτικὴν. Ἐφυγαν τὰ παλαιὰ δξύτατα, μαχητικά, φιλοσοφικά, ποιητικά, Πινδαρικά ἐνίστε μέσα εἰς

τὴν μεστὴν συντομίαν των τραγοῦδια τῶν ἐκλογῶν. Ἦτο τότε ἡ ἐποχὴ ποῦ τὸ ἐκλογικὸν πλῆθος εἶχε τὴν ὁρμὴν τῆς θυέλλης, μία ἐντελῶς ἄλλη ἐποχὴ ποῦ αἱ ἐκλογαὶ με τοὺς ἥρωας των ἤξιζον ἕνα ἐπικὸν ποιητὴν. Δὲν θέλω νὰ εἶπω ὅτι σήμερον ὁ Ρωμηὸς ἔπαυσε νὰ ἐνδιαφέρεται διὰ τὰς ἐκλογάς. Αὐταὶ εἶνε πάντοτε ἡ ψυχὴ του, τὸ εἶνε του, ὁ ἐθνισμὸς του. Μόνον ἡ ἐπιφάνεια ἔχει ἀλλάξει. Ἀλλὰ τὸ βάθος εἶνε πάντοτε μανία διὰ τὰς ψήφους, ποῦ δὲν ἔχει φρεῦ! δὲν ἔχει θεραπείαν. Ἀστειότατον εἶνε τὸ γραφόμενον κάποτε ὅτι οἱ ἔξω Ἑλληνες τὰ βλέπουν αὐτὰ μετὰ λύπης. Ὅλη ἡ Ἑλλάς μαίνεται ἀπὸ τὴν αὐτὴν τρέλλαν. Ἐνα γαληνιώτατον ἑλληνικὸν νησί, ἡ Σάμος, δέρνεται καὶ αὐτὴ περισσότερον ἰσως ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, διὰ τὰς ἰδικὰς τῆς ἐκλογάς. Αἱ ἑλληνικαὶ κοινότητες τοῦ ἑξωτερικοῦ ἀλληλοσκοτώνονται διὰ τὸν ἕνα ἢ διὰ τὸν ἄλλον Μητροπολίτην. Ἀρρώστια ὅλης τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς! Εἶδα τελευταίως γράμμα Ἑλλήνου ἀπὸ τὴν Αὐστραλίαν πρὸς ἕνα συγγενὴ του ἐδῶ, Ἑλλήνου ἐγκατεστημένου ἐκεῖ πρὸ 15 ἐτῶν, πλουτίσαντος, εὐτυχισμένου. Καὶ τὸ γράμμα κατέληγε με αὐτὰς τὰς λέξεις:

«Γράψε μου πῶς κατηρτίσθη ὁ συνδυασμὸς τῆς ἐπαρχίας».

ΧΑΡΗΣ ΗΜΕΡΙΝΟΣ

Κατὰ τὰς ἐνεργουμένας ἐν Μεγαλοπόλει ὑπὸ τοῦ κ. Σκουφου παλαιοντολογικὰς ἀνασκαφὰς ἀνευρέθησαν διάφοροι σκελετοί, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ δολοχλῆρος ὑπερμεγέθης σκελετός ἐλέφαντος, με γιγαντώδεις χυλιόδοντας.

Ἦρχισε λειτουργοῦν ἐν Μπέλις, πλησίον τοῦ Βερολίνου, νέον νοσοκομεῖον τῶν φθισικῶν, τὸ μέγιστον ἴσως τοῦ κόσμου, προσωρίσμενον ἀποχλειστικῶς διὰ τὰς ἐργατικὰς τάξεις, δυνάμενον δὲ νὰ περιλάβῃ 600 ἀσθενεῖς. Τὰ οἰκοδομήματα περιβάλλονται ὑπὸ ἐκτεταμένων πευκῶνων καὶ ἡ θεραπεία θὰ γίνεταί διὰ τῆς εἰς τὸ ὑπαιθρον διαμονῆς. Τὸ νοσοκομεῖον ἐστοίχισεν ἐννέα ἑκατομμύρια μάρκα.

Ἐνεκρίθη τὸ σχέδιον τῆς κατασκευῆς τοῦ πάρκου τοῦ πεδίου τοῦ Ἀρεως, τὸ ὅποιον θὰ ἔχῃ ἑκτασιν 4000 στρεμμάτων. Ἡ Σχολὴ τῶν Εὐελπίδων θὰ περιλαμβάνεται ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ πάρκου.

Εἰς Βερολίνον ἡ Σάρα Βερνάρ ἐπροκάλεσε διὰ τῆς τέχνης τῆς τὸν ἐνθουσιασμόν τῶν Γερμανῶν. 350 πολῖται τῆς γερμανικῆς πρωτευούσης ἔδωσαν γεῦμα πρὸς τιμὴν τῆς καλλιτέχνιδος.

Ἐν Ἀμρᾷ τῆς Ἀραβίας σώζεται πύργος κτισθεὶς πρὸ Χριστοῦ. Ἀπὸ χιλίων τριακοσίων ἐτῶν εἶναι ἔρημος, ἀλλ' ἐσχάτως ἐξερευνηθεὶς ὑπὸ τῆς αὐστριακῆς ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, ἀπεκάλυψεν ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα ἀνεκτιμήτου ἀξίας.

Ἦνοῖε ἡ ἔκθεσις τοῦ Δημαρχείου εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῶν ἑορτῶν. Οἱ Βασιλεῖς ἠγόρασαν ἀρκετὰ ἔργα. Προσεχῶς θὰ γράψωμεν μὴ ἐπαρκούντος τοῦ χρόνου.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ ὑπὸ Ἰωσήφ Στρυγκόφσκη. Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχαιοτέρας χριστιανικῆς τέχνης ἐν Ἑλλάδι κατὰ μετάφρασιν Σπυρ. Π. Λάμπρου. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΜΑΚΩΛΕΥ Ἱστορία τῆς Ἀγγλίας κατὰ μετάφρασιν Ἑμ. Ροῦδον. Τόμος ἕκτος, τεῦχος πρῶτον. Βιβλιοθήκη Μαρασλὴ τεύχ. 183]. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΕΠΗΝΙΚΙΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ ὑπὸ Ἰωάννου Χρηστοφῆ ἀποστράτου ἐπιμελητοῦ ἐν Ἡπείρῳ κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1897. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ἐκδιδομένη ὑπὸ τῆς ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας. Περίοδος τρίτη, τεῦχος πρῶτον καὶ δεῦτερον. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ Κ' Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΜΑΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ ὑπὸ Φώτῃ Δ. Φωτιάδῃ (Ἀθήναι 1902 τυπογρ. Ἑστίας σχ. 16ον σελ. 405 δρ. 4).

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΠΗΠΟΛΥΤΟΣ ΣΤΕΦΑΝΗΦΟΡΟΣ μεταφρασθεὶς ἐμμέτρως ὑπὸ Κωνστ. Λαναρά ἱατροῦ, ἀριστοῦχου τῆς ἱατρικῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων. Ἐκδοσις Βα ἐν Ὀδησσῷ 1900.

ΠΟΝΤΙΑΣ ΑΥΡΑ συλλογὴ λυρικῶν ποιημάτων τοῦ μεταφραστοῦ, συνεκδοθεῖσα μετὰ τοῦ Ἱππολύτου· ἐδίδετο ἐν τοῖς καταστήμασιν Α. Κωνσταντινίδῃ διὰ τὴν Ἑλλάδα δρ. 2 1/2 Ἐξωτ. φρ. 2 1/2.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΑΕΣ 1878-1901 ΙΩΑΚΕΙΜ Ο Γ'. ὑπὸ Κ. Π. Σπανοῦδῃ Κωνσταντινούπολις 1902 τυπογραφεῖον ἀδελφῶν Γεράρδῃ σχ. 16ον σελ. 405, φρ. 3. — Τὸ βιβλίον τοῦτο περιλαμβάνει χρονολογικῶς καὶ συντόμως τὰ τῆς πρώτης πατριαρχείας Ἰωακείμ τοῦ Γ', τὰ τῆς ἀποχωρήσεως, ἐπανόδου καὶ ἐγκαθιδρύσεώς του τὰ τῆς δωδεκαετοῦς διαμονῆς αὐτοῦ ἐν Ἀθῶν, τὰ τελευταῖα ἐκλογικὰ γεγονότα καὶ σκέψεις καὶ ἐντυπώσεις τοῦ συγγραφέως. Τὸ ἔργον κοσμεῖται ὑπὸ πλείστον εἰκόνων.

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ, τεῦχος βον περιέχον ἄρθρα ἀπὸ τοῦ Βρισσὼν μέχρι τοῦ Γόας κόνης, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναφέρονται: Βουέντιος, Γαλλία, Γανοειδεῖς ἰχθύες, Γενάδιος, Γερμανία. Ἐκαστον τεῦχος λεπτὰ 80. Ἐκδοταί Μπὲκ καὶ Μπάρτ, Ἀθήναι.

Ἀγγέλλονται:

ΦΑΣΟΥΛΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ, Γεωργίου Σουρῆ, μέγας δεῦτερον (ἐκδίδεται ἀντὶ τῆς μεταφράσεως τῶν «Νεφελῶν»). Ἐν Ἑλλάδι δρ. 3, Ἐξωτερικῶ φρ. 7ρ. 3.

ΠΡΟΜΗΘΕΩΣ ΘΡΗΝΟΙ, συλλογὴ λυρικῶν ποιημάτων ὑπὸ Κωνστ. Λαναρά ἱατροῦ, λίαν προσεχῶς ἐκ τῶν Καταστημάτων Α. Κωνσταντινίδου, ἐν Ἑλλάδι δρ. 0.50, Ἐξωτ. φρ. 0.50.

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΕΚΑΒΗ μετάφρασις ἐμμέτρως ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κ. Λαναρά. Καταστήματα Α. Κωνσταντινίδου, ἐν Ἑλλάδι δρ. 2.50, Ἐξωτ. φρ. 2.50.

ΚΥΨΕΛΗ φιλολογικὸν ἡμερολόγιον Α. Κοσμῆ.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΓΟΡΑ—ΤΟ ΤΣΑΡΣΗ—ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ ὑπὸ Κ. Σπανοῦδῃ. Περιγραφή καὶ μελέτη ἡθογραφικῇ Ἐκδοσις τοῦ εἵδους Γκιγιώμ εἰκονογραφημένη καὶ πολυτελής. Τιμᾶται φρ. 7ρ. 2.75.

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΛΑΦΝΙΟΥ ΚΑΙ ΑΙ ΕΝ Τῷ ΝΑῶ ΑΥΤΟΥ ΔΙΑ ΜΟΥΣΕΙΩΣΕΩΝ ΓΡΑΦΑΙ ὑπὸ Κ. Σπανοῦδῃ. Μελέτη ἱστορικὴ καὶ κριτικὴ μετὰ μακροῦ προλόγου περὶ Βυζαντινῆς τέχνης, με πλείστας εἰκόνας ἐν τῷ κειμένῳ με φωτοτυπικοὺς πίνακας ὅλων τῶν ἐν τῷ ναῷ ψηφιδωτῶν καὶ με ἀρχιτεκτονικὰς τοῦ ναοῦ κατόψεις. Τιμᾶται φρ. 7ρ. 10. — Ἐπὶ γησίῳ δλλανδικοῦ χάρτου φρ. 7ρ. 15).

Οἱ προσληρόντες διὰ τὰ δύο ἀνωτέρω βιβλία ἀπαλλάσσονται τῶν ταχυδρομικῶν. — Διεύθυνσις κ. Κ. Σπανοῦδῃν, Κων/πολιν.

Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου ἐν Ἀθήναις.

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Καλλιτεχν. Διακοσμηθεὶς Οἰκοδομῶν

Ἀδελφοὶ Ρόδιοι, δδὸς Βουλῆς, 8.

Κολώνια

Κ. Βελισσάριος, δδὸς Σταδίου, 67.

Κοιμώσεις Κυριῶν

Κ. Βελισσάριος, Λεωφόρος Πανεπιστημίου, 4.

Ἐδωδιμοπωλεῖα

Ι. Κ. Ἀσπιώτης, δδὸς Κολοκοτρώνη, ἐναντὶ Βουλῆς, 3

Ἀποκλειστικὴ ἀποθήκη τῶν φημισμένων ἐγγυρίων κονσερβῶν: χορταριζὰ, ὁπῶραι, τουρσιά κλπ.

Modes

Maison Desseigné 4, B^d de l'Université.

Hautes Nouveautés, Modes, Robes.

Ερμεῖον, Γαλλίδες ράπτριαι, ράπτται, τὰ καλλίτερα φορέματα, ὅλοι οἱ νεωτερισμοί.

Καπνοπωλεῖα

Γεώργ. Ἀλεξίου, Σταδίου 21 — Ἐρμού 21.

Μαρουαρογλυφεῖα

Ιωάννης Γ. Χαλδούπης δδὸς Πανεπιστημίου 6

Ζαχαροπλαστεῖα

Ζαχαροπλαστεῖον Γιαννάκη δδὸς Πανεπιστημίου.

Γαλακτοκομεῖα

Ι. Χρυσάνη, δδὸς Φιλελλήνων 4.

Α. Τριανταφυλλίδου, δδὸς Ἡπείρου 67.

ΛΟΥΚΟΥΜΙΑ ΣΥΡΟΥ Παρὰ τὸ Ἐθνικὸν Τυπογραφεῖον, δδὸς Σταδίου, 54.
ΤΕΡΑ ΛΙΠΤΟΝΟΣ
ΚΑΙ ΧΑΛΒΑΔΟΠΗΤΕΣ **Π. ΛΟΓΙΣΤΑΤΟΣ**

ΣΤΟΥ **Γ. ΜΠΑΛΑΣΚΑ** ΟΔΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ 4.

ΜΜΕΡΤΑΣ	μήκους 80 %	δρ 30
ΜΜΕΡΤΑΣ	» 90 %	» 35
ΜΜΕΡΤΑΣ	» 100 %	» 40
ΜΜΕΡΤΑΣ	» 110 %	» 46
ΜΜΕΡΤΑΣ	» 120 %	» 50

Ἐπίσης καὶ διὰ τοὺς κκ. ἀξιοματικούς ἐπινώτια με χρῶμα κεκανονισμένον (bleu ciel) καὶ με τιμὰς μόνον ἐπὶ πλέον πέντε δραχμὰς τῶν πολιτῶν με τὸν πῆχυν δρ. ὀκτώ (8). Ἀποστέλλομεν δείγματα δωρεάν παντὶ τῷ αἰτούντι.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ & ΓΡΑΜΜΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΣΠΥΡ. ΑΜΠΑΤΖΟΠΟΛΟΥ
Ἀθήναι, δδὸς Κολοκοτρώνη, 7.

Ἔργασία καλλιτεχνική. — Ὑλικά α' τάξεως. — Τιμαὶ συγκαταβατικά.

ΕΡΕΥΝΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Ἐν Ὁξφόρδῃ τῆς Ἀγγλίας

Ἐρμηνεύει τὰς ἀρχὰς τῆς βιονομίας· ἀσχολεῖται εἰς τὴν ἔρευναν τῶν νόμων τῆς αὐτανάπτυξης. Περιέχει πάντοτε ἄρθρα σύντομα καὶ μετὰ, φρονηματίζοντα καὶ διακεντῶντα. Τίμημα ἐγγράφῃς 8 φρ. χρ. κατ' ἔτος προκαταβολικῶς στελλόμενα εἴτε εἰς τὸν ἐκδοτὴν 26 Michael Street, Oxford εἴτε εἰς τὴν Τράπεζαν Ἐμποδολέους Ἀθῶνας.

ΜΕΓΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΕΙΟΝ

Γ. ΣΤΡΑΤΗ

37 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 37

Τὸ πανελληνίου φήμης Μέγα Βασιλικὸν Ὑποδηματοποιεῖον Στρατῇ πλουτισθὲν διὰ **μαλακῶν δερμάτων παντὸς εἵδους ἀρέστης ποιότητος** ἐκ τῶν μεγαλειτέρων βιομηχανικῶν καταστημάτων Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ἀμερικῆς ὑπόκειται τῇ πολυαρίθμῳ αὐτοῦ πελατεῖα τὴν ἐκπλήρωσιν παντὸς γούτου καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ ἰδιοτροποτέρου πελάτου. Εἶναι τὸ μόνον **δεδοκιμασμένον κατὰστημα**, ὅπερ κατ' ὁρθὴν μετὰ τὰς παντοειδεῖς αὐτοῦ φόρμας νὰ ἐπιτύχῃ τὴν **τελείαν ἐφαρμογὴν** συνδεδεμένην μετὰ τῆς **στερεότητος καὶ Παρισινῆς κομψότητος** καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς δυσαναλόγους καὶ πάσχοντας ἐκ κάλων πόδας.

Πιστότατον μαρτύριον τῶν ἀνωτέρω τυγχάνει ἡ πολυπληθὺς αὐτοῦ πελατεῖα.

Ἐπίσης φέρει εἰς γνῶσιν τῶν κκ. ἀξιωματικῶν, ὅτι ἐφθασαν ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταστημάτων τὰ καταλλήλοτα **δέρματα διὰ μπότες.**

ΑΓΩΝ

Ὅργανον Ἑρένης τῶν Ἐθνικῶν καὶ ὀλίκων δυνάμεων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους

Παρέχον καθ' ἑβδομάδα τεκταιν εἰκόνα τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ καθ' ὅλου καὶ ἰδίᾳ ἐν τῇ Ἰλλυρικῇ χερσονήσῳ φυλετικῆς καὶ πολιτικῆς κινήσεως δι' ἀνταποκρίσεων ἐκ πάσης γωνίας τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν, διὰ στατιστικῶν πληροφοριῶν πληθυσμοῦ, γλώσσης, Σχολείων καὶ παρακολουθοῦν τὴν ὀλίκην καὶ ἡθικὴν πρόνοιαν τοῦ ἔθνους ἐν Ἡπείρῳ, Ἀλβανίᾳ, Μακεδονίᾳ, Θράκῃ, ταῖς νήσοις καὶ τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΒΛΕΨΗΝ

Διευθυντῆς: **Ι. ΛΑΜΠΡΙΑΔΗΣ**, Δικηγόρος.

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ προπληρ. } Ἐν Ἑλλάδι. Δρ. 10
} Ἀλλοδαπῆς Φρ. 7ρ. 10

Ὁδὸς Ἱπποκράτους, 5.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΗ ΥΠΟ ΚΥΡΙΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ: **ΚΑΛΛΙΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ**

Συνδρομὴ ἑτησίᾳ προπληρ. } Ἐσωτερικοῦ Δρ. 8
} Ἐξωτερικοῦ φρ. 7ρ. 8

Ἀθῆναι, ὁδὸς Πανεπιστημίου, 27.

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ & ΦΑΡΜΑΚΕΜΠΟΡΕΙΟΝ Α. ΛΟΥΡΟΥ—ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ὅλος εὐρωπαϊκῶς κατηρτισμένος, ἐνήμερον δι' ὅλας τὰς νεωτέρας ἱατρικὰς ἀπαιτήσεις, πλουσιώτατον εἰς φάρμακα ἀγγλικῆς καὶ γαλλικῆς προελεύσεως. — Πλήρες οὐροχημείον καὶ μικροβιολογικὸν ἐργαστήριον.

ΣΑΠΩΝ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

ΧΑΡΙΛΑΟΥ & ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΟΙΟΤΗΣ ΑΡΙΣΤΗ - ΗΓΓΥΗΜΕΝΗ, ΑΝΘΕΥΤΟΣ

Ἀποθήκαι: Ἐν Ἀθήναις } Ὁδὸς Κολοκοτρώνης, 24.
} Ἐρμιόπολιν, 24.
Ἐν Πειραιῇ: Διαστ. ὁδ. Βουδουλινᾶς - Ἀγ. Σπυρίδωνος.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΜΠΕΡΙΓΓΕΡ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΑΥΛΗΣ

Διασταύρωσις ὁδῶν Νίκης καὶ Ἐρμού.

Φωτογραφίαι παντὸς εἵδους

Μεγεθύνσεις χρωματίζονται με παστέλ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΔΕΞΙΚΑ

ΑΠΑΝΤΑ ΕΠΙ ΑΡΙΣΤΟΥ ΧΑΡΤΟΥ ΤΥΠΩΜΕΝΑ

ΔΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛ. ΓΛΩΣΣΗΣ	ὑπὸ	Α. Δ. Σακελλαρίου	Τόμοι 3.	σελ.	4400	δρ.	48
ΛΑΤΙΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ	Ε. Δ. Τσακαλώτου		»	780	»	10
ΕΛΛΗΝΟΛΑΤΙΝΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ	Ε. Δ. Τσακαλώτου		»	872	»	12
ΟΜΗΡΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ	Δ. Ι. Ολυμπίου		»	360	»	9
ΓΑΛΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ	Ν. Κοντοπούλου		»	1087	»	10
ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ	Ν. Κοντοπούλου		»	1100	»	10
ΑΓΓΛΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ	Ι. Πετρίδου		»	1087	»	11
ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΛΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ	Ι. Πετρίδου		»	1000	»	11
ΓΕΡΜΑΝΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ	Α. Ν. Γιάνναρη		»	1146	»	11
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ ΔΕΞΙΚΟΝ	ὑπὸ	Ρ. Ρουσσόπουλου		»	1080	»	12

Εὑρίσκονται ἐν τοῖς κυριωτέροις βιβλιοπωλείοις καὶ ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ
Π. Δ. Σακελλαρίου, ὁδὸς Λυκούργου 8.

ΜΑΡΜΑΡΟΓΛΥΦΕΙΟΝ

“Η ΕΡΓΑΝΗ ΑΘΗΝΑ,”

ΑΔΕΛΦΩΝ Ι. & Α. ΚΟΤΖΑΜΑΝΗ

Μεγάλη συλλογὴ θερμοστρώων ἐκ λευκῶν καὶ χρωμα-
τιστῶν μαρμάρων. - Αποθήκη σχιστῶν μαρμάρων δι' ἐπιπλα,
πλακοστρώσεις κλπ., τοῦ ἀτμοκινήτου ἐργοστασίου των. -
Ἐκτελεῖται πάσα μαρμαρινὴ ἐργασία.

Ἀθῆναι, ὁδὸς Γ' Σεπτεμβρίου, 28.

ΜΕΓΑΛΗ ΑΠΟΘΗΚΗ

ΚΑΠΝΩΝ & ΣΙΓΑΡΕΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Δ. ΣΑΡΜΟΥΣΑΚΗ

ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΟΥ ΤΗΣ Β. ΑΥΛΗΣ

Πλατεία Ὁμονοίας.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κεφάλαιον 20.000.000—'Αποθεματικὸν 13.500.000

“Η ΑΜΟΙΒΑΙΑ,”
ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΔΙΑ Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Γραφεῖα 86—ὁδὸς Σταδίου—56

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Δ. Ν. ΒΟΥΓΙΟΥΚΑΣ

Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἑταιρίας Διαχειρίσεως τῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ
Δημοσίου χρέους ὑπεγγύων προσόδων, Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου

Ν. Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

Υ) Διευθυντὴς Ἑτ. Διαχ. τῶν Μονοπωλίων

Δ. Α. ΒΟΡΕΣ

Υ) Διευθυντὴς τῆς Ἑταιρ. Marmor Limited

Ι. Α. ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ

Γ. Γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν

Γ. Ν. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ἑταιρίας

ΕΠΟΠΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Μ. Βολανάκης, ἐργοστασιάρχης, Ι. Κουμανούδης, τμηματάρχης τοῦ ὑπουργείου τῶν
Οἰκονομικῶν, Γ. Χωματιανός, γραμματεὺς ὑπουργείου Ἑσωτερικῶν

Διάρκεια ἀσφαλείας 12 ἔτη—Καταβολαὶ ἐπὶ 10 ἔτη

Διὰ μηνιαίας καταβολῆς δραχ. 5 ἐπὶ 10 ἔτη ἐξασφαλίζει τις κεφάλαιον περίπου δραχμῶν
1200. Σημαντικὴ ἀποζημίωσις ἐν περιπτώσει θανάτου.

Καταβολαὶ ἀπὸ 5 δραχ. καὶ ἄνω κατὰ μῆνα

Διὰ πλείονας πληροφορίας ἀπευθυντέον εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ἑταιρίας.

Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου ἐν Ἀθήναις.